

Innst. O. nr. 130

(2004–2005)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 83 (2004-2005)

**Innstilling fra finanskomiteen om lov om betaling og innkreving
av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)**

Innst. O. nr. 130

(2004-2005)

**Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen**

Ot.prp. nr. 83 (2004-2005)

**Innstilling fra finanskomiteen om lov om betaling og innkreving
av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)**

Innhold

	Side		Side
1. Proposisjonens hovedinnhold	7	8.1.1 Innledning	14
1.1 Sammendrag	7	8.1.2 Innkrevingsmyndighetene	14
1.1.1 Innledning	7	8.1.3 Betalingsmottakere	15
1.1.2 Oversikt over de enkelte kapitlene i lovutkastet	7	8.2 Komiteens merknader	15
1.1.3 De materielle endringsforslagene	10	9. Lovens kapittel 3: Saksbehandling ..	16
1.2 Komiteens merknader	11	9.1 Sammendrag	16
2. Bakgrunnen for lovforslaget	11	9.1.1 Innledning	16
2.1 Sammendrag	11	9.1.2 Forholdet til forvaltningsloven	16
2.2 Komiteens merknader	11	9.1.3 Taushetsplikt	17
3. Høringen	11	9.1.4 Unntak fra forvaltningslovens regler om begrunnelse og klage	18
3.1 Sammendrag	11	9.1.5 Utsatt iverksetting av vedtak	20
3.2 Komiteens merknader	12	9.2 Komiteens merknader	20
4. Dagens organisering og lovstruktur	12	10. Lovens kapittel 4, 5 og 6: Forskudd på skatt	21
4.1 Sammendrag	12	10.1 Sammendrag	21
4.2 Komiteens merknader	12	10.2 Komiteens merknader	22
5. Forslag om ny lovstruktur	12	11. Lovens kapittel 7: Avregning	22
5.1 Sammendrag	12	11.1 Sammendrag	22
5.1.1 Samling av innkrevingsreglene på skatte- og avgiftsområdet i en lov	12	11.2 Komiteens merknader	23
5.1.2 Avgrensningsspørsmål	13	12. Lovens kapittel 8: Fordeling av skatt mellom skattekreditorene	23
5.2 Komiteens merknader	13	12.1 Sammendrag	23
6. Lovtekniske utfordringer	13	12.2 Komiteens merknader	23
6.1 Sammendrag	13	13. Lovens kapittel 9: Betaling	23
6.1.1 Oppdatering av begreper	13	13.1 Sammendrag	23
6.1.2 Henvisningsteknikk	14	13.1.1 Oppgjørsmåte (betalingsmåte)	23
6.2 Komiteens merknader	14	13.1.2 Tid og sted for betaling	23
7. Lovens kapittel 1: Alminnelige bestemmelser	14	13.2 Komiteens merknader	24
7.1 Sammendrag	14	14. Lovens kapittel 10: Forfall	24
7.2 Komiteens merknader	14	14.1 Sammendrag	24
8. Lovens kapittel 2: Innkrevings- myndigheter og betalings- mottakere	14	14.1.1 Innledning	24
8.1 Sammendrag	14	14.1.2 Lovstruktur mv.	24
		14.1.3 Proklama i dødsbo	24
		14.1.4 Forskuddstrekk og arbeidsgiver- avgift	25
		14.1.5 Forskuddsskatt og restskatt	25
		14.1.6 Innenlands merverdiavgift og arveavgift	25

	Side		Side
14.1.7	Innenlands særavgifter, toll og merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel	25	
14.1.8	Andre krav	25	
14.1.9	Tilgodebeløp	27	
14.2	Komiteens merknader	27	
15.	Lovens kapittel 11: Renter	27	
15.1	Sammendrag	27	
15.1.1	Innledning	27	
15.1.2	Lovstruktur	27	
15.1.3	Forsinkelsesrenter	28	
15.1.4	Renter av økning i skatt og avgift som følge av vedtak om endring mv. ..	28	
15.1.5	Rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift	29	
15.1.6	Rentesatser	30	
15.2	Komiteens merknader	31	
16.	Lovens kapittel 12: Foreldelse	31	
16.1	Sammendrag	31	
16.1.1	Innledning	31	
16.1.2	Forholdet til foreldelsesloven	31	
16.1.3	Foreldelsesfristens utgangspunkt	31	
16.1.4	Foreldelsesfristens lengde for arveavgift	32	
16.1.5	Foreldelse av forsinkelsesrenter	32	
16.2	Komiteens merknader	32	
17.	Lovens kapittel 13: Motregning	32	
17.1	Sammendrag	32	
17.1.1	Innledning	32	
17.1.2	Utvidet motregningsadgang for innkrevingsmyndighetene	32	
17.1.3	Skyldnerens motregningsadgang	33	
17.1.4	Beslagsfrihet	33	
17.1.5	Gjennomføring av motregningen	33	
17.1.6	Klageadgangen	34	
17.1.7	Dekningsrekkefølge	34	
17.2	Komiteens merknader	34	
18.	Lovens kapittel 14: Tvangsfullbyrdelse og sikkerhetsstillelse	34	
18.1	Sammendrag	34	
18.1.1	Innledning	34	
18.1.2	Forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven	35	
18.1.3	Utleggspant	35	
18.1.4	Utleggstrekk	36	
18.1.5	Kreditt og sikkerhetsstillelse	38	
18.2	Komiteens merknader	38	
19.	Lovens kapittel 15: Betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse - lempning	39	
19.1	Sammendrag	39	
19.1.1	Innledning	39	
19.1.2	Lempning av rimelighetshensyn	39	
19.1.3	Lempning av innfordringshensyn	41	
19.2	Komiteens merknader	42	
20.	Lovens kapittel 16: Ansvar	44	
20.1	Sammendrag	44	
20.1.1	Innledning	44	
20.1.2	Lovstruktur	44	
20.1.3	Ektefellers solidaransvar	44	
20.1.4	Arvingers og gavemottakeres ansvar for skatt	45	
20.1.5	Ansvar for forskuddstrekk og utleggstrekk	45	
20.2	Komiteens merknader	45	
21.	Lovens kapittel 17: Rettergang	45	
21.1	Sammendrag	45	
21.1.1	Innledning	45	
21.1.2	Forholdet mellom skattebetalingsloven og ligningsloven	45	
21.1.3	Partsrepresentasjon i innfordringssakene	45	
21.1.4	Partsstillingen i saker hvor kravets grunnlag er hjemlet i skattebetalingsloven	46	
21.2	Komiteens merknader	46	
22.	Lovens kapittel 18: Straff	46	
22.1	Sammendrag	46	
22.2	Komiteens merknader	47	
23.	Rettsgebyr ved forretning for utleggspant avholdt av skatteoppkreverne og skattefogdkontorene	47	
23.1	Sammendrag	47	
23.2	Komiteens merknader	48	
24.	Sikring av krav i hastesaker	48	
24.1	Sammendrag	48	
24.2	Komiteens merknader	48	
25.	Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og endringer i andre lover	48	

	Side		Side
25.1	Sammendrag	48	
25.2	Komiteens merknader	49	
26.	Økonomiske og administrative		
	konsekvenser	49	
26.1	Sammendrag	49	
26.2	Komiteens merknader	51	
27.	Merknader til de enkelte		
	bestemmelsene i lovforslaget	51	
27.1	Sammendrag	51	
27.2	Komiteens merknader	51	
28.	Forslag fra mindretall	51	
29.	Komiteens tilråding	52	

Innst. O. nr. 130

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 83 (2004-2005)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOLD

1.1 Sammendrag

1.1.1 Innledning

Reglene om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav regulerer innbetalingen av de viktigste inntektene for staten og kommunene. Disse inntektene utgjorde omlag 700 mrd. kroner i statsregnskapet for 2003. Innkrevingsreglene for skatt og avgift har derfor stor samfunnsmessig betydning.

Innkrevingsreglene er i dag fragmentariske og lite oversiktlige. Slike regler er gitt i mange ulike skatte- og avgiftslover og i mer enn 100 forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene. Også Stortingets skatte- og avgiftsvedtak inneholder enkelte regler om betaling og innkreving av skatt og avgift. Det er etter departementets syn et sterkt behov for å gjøre dette regelverket mer oversiktlig og brukervennlig gjennom en teknisk og systematisk revisjon.

Departementet fremmer på denne bakgrunn forslag til en ny lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (den nye skattebetalingsloven). Forslaget innebærer at regelverket om betaling og innkreving av skatt og avgift samles i én lov. Hovedformålet med forslaget er å øke tilgjengeligheten for brukerne gjennom et helhetlig, systematisk og oversiktlig regelverk. Dette forslaget til en felles lov for skatte- og avgiftsinnkrevingen ligner på flere måter på tilsvarende revisjoner foretatt i Sverige og Danmark, jf. proposisjonens punkt 4.2 og 4.3.

Den nye skattebetalingsloven vil erstatte lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt (skattebetalingsloven). I tillegg vil den nye loven erstatte en rekke regler om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav i annet regelverk, blant annet merverdiavgiftsloven, tolloven, særavgiftsloven, motorkjøretøy- og båtavgiftsloven, arveavgiftsloven, svalbardskatteloven og artistskatteloven. Som et neste ledd i den tekniske revisjonen, tar departementet sikte på å samle alle forskrifter om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav i en samleforskrift til den foreslåtte loven.

Departementet fremmer også forslag til enkelte materielle endringer i regelverket for betaling og innkreving av skatt og avgift. De viktigste endringsforslagene er endringer i rentereglene og i reglene om ettergivelse av skatt og avgift. I tillegg foreslår departementet at ordningen med at formannskapet eller skatteutvalget i kommunen har avgjørelsesmyndighet i saker om billighetsnedsettelse av skatt avvikles. Avgjørelsesmyndigheten foreslås overført til skattemyndighetene. Utover dette legges det i begrenset grad opp til materielle endringer i regelverket. Med forslaget til ny skattebetalingslov er imidlertid forutsetningene lagt for at det i samarbeid med brukerne, kan utredes materielle endringer som gir bedre og mer helhetlige rapporterings- og betalingsløsninger.

1.1.2 Oversikt over de enkelte kapitlene i lovutkastet

DEL I INNLEDENDE BESTEMMELSER

Kapittel 1 Lovens virkeområde, inneholder bestemmelser om hvilke krav som omfattes av loven. Forslaget til ny skattebetalingslov vil først og fremst regulere betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav til staten. Det vil si de skatter og avgifter som Stortinget, med hjemmel i Grunnloven § 75 a, vedtar

hver høst i tilknytning til neste års statsbudsjett. Loven vil også regulere formues- og inntektsskatt til kommunene og fylkeskommunene og avgiftene til folketrygden. Det faglige ansvaret for regelverket for disse kravene hører under Finansdepartementet.

Finansdepartementet har også regelverksansvaret for eiendomsskatten, som utskrives av kommunene og innkreves av de kommunale skatteoppkreverne. Kommunenes selvbestemmelse over eiendomsskatten medfører at mange av bestemmelsene i den nye skattebetalingsloven ikke vil passe, og departementet foreslår derfor at eiendomsskatten ikke skal omfattes direkte av loven. Departementet ønsker imidlertid å videreføre ordningen med at skatteoppkreverne kan benytte sin myndighet som særnamsmann til innkreving av eiendomsskatten.

Departementet anser det heller ikke naturlig at kommunale avgifter og gebyrer, som for eksempel kommunale vann- og kloakkavgifter og feieavgift, omfattes av den nye loven. Mange av hjemmelslovene for disse avgiftene henviser imidlertid i dag til skattebetalingslovens innkreivingsregler. Departementet foreslår å videreføre disse henvisningene.

Skattefogdkontorene innkrever blant annet merverdiavgift og arveavgift, og dessuten enkelte andre mindre offentligrettslige krav etter reglene om tvangsinnfordring i skattebetalingsloven. Dette gjelder blant annet sakskostnader i sivile saker og tvangsmulkt etter forurensningsloven og arbeidsmiljøloven. Departementet legger til grunn at skattefogdkontorenes myndighet som særnamsmann for disse kravene skal videreføres som i dag, selv om disse kravene ikke vil være direkte omfattet av den nye skattebetalingsloven.

En rekke offentlige krav som hører under andre fagdepartementer enn Finansdepartementet, innkreves av Statens innkreivingsentral (SI). Disse kravene er så forskjellige fra skatte- og avgiftskravene at de etter departementets vurdering ikke bør omfattes direkte av den nye skattebetalingsloven. Fra og med 2002 har SI imidlertid bistått toll- og avgiftsetaten med tvangsinnfordring av årsavgift på motorvogn. Årsavgiften er omfattet av skattebetalingsloven, og det foreslås derfor en bestemmelse som åpner for at departementet i forskrift kan bestemme at SI skal kunne bistå ved å innkreve enkelte skatte- og avgiftskrav.

Krav av privatrettslig art faller helt utenfor lovens virkeområde. Dette gjelder selv om kravene innkreves av skatteoppkreverne, skattefogdkontorene eller tollregionene. Som eksempel på slike krav kan nevnes batterigebyr, som etter avtale mellom Batteriretur AS og Toll- og avgiftsdirektoratet innkreves av tollregionene. Likeledes innkrever tollregionene miljøgebyr på elektriske og elektroniske produkter etter avtale med Hvitevareretur AS.

Kapittel 2 Innkreivingsmyndigheter og betalingsmottakere, regulerer de ulike innkreivingsorganenes myndighet til å innkreve de forskjellige skatte- og avgiftskravene. For de statlige innkreiverne er det formelt ikke nødvendig å lovregulere hvem som har ansvaret for innkreiving av statlige skatte- og avgiftskrav. For skatteoppkreverne som er kommunale, er det imidlertid nødvendig å regulere dette i lov. Dagens innkreivingsorganisering har en komplisert struktur. Informasjonshensyn tilsier derfor at det av hensyn til skatte- og avgiftsbetalerne gis en samlet oversikt over hvilke innkreivingsorganer som forestår innkreivingen av de forskjellige kravene. Dette må avveies mot hensynet til at det enkelte organ skal ha fleksibilitet med hensyn til organisering. Detaljregulering bør derfor unngås. Departementet foreslår ingen endringer i ansvarsfordelingen mellom de ulike innkreivingsorganene.

Kapittel 3 Saksbehandling, har bestemmelser om hvilke saksbehandlingsregler som gjelder for innkreivingsorganene i deres arbeid med innkreivingen. Departementet foreslår at forvaltningslovens regler i utgangspunktet skal komme til anvendelse. Dette er også i dag hovedregelen for innkreiving av alle skatte- og avgiftskrav, med unntak av de krav som omfattes av skattebetalingsloven. For krav som innkreives etter dagens skattebetalingslov innebærer dette således en endring i forhold til gjeldende rett. Endringene vil på enkelte områder utvide skattebetalerens rettigheter.

Innkreivingsorganenes saksbehandling i forbindelse med tvangsfullbyrdelse vil i stor grad styres av reglene i tvangsfullbyrdelsesloven. Når reglene i tvangsfullbyrdelsesloven kommer til anvendelse, gjelder ikke reglene i forvaltningsloven, jf. forvaltningsloven § 4 første ledd bokstav b. Omfanget av regler i tvangsfullbyrdelsesloven som kommer til anvendelse, er i lovutkastet utvidet noe i forhold til gjeldende rett. Blant annet foreslår departementet at reglene om klage i tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16 kommer til anvendelse for alle avgjørelser om motregning etter lovutkastet kapittel 13.

Departementet foreslår også at innkreivingsorganenes taushetsplikt klargjøres ved å gjøre taushetspliktsreglene som gjelder ved fastsetting av kravene, tilsvarende gjeldende for innkreivingsorganene ved innkreivingen av kravene.

DEL II FORSKUDD PÅ SKATT OG AVREGNING

Lovens del II, som omfatter kapittel 4 til 8, skiller seg fra resten av loven ved at den inneholder regler, som kun omhandler forskuddsordningen for skatt. Del II gjelder derfor ingen av de øvrige kravstypene.

Kapittel 4 Forskudd på skatt, har generelle bestemmelser om forskuddsutskrivningen, blant annet om hvilket ligningskontor som har ansvaret for utskrivningen av forskudd på skatt. Det foreslås en del

endringer i begrepsbruken knyttet til forskuddsordningen, og sentrale begreper som upersonlig skattelyter, personlig skattelyter og arbeidsgiver defineres.

Kapittel 5 Forskuddstrekk, inneholder regler om plikten til å foreta forskuddstrekk, hvilke ytelser det skal foretas forskuddstrekk i, beregning og gjennomføring av forskuddstrekket og om plikten til å levere oppgave over forskuddstrekket. I dette kapitlet er det også gitt regler om kontroll av arbeidsgiverne, om opplysningsplikt for tredjemenn og om klage og tvangsmulkt i denne forbindelse.

Kapittel 6 Forskuddsskatt - personlige og upersonlige skattelytere, inneholder regler om plikten til å svare forskuddsskatt og om fastsettelse av forskuddsskatt for personlige og upersonlige skattelytere. Uttrykket forskuddsskatt omfatter både forskuddsskatt for forskuddspliktige og forhåndsskatt for etter-skuddspliktige. Utover endret begrepsbruk foreslås i liten grad endringer i forhold til gjeldende rett.

Kapittel 7 Avregning, har regler om gjennomføring av avregningen, om ny avregning og tilbakebetaling av forskuddstrekk mv. Reglene viderefører i store trekk gjeldende regler om avregning i skattebetalingsloven.

Kapittel 8 Fordeling av skatt mellom skattekreditorene, regulerer hvordan den felles innkrevde skatt, medlemsavgift til folketrygden mv. skal fordeles mellom staten, fylket, kommunen og folketrygden. I lovutkastet videreføres gjeldende bestemmelser om fordeling av skatt i skattebetalingsloven kapittel VIII.

DEL III ALMINNELIGE OPPGJØRSBESTEMMELSER MV.

Kapittel 9 Betaling, inneholder regler om betalingsmåten for skatte- og avgiftskrav, og regler om tid og sted for betaling av slike krav. Departementet har funnet det hensiktsmessig å foreslå slike regler i den nye loven, selv om reglene i stor grad tilsvarer reglene som gjelder for privatrettslige krav. For enkelte skatte- og avgiftskrav er det i dag bare i begrenset grad gitt regler om dette. Forslaget innebærer derfor endringer i forhold til gjeldende rett.

Kapittel 10 Forfall, har regler om forfall for alle de skatte- og avgiftskrav som omfattes av loven. Forslaget innebærer ikke vesentlige materielle endringer i forhold til gjeldende rett, med unntak av regelen om forfall for økning av skatte- og avgiftsplikten ved endringsvedtak mv., og regelen om forfall for tilgodebeløp. I dette kapitlet foreslås også en generell bestemmelse om at proklama som utstedes i dødsbo etter skifteloven kapittel 12, er uten innflytelse på skatte- og avgiftskrav. Forslaget innebærer en endring for krav etter arveavgiftsloven, tolloven og særavgiftsloven, som etter gjeldende rett kan falle bort ved proklama.

Kapittel 11 Renter, har regler om fire ulike typer renter: Renter ved forsinket betaling, renter av øk-

ning av skatte- og avgiftskrav som følge av endringsvedtak mv., renter ved forsinket tilbakebetaling av tilgodebeløp og renter av tilgodebeløp ved nedsettelse av skatte- og avgiftskrav som følge av endringsvedtak mv. Forslaget innebærer en harmonisering av reglene om renter for de ulike skatte- og avgiftskravene. I tillegg innebærer forslaget om renter ved forsinket tilbakebetaling en utvidelse av plikten til å svare renter ved slik tilbakebetaling.

Kapittel 12 Foreldelse, har regler om forholdet til foreldelsesloven og foreldelsesfristens utgangspunkt samt særlige bestemmelser om foreldelsesfristens lengde for arveavgift og foreldelse av forsinkelsesrenter. Bestemmelsene viderefører i store trekk gjeldende rett.

DEL IV SÆRLIGE OPPGJØRSBESTEMMELSER

Kapittel 13 Motregning har regler om innkreivingsmyndighetenes og skyldneres motregningsadgang, om beslagsfrihet, gjennomføring av motregningen og klageadgang. Hovedreglen etter forslaget er at alle skatte- og avgiftskrav etter loven kan motregnes i tilgodebeløp på skatt og avgift som skyldneren har. Dette innebærer dels en presisering av gjeldende rett og dels en utvidelse av motregningsreglenes anvendelsesområde. I praksis vil bestemmelsene innebære en begrenset materiell utvidelse av motregningsadgangen, fordi motregning mellom ulike skatte- og avgiftskrav i dag også kan foretas på ulovfestet grunnlag. I hvilken utstrekning motregning av skatte- og avgiftskrav skal kunne skje i andre tilgodebeløp enn skatt og avgift reguleres ikke i loven foruten om for felleskravene på skatt.

Det er gitt særlige regler om motregning av felleskravene på skatt i andre krav enn skatt og avgift som skyldneren har. Forslaget viderefører på dette punkt gjeldende rett.

Kapittel 14 Tvangsfullbyrdelse og sikkerhetsstillelse, har generelle regler om tvangsfullbyrdelse av skatte- og avgiftskrav. Kapitlet regulerer også skatteoppkreverens og skattefogdkontorenes myndighet til å avholde utleggsforretninger for skatte- og avgiftskrav (særnamskompetansen). Disse reglene viderefører gjeldende rett. I tillegg foreslås det regler om tollregionenes gjennomføring av tvangssalg av varer etter tolloven, og regler om sikring av skatte- og avgiftskrav.

Kapittel 15 Betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse - lempning, har regler om betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse (lempning) av hensyn til skyldneren og av hensyn til det offentlige som kreditor. Departementet foreslår at adgangen til å lempe av rimelighetshensyn ved utilsiktede virkninger av regelverket overføres til de myndighetene som har ansvar for fastsettingen av kravet. Innkreivingsmyndig-

hetenes adgang til å lempe skatte- og avgiftskrav av innfordringshensyn forslås videreført.

Relativt mange saker om ettergivelse av skatt og avgift av hensyn til skyldneren behandles i dag gjennom gjeldsordningsinstituttet. Andelen er økende, og departementet foreslår blant annet derfor at ordningen med kommunale skatteutvalg avvikles. I saker som ikke behandles etter gjeldsordningsloven, og hvor avgjørelsesmyndigheten ikke allerede ligger til innkrevingsmyndighetene, foreslås avgjørelsesmyndigheten overført til innkrevingsmyndighetene.

DEL V FORSKJELLIGE BESTEMMELSER

Kapittel 16 Ansvarsregler, har regler om ansvar for betaling av skatte- og avgiftskrav for andre enn de som etter de materielle skatte- og avgiftsreglene er subjekt for kravet. I tillegg foreslås regler om ansvar for manglende gjennomført utleggstrekk og ansvar for manglende betaling av visse særavgifter. Forslaget innebærer enkelte materielle endringer i forhold til gjeldende rett. Blant annet foreslås at skattebetalingsloven § 37 nr. 1 om ansvar for ektefelles skatt ikke videreføres.

Kapittel 17 Rettergang, har regler om rettslig prøving av avgjørelser etter loven. I dag er det kun skatteoppkreverens partsstilling som er lovfestet. I den nye loven foreslås det en tilsvarende lovfesting av alle innkrevingsorganenes partsstilling. Virkeområdet for innkrevingsorganenes partsstilling foreslås begrenset til saker hvor innkrevingsorganene opptrer som kreditor for kravet, og saker om krav som har sitt grunnlag i loven, for eksempel saker om forsinkelsesrenter og ansvar.

Reglene om rettslig prøving av avgjørelser truffet i medhold av ligningsloven følger i dag av skattebetalingsloven. I den nye loven er dette ikke en naturlig plassering og departementet foreslår derfor at bestemmelser om søksmål mv. flyttes til ligningsloven.

Kapittel 18 Straff, har regler om straff ved overtredelse av opplysningsplikten etter loven og om straff ved brudd på plikten til å gjennomføre forskuddstrekk og utleggstrekk.

1.1.3 De materielle endringsforslagene

INNLEDNING

Det finnes en rekke eksempler på at de ulike kravstypene er undergitt ulike materielle regler. Noen av forskjellene er tilsiktede, mens andre er utilsiktede. Samlingen av reglene i en ny skattebetalingslov synliggjør ulikhetene og har gitt oppfordring til å harmonisere reglene der det ikke er særlige hensyn som taler for ulike regler. På denne bakgrunn foreslås enkelte materielle endringer for å oppnå forenkling- og harmoniseringsgevinster. De viktigste endringsforslagene presenteres kort nedenfor.

RENTEREGLENE

Forsinkelsesrente

Rentesatsen for forsinkelsesrente på skatte- og avgiftsområdet varierer avhengig av kravstype. Satsen er fastsatt slik at den enten tilsvarende den alminnelige forsinkelsesrentesatsen etter lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven), eller den ligger tre prosentpoeng over denne satsen.

Departementet foreslår en generell regel om renter ved forsinket betaling av skatte- og avgiftskrav ved en henvisning til rentesatsen etter forsinkelsesrenteloven. Forslaget innebærer følgelig en lavere forsinkelsesrente for en del kravstyper og uendret for de øvrige. En felles forsinkelsesrenteregulering og rentesats for alle kravstyper vil forenkle regelverket betydelig.

Rente ved økning i skatte- og avgiftskrav ved endringsvedtak

Renter av økning i skatt og avgift som følge av vedtak om endring, beregnes i dag på forskjellige måter avhengig av kravstype. Det er også stor variasjon i rentesatsen i slike tilfeller. Departementet foreslår derfor en samordning av måten renter skal beregnes på og en felles rentesats.

De høyeste rentesatsene er delvis begrunnet i pønale hensyn. Etter departementets vurdering bør det pønale elementet ivaretas ved andre virkemidler som for eksempel tilleggsskatt, -toll og -avgift. Den generelle rentesatsen som foreslås er kun ment å dekke likviditetstapet for skattekreditorene. Forslaget innebærer redusert rentesats for blant annet merverdiavgift og enkelte særavgifter.

Rente ved tilbakebetaling av skatt og avgift etter vedtak om endring mv.

Krav på tilbakebetaling av for mye innbetalt skatt eller avgift vil oppstå når et endringsvedtak medfører reduksjon av det tidligere fastsatte og betalte skatte- eller avgiftskravet. Krav på tilbakebetaling kan også skyldes at den skatte- eller avgiftspliktige ved en feil har innbetalt for mye skatt eller avgift. Videre kan et tilbakebetalingskrav oppstå som følge av vedtak om fritak, ettergivelse eller nedsettelse etter særlige regler. Som hovedregel vil formålet med renteberegningen i slike tilfeller være å dekke betalerens likviditetstap i perioden fra skatte- og avgiftskravet ble betalt til tilbakebetaling skjer.

Departementet foreslår en objektiv regel om rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av skatt eller avgift som følge av et endringsvedtak. Forslaget innebærer at det vil bli godtgjort renter i en del tilfeller hvor det i dag ikke ytes rentegodtgjørelse. Når tilbakebetalingen skyldes et vedtak om fritak eller ettergi-

velse, er departementet av den oppfatning at det som hovedregel ikke bør ytes renter. Departementet foreslår imidlertid at det åpnes for at det i enkelttilfeller kan ytes renter dersom særlige forhold tilsier det.

ETTERGIVELSESGREGLENE

Lempning av skatt- og avgift skjer normalt som forvaltningsavgjørelser. Etter skattebetalingsloven § 42 skal imidlertid formannskapet i kommunen treffe avgjørelse om billighetsettergivelse av skatt inntil 200 000 kroner, og avgift innstilling i saker med høyere beløp før saken sendes skattefogden eller eventuelt Skattedirektoratet for avgjørelse. Formannskapet kan overlate sin myndighet til et skatteutvalg oppnevnt av kommunestyret eller formannskapet i saker som gjelder beløp inntil 50 000 kroner. Etter søknad fra formannskapet kan Skattedirektoratet samtykke i at også saker som gjelder større beløp skal avgjøres av skatteutvalget.

Formannskapets (skatteutvalgets) myndighet til å avgjøre saker om lempning av skatt etter skattebetalingsloven § 41 omfatter to typetilfeller:

- Lempning av billighet av hensyn til skyldner. Dette er særlig aktuelt i tilfeller hvor dødsfall, alvorlig eller langvarig sykdom, varig invaliditet eller andre forhold knyttet til skyldneren selv, skyldnerens familiemedlemmer eller andre nærstående personer medfører at muligheten for å betjene skatte- og/eller avgiftsgjelden i vesentlig grad vanskeliggjøres eller bortfaller.
- Lempning av billighet begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet. Dette er særlig aktuelt i tilfeller hvor regelverket på skatte- og avgiftsområdet gir utilsiktede virkninger overfor skyldneren.

Ved en lovendring som trådte i kraft 1. juli 2003, ble skatte- og avgiftskrav fullt ut omfattet av gjeldsordningsloven. Tall fra Skattedirektoratet viser at dette har gitt en reduksjon i antallet billighetssøknader og en klar økning når det gjelder antall skattesaker etter gjeldsordningsloven. Ordningen medfører at vi i dag har fått både en domstolsbasert løsning for lempning av skattekrav etter gjeldsordningslovens system og dels en kommunalt forankret ordning for lempning av skatt i tillegg til forvaltningsløsningen.

Departementet ser ikke behov for en slik dobbeltsporet løsning og foreslår at ordningen med skatteutvalg avvikles. Samtidig foreslås at myndigheten til å treffe avgjørelse om lempning av rimelighet av hensyn knyttet til skyldneren legges til innkrevingsmyndighetene uavhengig av beløp, mens lempning av billighet av hensyn til forhold knyttet til fastsettelsen av kravene legges til fastsettingsmyndighetene. Mulig-

heten til lempning gjennom gjeldsordningsinstituttet vil bestå som hittil.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at Regjeringens vurderinger og forslag er nærmere omtalt nedenfor i denne innstillingen og i Ot.prp. nr. 83 (2004-2005) om lov om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven). Komiteen viser til at sammendragene i innstillingen bygger på foreløpig utgave av proposisjonen fremmet i statsråd 29. april 2005, da endelig utgave ikke forelå innen komiteen måtte starte sin behandling av saken.

Komiteen viser videre til at det generelt kun er sammendrag av Regjeringens vurderinger og forslag som er gjengitt nedenfor under de enkelte punkter. Bakgrunnen for lovforslaget, gjeldende norsk rett, utenlandsk rett, høringsnotatet, høringsuttalelser mv. knyttet til de enkelte vurderinger og forslag, er redegjort nærmere for i nevnte odelstingsproposisjon. Komiteen viser for øvrig til sine merknader nedenfor under de enkelte punkter.

2. BAKGRUNNEN FOR LOVFORSLAGET

2.1 Sammendrag

Proposisjonens kapittel 2 inneholder en beskrivelse av bakgrunnen for lovforslaget.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

3. HØRINGEN

3.1 Sammendrag

Departementet satte 1. januar 2000 i gang arbeidet med å revidere skattebetalingsloven og det øvrige regelverket om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav. Da arbeidet i all hovedsak skulle resultere i en teknisk revisjon av innkrevingsreglene, anså

departementet det ikke hensiktsmessig eller nødvendig å nedsette et utredningsutvalg med representanter fra ulike fagområder og interessegrupper.

Departementets høringsnotat ble sendt på høring i juli 2003 med høringsfrist 1. november 2003. Høringsnotatet ble sendt til 50 organisasjoner og instanser.

Et flertall av høringsinstansene støtter forslaget om en helhetlig lov for skatte- og avgiftsinnkreving. Enkelte av disse har konkrete forslag til forbedringer av det lovutkastet som ble sendt på høring. En gruppe av høringsinstansene er svært negative til høringsutkastet, blant annet fordi skattebetalingslovens rolle som helhetlig særlov for skatteinnkrevingen blir borte. Høringsinstansenes merknader er gjengitt i proposisjonen i tilknytning til behandlingen av de enkelte forslagene.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

4. DAGENS ORGANISERING OG LOVSTRUKTUR

4.1 Sammendrag

Proposisjonens kapittel 4 inneholder en beskrivelse av dagens organisering og lovstruktur.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

5. FORSLAG OM NY LOVSTRUKTUR

5.1 Sammendrag

5.1.1 *Samling av innkrevsreglene på skatte- og avgiftsområdet i en lov*

Hovedhensikten med å samle regelverket for betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav er å få et mer brukervennlig regelverk for betalere av skatt og avgift. Særlig hensiktsmessig antas dette å være for næringslivet, som står for hovedtyngden av skatte- og avgiftsbetalingene, både med hensyn til beløp og antall krav. Flertallet av høringsinstansene støtter forslaget om å samle skatte- og avgiftsinnkrevsreglene i én lov.

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Kommunenes Sentralforbund anfører at det er nærliggende å tro at departementet har hatt statliggjøring av skatteinnkrevingen i tankene ved utarbeidelse av forslaget. Departementet vil bemerke at lovutkastet ikke innebærer noen endringer i oppgavefordelingen mellom de ulike innkrevsmyndighetene. Videre er det slik at den gjeldende oppgavefordelingen er så vidt komplisert at dette i seg selv tilsier et samordnet regelverk for å lette oversikten. Departementet er av den

oppfatning at innkrevsregelverket bør samles i en ny lov uavhengig av oppgavefordelingen mellom innkrevsmyndighetene.

Bedriftsforbundet etterlyser en helhetlig gjennomgang av offentlige organer og roller, med sikte på å redusere antallet organer. Departementet vil påpeke at denne regelverksrevisjonen ikke har hatt som formål å gjennomgå oppgavefordelingen mellom innkrevsmyndighetene.

Seks av høringsinstansene; Fagforbundet, Bedriftsforbundet, Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnfordring, Akademikerne, Kommunenes Sentralforbund (KS) og Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) mener at forslaget innebærer at en helhetlig skattebetalingslov erstattes av en lov som må leses i sammenheng med en rekke andre lover, som eksempelvis ligningsloven, finansavtaleloven, forvaltningsloven, skatteloven og gjeldsordningsloven.

Etter departementets syn er en slik oppfatning et resultat av en ensidig fokusering på innkreving av skatt. Lovforslaget omfatter betaling og innkreving av alle skatte- og avgiftskrav, og loven vil derfor ha et videre anvendelsesområde enn dagens skattebetalingslov. At alle innkrevsreglene for skatter og avgifter finnes i samme lov, gir etter departementets oppfatning en gevinst i form av bedre tilgjengelighet og oversiktighet, ikke minst for de som er debitor for flere ulike skatte- og avgiftskrav. Departementet viser også til at dagens skattebetalingslov på samme måte som en ny skattebetalingslov, må ses i sammenheng med alle de lovene som påpekes i eksempelet. At dagens skattebetalingslov i mindre grad viser til hvor disse reglene får anvendelse, bør ikke være normgivende for den nye skattebetalingsloven. Det er derfor tilsiktet at den nye skattebetalingsloven viser hvordan de spesielle skatte- og avgiftsinnkrevsreglene skal ses i sammenheng med andre regler som skal anvendes på skatte- og avgiftsinnkrevsområdet.

Fagforbundet, KS og YS påpeker at de ulike skatte- og avgiftskravene er reelt forskjellige, noe som medfører at det må gjøres mange unntak i reglene. Departementet anser ikke dette for å være et avgjørende argument mot lovforslaget slik det foreslås. Selv om ikke alle skatte- og avgiftskrav kan omfattes av samme hovedregel, vil den foreslåtte strukturen medføre at eventuelle forskjeller mellom kravene blir tydeligere samtidig som man sikrer at disse er gjennomtenkte. I dag er regelverket preget av utilsiktede forskjeller.

I og med at lovforslaget hovedsakelig er en teknisk revisjon kan departementet vanskelig se at det er grunnlag for KS' påstander om at forslaget vil føre til redusert proveny og økt risiko for økonomisk krimi-

nalitet, samt økt ressursbruk og administrasjon for arbeidsgivere, skattytere og øvrige brukergrupper.

Det legges frem forslag om en ny skattebetalingslov som omfatter innkrevingsreglene på hele skatte- og avgiftsområdet.

5.1.2 Avgrensningsspørsmål

LOVENS VIRKEOMRÅDE

Departementet legger til grunn at innkrevingsreglene for toll og særavgifter, med unntak for dokumentavgift hvor innkrevingsansvaret nå er lagt til Statens kartverk, har store likhetstrekk med innkrevingsreglene for øvrige skatte- og avgiftskrav. Gjennom en samordning vil disse likhetene forsterkes og gi gevinster i form av like regler for renteberegning og tvangsinnkreving. Med unntak for dokumentavgiften, opprettholder derfor departementet forslaget i høringsnotatet om at lovens virkeområde skal omfatte alle skatte- og avgiftskrav.

Plassering av oppgavereglene

Departementet ser at det er behov for å gjennomgå oppgavereglene for skatt og avgift. Et slikt arbeid er startet opp i Skattedirektoratet og må gjennomføres i samarbeid med næringslivsorganisasjoner. Departementet vil avvente dette arbeidet før det tas stilling til plassering av oppgavereglene og legger derfor ikke frem noe forslag om dette nå.

Oppgavereglene for forskuddstrekk er likevel inntatt i lovutkastet § 5-11. Dette har sammenheng med at forskuddsreglene nå foreslås inntatt i den nye skattebetalingsloven. Se nærmere om dette like nedenfor.

Plassering av forskuddsreglene

Det er flere hensyn som kan vektlegges i vurderingen av i hvilket regelverk forskuddsreglene bør plasseres. Departementet mener at en samlet fremstilling av forskuddsreglene i den nye skattebetalingsloven vil kunne bidra til å gjøre regelverket mer tilgjengelig for bedriftene, og har etter en helhetsvurdering kommet til at regelverket knyttet til forskuddsordningen for skatt bør plasseres i en egen del av loven, del II Forskudd på skatt og avregning, sammen med reglene om avregning og fordeling av skatt mellom skattekreditorene. Det vises til kapittel 4 til 6 i lovutkastet.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen har registrert at flere instanser mener at lovstrukturen er unødvendig komplisert og tungvint. Komiteen viser i denne forbindelse til svar på saksordførers spørsmål nr. 15 der departementet uttaler følgende:

"Etter departementets syn er dette klart den mest brukervennlige måte å organisere lovstoffet om skatte- og avgiftsinnkreving på."

Komiteen finner ikke grunn til å overprøve departementet på dette punkt og slutter seg på bakgrunn av dette til Regjeringens forslag til ny lovstruktur.

6. LOVTEKNISKE UTFORDRINGER

6.1 Sammendrag

6.1.1 Oppdatering av begreper

ARBEIDSGIVER/TREKKANSVARLIG

Arbeidsgiverbegrepet i skattebetalingsloven er ikke helt overensstemmende med bruken av begrepet i andre lover. Begrepet inneholder også oppgaver som utføres av andre enn de som ved en vanlig språkforståelse kan omtales som arbeidsgivere. På den annen side er arbeidsgiverbegrepet et innarbeidet begrep som er knyttet til flere av de pliktene arbeidsgiver har.

Etter en samlet vurdering har departementet kommet til at hensynene til å beholde arbeidsgiverbegrepet er sterkere enn behovet for at den naturlige språkforståelsen skal være fullt ut dekkende for hvem som skal være å anse som arbeidsgiver. I proposisjonen foreslås derfor uttrykket arbeidsgiver videreført.

FORSKUDDSSKATT/FORHÅNDSSKATT, RESTSKATT/RESTERENDE SKATT, AVREGNING/AVSTEMMING

Ved de nye betegnelsene vil det gå et hovedskille mellom skatt som innbetales av andre gjennom forskuddstrekk, og skatt som betales av den skattepliktige selv gjennom forskuddsskatt. De som betaler forskuddsskatt deles igjen i to grupper, nemlig de personlige og upersonlige skattyterne.

Etter departementets vurdering er dette en tilnærming som både gjenspeiler begrepsbruken i skatteloven og som gjør det enkelt å identifisere de aktuelle skattytergruppene ut i fra en alminnelig språkforståelse.

Departementet anser det videre som lovteknisk hensiktsmessig med få begreper knyttet til relativt like ordninger. At den skatt som eventuelt gjenstår å innbetale etter ligningen omtales som restskatt, anses som enkelt forståelig. Tilsvarende anses det ikke som nødvendig å språklig skille mellom uttrykkene avregning og avstemming da det grunnleggende for begge handlingene er at det skjer en avregning mellom utlignet og innbetalt skatt.

Departementet foreslår derfor at loven språklig forenkles ved å bruke de foreslåtte fellesbegrepene på disse områdene.

6.1.2 Henvisningsteknikk

Departementet er enig med høringsinstansene i at det i høringsutkastet var brukt henvisninger i for stor utstrekning. Ved valg av lovgivningsteknikk må imidlertid flere hensyn veies opp mot hverandre. Loven skal være presis og det må ikke være utilsiktede forskjeller mellom ulike deler av lovverket. Videre er det en målsetning at lovens volum ikke skal bli altfor stort, noe som vil redusere brukervennlighet og tilgjengelighet. Disse hensynene taler for å bruke henvisningsteknikk i stedet for å gjengi lovtekst som finnes andre steder i loven eller i andre lover. Det er imidlertid som høringsinstansene har påpekt, en fare for at loven blir vanskelig å lese og lite tilgjengelig dersom loven inneholder henvisninger i for stor utstrekning. Departementet har gjennomgått lovutkastet og redusert antallet henvisninger. Det er imidlertid ikke mulig eller ønskelig å utarbeide et lovforslag helt uten henvisninger. Lovutkastet slik det foreligger, er et kompromiss mellom ovennevnte hensyn.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til begrepsbruk og henvisningsteknikk.

7. LOVENS KAPITTEL 1: ALMINNELIGE BESTEMMELSER

7.1 Sammendrag

Høringsutkastet kapittel 1 regulerte i § 1-1 lovens virkeområde og hvilke krav loven gjelder for. Departementet la i høringsnotatet til grunn at loven i utgangspunktet skal gjelde for alle de skatte- og avgiftskrav som hører under Finansdepartementets ansvarsområde, og hvor innkrevingsansvaret tilligger den kommunale skatteoppkreveren, skattefogdkontorene eller tollregionene.

I tillegg har skatte- og avgiftslovgivningen regler om at det i spesielle situasjoner påløper renter, gebyrer, omkostninger og lignende krav.

Høringsutkastet § 1-3 åpnet også for at departementet i forskrift kan gi regler om at hele eller deler av loven skal gjelde for andre krav som tilkommer staten når kravet har tvangsgrunnlag.

Høringsutkastet § 1-4 bestemte at tilbakesøkningskrav, dvs. skatte- og avgiftskrav som tidligere er tilbakebetalt men som skal innkreves på nytt, skal anses som et skatte- eller avgiftskrav, og at slike krav kan innkreves uavhengig av om mottakeren har vært i god tro.

Med hjemmel i høringsutkastet § 1-5 var departementet gitt myndighet til i forskrift å gi regler om at skatte- og avgiftskrav som er lavere enn en fastsatt beløpsgrense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Departementet opprettholder forslaget i høringsutkastet uten vesentlige innholdsmessige endringer. Da innkrevingen av dokumentavgiften med virkning fra 1. januar 2004 er lagt til Statens kartverk, foreslår departementet imidlertid at krav på dokumentavgift ikke omfattes direkte av loven. Statens kartverk hører administrativt ikke under Finansdepartementet. Lovutkastet omfatter derfor ikke reglene om betaling og innkreving av dokumentavgift, som også etter ikrafttredelsen av en ny skattebetalingslov vil skje etter de gjeldende regler i lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift og tilhørende forskrifter.

I tillegg har departementet foretatt enkelte endringer når det gjelder henvisninger og plasseringer i lovteksten.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 1.

8. LOVENS KAPITTEL 2: INNKREVINGS- MYNDIGHETER OG BETALINGS- MOTTAKERE

8.1 Sammendrag

8.1.1 Innledning

Departementet foreslår i dette kapitlet å samle bestemmelsene som regulerer hvilke innkrevingsmyndigheter som innkrever de ulike skatte- og avgiftskrav som omfattes av loven, og til hvilken myndighet slike krav skal betales.

8.1.2 Innkrevingsmyndighetene

Bestemmelsene i høringsutkastet §§ 2-1 til 2-4 var i det vesentlige begrenset til å fordele ansvaret mellom skatteoppkreverne, skattefogdkontorene og tollregionene. Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til det materielle innholdet i disse bestemmelsene. Toll- og avgiftsdirektoratet har imidlertid påpekt sammenhengen mellom reglene om innkrevingsansvaret i kapittel 2 og reglene om betalingsmottaker i kapittel 4.

Som en hovedregel er det slik at det organet som har ansvaret for innkrevingen av kravet også skal motta betalingen. Det er imidlertid flere kommunale skatteoppkrevere enn skattefogdkontorer og tollregioner. I utgangspunktet er det seks tollregioner, én skatteoppkrever for hver kommune og ett skattefogdkontor for hvert fylke med unntak for Oslo og Akershus som har felles skattefogdkontor. Den interne oppgavefordelingen fremgår i noen tilfeller direkte av lov- eller forskriftsbestemmelser. Indirekte kan imidlertid mer spesielle kompetanseregler legge sterke føringer for hvilket organ som har innkrevingsmyndigheten. Eksempler på sistnevnte er reglene om

hvem som er riktig betalingsmottaker for de ulike krav. Skattebetalingsloven § 29 bestemmer for eksempel at forskuddsskatt, restskatt, skatt fra etter-skuddspliktige skattytere og utlignet skatt skal innbetales til skatteoppkreveren for den kommunen som skatten er skrevet ut i. Sammen med bestemmelser av organisatorisk karakter kan slike kompetanseregler gi anvisning på hvilken innkrevingsmyndighet som har innkrevingsansvaret. Departementet har kommet til at en samling av reglene om innkrevingsmyndigheter og reglene om riktig betalingsmottaker vil gi en mer hensiktsmessig lovstruktur. Det vises til punkt 8.1.2 like nedenfor hvor reglene om betalingsmottaker behandles.

Ved en slik lovstruktur er departementet kommet til at reglene om hvilken skatteoppkrever som forestår avregningen, jf. § 2-1 annet ledd i høringsutkastet, passer best sammen med reglene om avregningen, jf. lovutkastet kapittel 7.

Forslaget i høringsutkastet § 2-5 om at departementet i forskrift skal kunne bestemme at Statens innkrevingsentral skal forestå innkreving av skatte- og avgiftskrav, var ikke ment å innebære at departementet skal kunne overføre oppgaver som tilligger de kommunale skatteoppkreverne. Departementet foreslår at dette klargjøres i lovteksten. Det vises til lovutkastet § 2-7 første punktum.

8.1.3 *Betalingsmottakere*

Departementet foreslår ingen endringer i oppgavefordelingen mellom innkrevingsmyndighetene og dermed heller ikke i reglene om hvem som skal anses som rett betalingsmottaker. Bestemmelsene i utkastet §§ 2-1 til 2-6 vil videreføre gjeldende rett, men innebærer en mer detaljert regulering av hvem som er å anse som riktig betalingsmottaker enn det som følger av gjeldende regelverk. Bestemmelsene er i det vesentlige i samsvar med forslaget som ble sendt på høring, men både Toll- og avgiftsdirektoratet og Næringslivets Hovedorganisasjon har kommet med forslag til presiseringer som departementet har funnet grunn til å følge opp. I tillegg har departementet valgt å innta en bestemmelse i utkastet § 2-6 tredje ledd som gir departementet myndighet til i forskrift å gi regler til utfylling og gjennomføring av reglene i kapitlet, samt gi regler om hvilket organ som innkrever enkelte nærmere angitte krav.

Som følge av endringer i toll- og avgiftsetatens organisering fra 1. januar 2004 er det gjort visse endringer i lovutkastet i forhold til forslaget som ble sendt på høring.

8.2 *Komiteens merknader*

Komiteen har merket seg at flere instanser har uttrykt bekymring for at forslaget til ny skattebeta-

lingslov tilrettelegger for statliggjøring av skatteinnkrevingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, vil i denne sammenheng vise til at det i forslaget til ny skattebetalingslov § 2-1 første ledd er slått uttrykkelig fast at formues- og inntektsskatt, og for øvrig også trygdeavgift og arbeidsgiveravgift, skal innkreves av den kommunale skatteoppkreveren. Flertallet konstaterer derfor at en eventuell statliggjøring av den kommunale skatteinnkrevingen dermed krever nytt lovvedtak og støtter på bakgrunn av dette Regjeringens forslag til ny skattebetalingslov kapittel 2.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at dagens skatteinnkrevingsordning fortsatt skal være en kommunal oppgave. Dagens ordning gir høy løsningsgrad, god rettsikkerhet og god brukerservice.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet er fornøyd med at både Regjeringen og komiteen med dette understreker at skatteinnkrevingen ikke skal statliggjøres, og slutter seg til dette. Disse medlemmer konstaterer likevel at dette kunne vært klarere understreket i selve lovteksten. Den norske skattebetalingsordningen fungerer godt, og det sterke innslaget av kommunalt ansvar er et effektivt bidrag til dette. Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår å fjerne § 5 i embetsverkløven og å erstatte § 48 i nåværende skattebetalingslov, og mener disse endringene kan skape unødvendig usikkerhet om plassering av ansvaret for skatteoppkrevingen. Disse medlemmer går derfor mot Regjeringens forslag om å fjerne § 5 i embetsverkløven, og fremmer i tillegg følgende forslag:

"Skattebetalingsloven ny § 2-1 i skal lyde:

§ 2-1 Skatteoppkreverne for kommunene - formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift

(1) Formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift betales til og innkreves av den kommunale skatteoppkreveren:

(2) Forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift skal betales til den kommunale skatteoppkreveren for den kommunen hvor arbeidsgiveren er hjemmehørende eller har sitt hovedkontor. Forskuddstrekk fra selskaper og innlånere skal betales til den kommunale skatteoppkreveren for den kommunen der selskapet eller innlåneren har sitt hovedkontor eller styret har sitt sete.

(3) Forskuddsskatt og restskatt skal betales til den kommunale skatteoppkreveren for den kommunen skatten er skrevet ut for.

(4) Første til tredje ledd gjelder ikke krav som omhandlet i § 2-3.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om hvem som skal innkreve forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift fra utenlandske arbeidsgivere og selskaper, og om hvem slike krav skal betales til."

Disse medlemmer slutter seg til Regjeringens forslag til ny skattebetalingslov kapittel 2 med unntak av § 2-1 og § 2-7.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser til at Regjeringen i proposisjonen presiserer at departementet ikke får forskriftshjemmel til å overføre oppgaver som tilligger de kommunale skatteoppkreverne til Statens innkrevingsentral. Disse medlemmer slutter seg til dette, jf. Regjeringens forslag til ny skattebetalingslov § 2-7.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til at det åpnes for at departementet i forskrift kan fastsette at skatte- og avgiftskrav skal kunne overføres til Statens innkrevingsentral for innkreving der.

Disse medlemmer oppfatter forslaget i § 2-7 dit hen at skattarter som de kommunale skatteoppkreverne har innkrevingsansvaret for kan overføres til innkreving hos Statens innkrevingsentral. For å klargjøre at dette ikke er hensikten vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

"Skattebetalingsloven ny § 2-7 Overføring av myndighet til Statens innkrevingsentral skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at Statens innkrevingsentral skal innkreve krav nevnt i § 1-1 med unntak av kravene i § 1-1 nr. 2 a), b), c), d) og krav i § 1-1 nr. 3 som knytter seg til disse unntakene.

I slike tilfeller kan departementet bestemme at deler av loven skal gjelde tilsvarende for Statens innkrevingsentral, likevel slik at utleggspant kan stiftes dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5. Dette gjelder når utleggsforretningen kan holdes på innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd."

9. LOVENS KAPITTEL 3: SAKS-BEHANDLING

9.1 Sammendrag

9.1.1 Innledning

Saksbehandlingsreglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) gjelder i utgangspunktet for alle offentli-

ge organer. For skatte- og avgiftsmyndighetene gjelder imidlertid vesentlige unntak fra dette. Blant annet følger det av skattebetalingsloven § 58 at forvaltningsloven ikke gjelder for behandlingen av saker etter loven.

Departementet foreslår i dette kapitlet at forvaltningsloven skal gjelde for innkrevingsmyndighetenes saksbehandling, med enkelte særregler. Blant annet foreslås det at innkrevingsmyndighetene skal følge de samme taushetspliktsreglene som gjelder for de organer (personer) som fastsetter kravene. Videre foreslår departementet at bestemmelsene i skattebetalingsloven § 47 nr. 3 om forbud mot offentliggjøring av skattrestanselister eller utdrag av disse, videreføres og gis anvendelse for restanselister over alle typer skatte- og avgiftskrav. I tillegg foreslås enkelte unntak fra forvaltningslovens bestemmelser om enkeltvedtak for avslag på søknader om lempning av innfordringshensyn og avgjørelser om avregning. Det foreslås også unntak fra forvaltningslovens regler om utsatt iverksetting av vedtak.

9.1.2 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven er den generelle loven som gjelder for forvaltningsorganers virksomhet, og loven fastsetter de generelle prinsipper for god forvaltningsskikk. Etter departementets syn er det derfor naturlig at forvaltningsloven danner utgangspunktet for innkrevingsmyndighetenes saksbehandling, slik den gjør for annen offentlig myndighetsutøvelse.

Fra et rettssikkerhetssynspunkt er det viktig at forvaltningslovens saksbehandlingsregler følges på innkrevingsområdet med sikte på å oppnå et korrekt resultat. At det ikke hersker tvil om riktigheten av de vedtak som treffes av innkrevingsmyndighetene, er viktig for at skatteetaten og toll- og avgiftsetaten skal kunne fremstå med den legitimitet som er nødvendig og ønskelig. Det samme gjelder for skatteoppkreverkontorene. Departementet mener derfor at også reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven i utgangspunktet må gjelde for alle innkrevingsmyndighetene.

På den annen side er det innenfor skatte- og avgiftsforvaltningen visse særlige forhold som tilsier at det gjøres enkelte unntak fra de generelle saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven. Skatte- og avgiftsmyndighetenes virksomhet preges i stor grad av masseforvaltning, og dette nødvendiggjør enkelte tilpasninger i forhold til de generelle saksbehandlingsreglene.

Departementet finner det ikke hensiktsmessig å gjenta forvaltningslovens saksbehandlingsregler i skattebetalingsloven. Det norske lovverket har en fragmentarisk struktur, og bruk av henvisninger til andre bestemmelser er en vanlig lovgivningsteknikk. Dette gir også en språklig enklere og kortere lovtekst.

Forvaltningsloven er en sentral lov for offentlig virksomhet, og departementet kan ikke se at henvisninger til denne er egnet til å skape klarhet.

Departementet opprettholder på denne bakgrunn forslaget i høringsnotatet om at forvaltningsloven skal gjelde for innkrevingsmyndighetenes behandling av saker etter skattebetalingsloven, men med nærmere angitte unntak. Lovutkastet inneholder enkelte saksbehandlingsregler også i andre kapitler, for eksempel i § 5-15 om klage over pålegg og i § 13-5 om klageadgang ved motregning. Departementet foreslår derfor at forvaltningsloven skal gjelde med de særlige bestemmelser som er gitt i loven jf. utkastet § 3-1.

Når forvaltningsloven får anvendelse vil dette også innebære at forvaltningsloven regler om habilitet komme til anvendelse. Departementet har vurdert om det er behov for å gjøre unntak, særlig fra forvaltningsloven § 6 tredje ledd om at alle underordnede er inhabile når den overordnede er det. Innkrevingsmyndighetene vil kunne ha rutinemessige innkrevingsoppdrag også mot overordnede ansatte i organet, eller mot deres nærstående. Den overordnede selv vil da uten videre være inhabil til å foreta seg noe på organets vegne i saken. Men spørsmålet blir hvor langt dette bør gjøre alle underordnede inhabile (med den følge at stedfortreder må oppnevnes etter forvaltningsloven § 9.) Så lenge det bare dreier seg om ordinære, frivillige betalingsoppgjør uten tvist eller alvorlige misligholdsreaksjoner, antar imidlertid departementet at en underordnet allikevel vil være habil, ut fra en fortolkning av forvaltningslovens eget unntak i § 6 fjerde ledd.

Det følger av utkast til § 14-2 at tvangsfullbyrdelsesloven, med enkelte nærmere angitte unntak, gjelder tilsvarende så langt den passer ved innkrevingsmyndighetenes gjennomføring av utleggsforretninger. Videre følger det av forvaltningsloven § 4 første ledd bokstav b at forvaltningsloven ikke gjelder for saker som forvaltningsorganet behandler i medhold av blant annet tvangsfullbyrdelsesloven. Departementet foreslår at det for ordens skyld inntas en henvisning i den nye skattebetalingsloven § 3-1 til § 14-2, slik at det ikke kan reises tvil om hvilke saksbehandlingsregler som gjelder ved tvangsfullbyrdelse. I tillegg foreslår departementet at det i § 3-1 henvises til den særlige bestemmelsen om at klage over motregning kan skje etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven, jf. lovutkastet § 13-5. I bestemmelsen vises det også til lovutkastet §§ 14-5 om gjennomføring av utleggstrekk og 14-10 om tvangssalg av varer mv. etter tolloven som også har regler om forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven.

I høringsnotatet foreslo departementet at ligningslovens saksbehandlingsregler i utgangspunktet skal gjelde for utskrivning av forskuddstrekk og for-

skuddsskatt. Etter gjeldende rett får verken ligningsloven eller forvaltningsloven direkte anvendelse ved forskuddsutskrivingen, men enkelte av saksbehandlingsreglene i ligningsloven er likevel gitt tilsvarende anvendelse. Forarbeidene til ligningsloven forutsetter at enkelte av saksbehandlingsreglene i ligningsloven kapittel 3 kan gis tilsvarende anvendelse ved forskuddsutskrivingen, selv om reglene primært er utformet med sikte på ligningsarbeidet. Departementet legger til grunn at bestemmelsene om veiledningsplikt i § 3-1, om muntlig henvendelse i § 3-2, om skattyters adgang til å la seg bistå av fullmektig i § 3-3, om spesiell undersøkelse i § 3-5, om ugildhet i § 3-8, om virkning av saksbehandlingsfeil i § 3-12 og om taushetsplikt i § 3-13 får anvendelse ved forskuddsutskrivingen i dag.

For å skape klarhet, foreslår departementet at det i en ny skattebetalingslov presiseres at de ovennevnte bestemmelsene i ligningsloven, så langt de passer, gis tilsvarende anvendelse ved utskrivning av forskuddsskatt og forskuddstrekk. Forvaltningslovens regler kommer her ikke til anvendelse.

Departementet finner det hensiktsmessig å plassere saksbehandlingsreglene for forskuddsutskrivingen sammen med reglene om forskudd på skatt i kapittel 4, jf. utkast til § 4-3. Kapitlene om forskudd på skatt, kapitlene 4 til 6, vil da gi en samlet regulering av regelverket på dette området. I lovens kapittel 3 Saksbehandling er det derfor i utkastet § 3-1 tredje ledd henvist til § 4-3.

9.1.3 Taushetsplikt

GENERELT

Enhver tjenestemann i skatte- og avgiftsforvaltningen har i utgangspunktet taushetsplikt om det vedkommende får kjennskap til om noens økonomiske, bedriftsmessige eller personlige forhold.

Det er i skattebetalingsloven ikke gitt egne regler om taushetsplikt for opplysninger som fremkommer i forbindelse med innkrevingen. Derimot følger det av instruks for skatteoppkreverne, fastsatt av Skattedirektoratet 2. mai 2000, at ligningslovens taushetspliktsbestemmelser kommer til anvendelse. For skattefogdkontorene gjelder de samme taushetspliktsbestemmelsene som gjelder ved fastsetting av kravene, for eksempel arveavgiftsloven § 23 annet ledd.

Taushetspliktsreglene er etter gjeldende rett noe ulikt utformet i de forskjellige lovene. Dette gjelder både med hensyn til hvilke opplysninger som omfattes av taushetsplikten og hvilke unntak fra taushetsplikten som gjelder. Hensynene bak bestemmelsene er likevel i hovedsak de samme. Skatte- og avgiftspliktige er pålagt å gi en rekke opplysninger til skatteetaten og toll- og avgiftsetaten, og det er viktig at de kan gi disse opplysningene i trygg forvisning om at de ikke vil bli offentliggjort eller på annen måte vide-

reformidlet til uvedkommende. Denne vissheten om at opplysninger ikke vil bli offentliggjort, kan bidra til at de skatte- og avgiftspliktige gir korrekte opplysninger.

De samme hensyn begrunner taushetspliktsreglene i forvaltningsloven. Etter forvaltningsloven omfatter taushetsplikten "noens personlige forhold", jf. § 13 første ledd. Som hovedregel omfatter taushetsplikten også opplysninger om enkeltpersoners økonomiske forhold.

Det kan imidlertid reises spørsmål ved i hvilken utstrekning opplysninger om juridiske personer økonomiske forhold faller inn under taushetspliktsreglene. Taushetsplikten etter forvaltningsloven er derfor ikke like omfattende som taushetsplikten etter ligningsloven, merverdiavgiftsloven og tolloven. I disse taushetspliktsbestemmelsene fremgår det direkte at taushetsplikten også omfatter økonomiske forhold. Å gi forvaltningslovens regler om taushetsplikt anvendelse for innkrevingsmyndighetene vil derfor i enkelte tilfeller medføre en forskjell mellom innkrevingsmyndighetenes taushetsplikt og taushetsplikten til den myndigheten som har fastsatt kravet. Dette kan gi uheldige utslag, særlig når fastsetting og innkreving foretas av det samme organet. Det gjelder for eksempel for arveavgift, som både fastsettes og innkreves av skattefogdkontoret. Det samme gjelder toll og særavgifter som fastsettes og innkreves av toll- og avgiftsetaten. Ideelt sett burde taushetspliktsreglene på skatte- og avgiftsområdet vært enhetlig utformet. Departementet finner det likevel ikke aktuelt å foreslå en slik omlegging i denne omgang.

En egen taushetspliktsbestemmelse i skattebetalingsloven vil i noen grad kunne medføre tilsvarende problemer. På den annen side vil en egen bestemmelse om taushetsplikt i skattebetalingsloven gjøre det mulig å ivareta de særlige forhold som gjelder på skatte- og avgiftsområdet.

I høringsnotatet foreslo departementet at innkrevingsmyndighetenes taushetsplikt skal følge de taushetspliktsreglene som gjelder for det organet som fastsetter kravet. Departementet fastholder dette forslaget. Den enkelte oppkrevers taushetsplikt vil da strekke seg like langt som taushetsplikten til det organet (de personer) som har ansvaret for fastsettingen av kravet. Dette vil i hovedsak innebære en videreføring av gjeldende rett. For skatteoppkrevernes virksomhet vil det være nytt at taushetsplikten nå lovfestet.

For avgjørelser som gjelder krav eller saker hvor grunnlaget for kravet er fastsatt i skattebetalingsloven, for eksempel vedtak om å gjøre ansvar gjeldende etter lovutkastet § 16-20, vil forvaltningslovens taushetspliktsregler i utgangspunktet komme til anvendelse, jf. utkastet § 3-1. Dette vil likevel ikke gjelde for ligningsmyndighetenes arbeid med for-

skuddsutskrivingen etter kapitlene 4 til 6. Ligningsmyndighetenes taushetsplikt i slike saker vil følge av ligningsloven, jf. henvisningen til ligningsloven i lovutkastet § 4-3.

RESTANSELISTER

Offentliggjøring av restanselister antas å kunne skape et betalingspress på skyldnerne. For de som har evne, men ikke vilje, til å gjøre opp, vil offentliggjøring kunne være en effektiv måte å få dekket restanser på. En slik navngitt offentliggjøring rammer imidlertid også de som har vilje, men ikke evne, til å dekke kravene. Hensynet til disse tilsier at restanselistene ikke offentliggjøres.

Skattebetalingsloven § 47 nr. 3 oppstiller et forbud mot offentliggjøring av skatterestanselister eller utdrag av disse. Før forbudet ble vedtatt ved lov 6. juni 1975 nr. 25, hadde det med jevne mellomrom vært debatt om adgangen til å offentliggjøre slike lister. Usikkerhet om rekkevidden av skatteoppkreverens taushetsplikt medførte behov for lovregulering av forbudet mot offentliggjøring.

Som nevnt foran fremgår det ikke direkte av forvaltningsloven at taushetsplikten også omfatter økonomiske forhold, slik taushetspliktsbestemmelsene i ligningsloven, merverdiavgiftsloven og tolloven gjør. Der er derfor noe usikkert hvorvidt opplysninger om navngitte skyldneres restanser vil være omfattet av taushetsplikten etter forvaltningsloven.

Da innkrevingsmyndighetenes taushetsplikt i enkelte tilfelle vil følge av forvaltningsloven, finner departementet det hensiktsmessig å videreføre bestemmelsen i skattebetalingsloven § 47 nr. 3 om forbudet mot offentliggjøring av restanselister. Det vises til lovutkastet § 3-2 annet ledd. Bestemmelsen oppstiller et forbud mot offentliggjøring av restanselister generelt, og er ikke begrenset til lister over skatterestanser slik som gjeldende bestemmelse. Forbudet vil derfor omfatte restanselister over alle skatte- og avgiftskrav.

9.1.4 Unntak fra forvaltningslovens regler om begrunnelse og klage

INNLEDNING

Den største praktiske konsekvensen av at forvaltningsloven gis anvendelse på innkrevingsmyndighetenes virksomhet, er at reglene om enkeltvedtak vil gjelde.

LEMPNING AV INNFORDRINGSHENSYN

Innkrevingsmyndighetene kan sette ned et skatte- eller avgiftskrav eller gi utsettelse med betalingen av kravet, eventuelt kombinere disse tiltakene, av hensyn til det offentlige, som kreditor. Innkrevingsmyndighetene godtar da mindre enn full betaling av kra-

vet ved forfall fordi det tjener innfordringen, også kalt lempning av innfordringshensyn.

Det kan reises spørsmål om avgjørelse om lempning og avslag på søknad om lempning er et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand. Justisdepartementet har i en sak som gjaldt lempning av merverdiavgift konkludert med at slike avgjørelser er enkeltvedtak. På den annen side ble avgjørelse om lempning av forsinkelsesrente ikke ansett som et enkeltvedtak. Et moment i vurderingen av hva som er å anse som et enkeltvedtak etter forvaltningsloven, er hvorvidt avgjørelsen er truffet under utøving av "privat autonomi" eller utøving av offentligrettslig myndighet. Det kan argumenteres for at avgjørelser vedrørende lempning av innfordringshensyn ikke er å anse som enkeltvedtak, fordi avgjørelsen har sterkt preg av å være utøving av "privat autonomi".

Lempning av innfordringshensyn har i dag en noe uklar hjemmel, men det kan anføres at adgangen til å lempe på innfordringsgrunnlag følger av innkrevingsmyndighetenes myndighet til å innfordre skatte- og avgiftskrav. Det er likevel ingen selvfølge at innkrevingsmyndighetene skal kunne lempe av innfordringsmessige hensyn. Det er imidlertid fornuftig at et skatte- eller avgiftskrav lempes dersom dette gir et bedre innfordringsresultat samlet sett, og den generelle betalingsviljen ikke svekkes. Lempning av innfordringshensyn er derimot ingen rettighet for skyldneren.

Departementet foreslår å lovfeste adgangen til å lempe av innfordringshensyn, jf. utkastet § 15-2. Det legges til grunn at forvaltningslovens regler om enkeltvedtak, med enkelte unntak, kommer til anvendelse også for denne typen avgjørelser.

Etter forvaltningsloven § 24 skal et enkeltvedtak begrunnes. I § 25 er det gitt nærmere regler om begrunnelsens innhold. Avslag på søknad om lempning av innfordringshensyn begrunnes som regel med at staten trolig vil få dekket en større andel av skatte- eller avgiftskravet ved fortsatt innfordring. I spesielle tilfeller vil åpenhet om fremtidig innfordringsstrategi i en konkret sak kunne svekke muligheten for fremtidig dekning, fordi skyldneren vil forsøke å tilpasse sine økonomiske transaksjoner for å unngå innkreving. I slike spesielle tilfeller bør det etter departementets syn være adgang til kun å gi en redegjørelse for hvilke regler og faktiske forhold som ligger til grunn for avslaget. Departementet foreslår derfor at begrunnelsen for et avvisningsvedtak kan begrenses til å omfatte opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 25 første og annet ledd dersom begrunnelse etter forvaltningsloven § 25 tredje ledd antas å kunne svekke muligheten for fremtidig dekning av skatte- og avgiftskravet. Departementet viser til utkastet § 3-3 første ledd.

Etter forvaltningsloven § 28 kan et enkeltvedtak påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse i saken til det forvaltningsorganet som er nærmest overordnet det organet som har truffet vedtaket. Som nevnt ovenfor vurderes lempning av innfordringshensyn på bakgrunn av innfordringsmyndighetenes muligheter til å få dekket kravet. I motsetning til lempning av rimelighetshensyn som skjer av hensyn til skyldneren, skjer lempning av innfordringshensyn av hensyn til kreditorene. Dette innebærer at skyldnerens rettsikkerhet i liten grad reduseres dersom det ikke gis adgang til å klage over slike vedtak. Å innføre klageadgang i saker om lempning av innfordringshensyn antas også å ville føre til en betydelig belastning for skatteoppkreverne og skattefogdkontorene. Etter en avveining av ressurs-hensyn og rettssikkerhetshensyn foreslår departementet at det ikke innføres klageadgang på avgjørelser om lempning av innfordringshensyn.

Departementet viser til utkastet § 3-3 første ledd siste punktum.

AVREGNING

Avregning av forskuddsskatt og forskuddstrekk i utlignet skatt er standardiserte masseavgjørelser som i stor grad skjer maskinelt. Ved avregningen sammenholdes data fra forskuddsutskrivningen, skattyterens innbetalinger og ligningsmyndighetenes ligningsvedtak. På grunnlag av disse tallstørrelsene, som altså foreligger før selve avregningen, fremkommer det beløpet som skattyteren skylder eller har til gode. Avregningens spesielle karakter og hensynet til effektiv ressursutnyttelse hos innkrevingsmyndighetene tilsier etter departementets syn at enkelte av forvaltningslovens bestemmelser ikke bør komme til anvendelse.

Etter forvaltningsloven § 16 skal en part som ikke allerede ved søknad eller på annen måte har uttalt seg i saken, varsles før vedtak treffes og gis anledning til å uttale seg innen en nærmere angitt frist. Etter gjeldende rett er det ikke noe krav at skattyterne skal varsles før avregningen finner sted.

Avregningen skjer på grunnlag av ligningskontorets ligningsvedtak, som igjen bygger på skattyters selvangivelse. Det ville innebære en stor belastning for innkrevingsmyndighetene dersom alle skattytere skulle varsles før avregningen. Hensynet til skattyterne vil i liten grad bli skadelidende dersom slikt forhåndsvarsel utelates. Skattyterne er dessuten kjent med at avregning vil skje. Departementet foreslår derfor at det gjøres unntak fra forvaltningsloven § 16 om forhåndsvarsling når det gjelder vedtak om avregning.

Melding om avregning inneholder i dag ingen begrunnelse, utover en oppstilling over tallstørrelsene som inngår i avregningen. Departementet foreslår å

videreføre dette, slik at forvaltningsloven § 24 (når enkeltvedtak skal grunngis) og § 25 (begrunnelsens innhold) ikke kommer til anvendelse ved avregningen. Departementet viser til utkastet § 3-3 annet ledd.

Vedtaket om ansvar for arbeidsgiver etter skattebetalingsloven § 49 må etter gjeldende rett anses som et enkeltvedtak. Da forvaltningsloven ikke gjelder for behandlingen av saker etter skattebetalingsloven, kommer lovens bestemmelser om enkeltvedtak likevel ikke til anvendelse for slike vedtak. Departementet ønsker å videreføre dette, og foreslår derfor i utkastet § 3-3 tredje ledd en bestemmelse om at forvaltningsloven kapitlene IV til VI om enkeltvedtak ikke gjelder for vedtak om ansvar etter § 16-20.

9.1.5 Utsatt iverksetting av vedtak

Skatte- og avgiftskrav skal betales ved forfall selv om skyldneren påklager vedtaket som ligger til grunn for kravet, eller bringer det inn for domstolene, jf. skattebetalingsloven § 30 nr. 1, merverdiavgiftsloven § 59 annet ledd og arveavgiftsloven § 33 tredje ledd. Klage eller søksmål medfører således ikke utsatt iverksetting av vedtaket. Tilsvarende gjelder på toll- og særavgiftsområdet hvor dette følger forutsetningsvis av forvaltningsloven § 42. En tilsvarende bestemmelse foreslås inntatt i lovutkastet § 10-1 første ledd.

Etter forvaltningsloven § 42 kan underinstansen, klageinstansen eller annet overordnet organ beslutte at et vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Videre kan et organ som nevnt utsette iverksettingen av vedtaket inntil det foreligger en endelig dom, dersom parten eller en annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved domstolen. En anmodning om utsatt iverksetting skal behandles straks, og avslag skal grunngis, jf. § 42 annet ledd. Beslutning om å avvise en anmodning om å gi en klage oppsettende virkning er ikke et enkeltvedtak. En slik beslutning kan derfor ikke påklages.

Skattebetalingsloven § 30 åpner ikke for tilsvarende adgang til utsatt iverksetting. Skattekravet skal derfor betales ved forfall selv om skattyter har påklaget ligningsvedtaket eller brakt det inn for domstolene. Når det gjelder merverdiavgift, arveavgift, toll og særavgifter, kan imidlertid den avgiftspliktige anmode om utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42.

Innkrevning av skattekrav er i utpreget grad maseforvaltning. Å innføre adgang til å søke om utsatt iverksetting av ligningsvedtak vil derfor i betydelig grad redusere effektiviteten ved innkrevningen. Slike søknader vil i tilfelle komme samtidig som kravene sendes ut, og på dette tidspunkt har skatteoppkreverne svært mange arbeidsoppgaver. Et krav om at alle søknader om utsatt iverksetting skal behandles straks

og avslag begrunnes, vil derfor gå ut over andre arbeidsoppgaver.

I praksis utviser skatteoppkreverne en betydelig grad av varsomhet med hensyn til å iverksette tvangsinnfordring av krav hvor fastsettingen er påklaget eller brakt inn for domstolene. Er fastsettingen åpenbart uriktig, vil ligningsmyndighetene på anmodning fra skattyter informere skatteoppkreveren om dette slik at tvangsinnfordring ikke iverksettes. I andre tilfeller er skatteoppkreveren tilbakeholden med å iverksette tvangsinnfordring ut over å sikre kravet ved utlegg, jf. Skattedirektoratets instruks for skatteoppkreverne, fastsatt med hjemmel i skattebetalingsloven § 56.

Departementet foreslår at gjeldende rett videreføres i den nye skattebetalingsloven, slik at skattekrav i utgangspunktet skal betales ved forfall uten adgang til å søke om utsatt iverksetting.

Ovennevnte hensyn gjør seg også gjeldende for årsavgift på motorvogn. Departementet foreslår derfor at det også gjøres unntak fra forvaltningsloven § 42 for slike krav. Bestemmelsen utsatt iverksetting vil fortsatt komme til anvendelse for merverdiavgift, arveavgift, toll og øvrige særavgifter. Departementet viser til utkastet § 3-3 fjerde ledd.

9.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 3, med unntak av § 3-3 første ledd siste punktum.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til sine merknader og forslag under punkt 19.2 nedenfor der det foreslås å beholde en ordning med skatteutvalg. Flertallet viser til at det ikke er naturlig å innføre klageadgang etter forvaltningsloven for lempningsavgjørelser fattet av skatteutvalgene som er politiske organer.

Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Skattebetalingsloven ny § 3-3 første ledd siste punktum skal lyde:

Vedtaket etter § 15-1 tredje ledd første punktum og § 15-2 kan ikke påklages."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at den største praktiske konsekvensen ved at forvaltningslovens regler gis anvendelse på skattebetalingsloven, er at reglene om enkeltvedtak kommer til anvendelse. Disse medlemmer viser til at vedtak skal begrunnes og at det gis klageadgang på vedtak. Dette gir økt rettssikkerhet og likebehandling av skattebetalerne.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har foreslått å unnta vedtak etter § 15-2 fra klageadgangen. Disse medlemmer mener at det også bør være klageadgang på vedtak om betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse av hensyn til det offentlige som kreditor. Disse medlemmer kan ikke se at ressurs hensyn er en tungtveiende nok grunn til ikke og skulle ha klageadgang også for slike vedtak. Disse medlemmer går derfor imot Regjeringens forslag til skattebetalingsloven ny § 3-3 første ledd siste punktum. Disse medlemmer viser til sin merknad under punkt 19.2 nedenfor, og slutter seg subsidiært til flertallets forslag til skattebetalingsloven ny § 3-3 første ledd siste punktum.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til merknad og forslag i kap. 19.2 der det framgår at ordningen med kommunale skatteutvalg skal opprettholdes. Dette medlem vil understreke at vedtak fattet i skatteutvalget i dag kan klages inn for formannskapet. Slik bør det etter dette medlems oppfatning også fortsatt være.

10. LOVENS KAPITTEL 4, 5 OG 6: FORSKUDD PÅ SKATT

10.1 Sammendrag

De skatter som omfattes av skattebetalingsloven, fastsettes ved ligningen i året etter inntektsåret. For å redusere risikoen for skatteta, etablerer loven et system som tar sikte på å sikre at hele eller deler av den skatt som forventes utlignet, innbetales før ligning finner sted. Innkrevingsmetoden avhenger av hvem som skal betale skatten.

Skattebetalingsloven deler de skattepliktige inn i to grupper. De som plikter å betale skatten i året etter inntektsåret (etterskuddsskatt) omtales gjerne som etterskuddspliktige. Hvem dette gjelder er positivt angitt i loven § 2. Det er først og fremst juridiske personer som er etterskuddspliktige. Nærmere regler om etterskuddsskatt finnes i skattebetalingsloven kapittel V.

Skattepliktige som ikke går inn under skattebetalingsloven § 2, plikter å betale forskudd på skatt i løpet av inntektsåret, jf. § 1. Disse skattyterne omtales gjerne som forskuddspliktige. Det er først og fremst personlige skattytere som omfattes av forskuddsordningen. Nærmere regler om forskuddstrekk og forskuddsskatt finnes i skattebetalingsloven kapitlene II og III.

Departementet foreslår at reglene om forskuddstrekk, forskuddsskatt og forhåndsskatt videreføres i den nye skattebetalingsloven, se utkast til kapitlene 4 til 6. Det er i liten grad foreslått materielle endringer i disse reglene. Derimot foreslås en rekke språklige endringer og endringer i begrepsbruken.

Departementet foreslår også en annen henvisningsteknikk, først og fremst i bestemmelsen om hvilke ytelser det skal foretas forskuddstrekk i.

Departementet foreslo i høringsnotatet å flytte reglene om forskuddstrekk og forskuddsskatt til et nytt kapittel i ligningsloven. Som det fremgår av vurderingen foran i kapittel 5, har departementet ikke funnet grunn til å følge opp dette forslaget. Departementet foreslår derfor bestemmelsene om forskuddstrekk og forskuddsskatt inntas i del II i den nye skattebetalingsloven. Det vises til kapitlene 4 til 6 i lovutkastet.

Departementets vurderinger av høringsinstansenes merknader vedrørende begrepsbruk er inntatt i proposisjonens kapittel 6. Som det fremgår der ønsker departementet å videreføre begrepet arbeidsgiver i den nye skattebetalingsloven, og med samme innhold som etter gjeldende rett, istedenfor å erstatte det med begrepet trekkansvarlig slik som foreslått i høringsnotatet. Når det gjelder begrepene forskuddspliktig og etterskuddspliktig er disse erstattet av begrepene personlig skattyter og upersonlig skattyter i lovutkastet. I tillegg brukes begrepet forskuddsskatt også om det som etter gjeldende rett betegnes som forhåndsskatt.

Flere av høringsinstansene har hatt merknader og forslag til språklige endringer o.l. i det lovutkastet som ble sendt på høring. Disse er i stor grad tatt til følge i forskudsreglene i utkastet til ny lov.

Som det fremgår foran har flere av høringsinstansene hatt merknader til henvisningsteknikken i lovutkastet i høringsnotatet. Innvendingene gjelder særlig henvisningene til skatteloven i bestemmelsen om hvilke ytelser det skal foretas forskuddstrekk i, jf. utkastet § 5-6.

Departementet vil påpeke at det som den klare hovedregel skal foretas forskuddstrekk i alle ytelser som er skattepliktige. Etter departementets oppfatning bør denne sammenhengen mellom trekkplikten og skatteplikten komme klart til uttrykk i den nye skattebetalingsloven ved en slik henvisning til skatteloven. Departementet er ikke enig i at en slik henvisningsteknikk gjør regelverket vesentlig mindre brukervennlig. Skatteloven fremstår, etter revisjonen i 1999, som oversiktlig og relativt enkel å finne frem i. Den gir dessuten en grei beskrivelse av hvilke ytelser som er skattepliktige, og dermed trekkpliktige.

Når det gjelder merknaden fra KS vedrørende utgiftsgodtgjørelser, er departementet enig i at forslaget til lovtekst i høringsnotatet var uklart i forhold til gjeldende rett, og dermed egnet til å misforstås. Departementet foreslår derfor at det i loven inntas en bestemmelse om at en utgiftsgodtgjørelse er trekkpliktig selv om den ikke er skattepliktig. Det vises i denne sammenheng til utkastet § 5-6 annet ledd, jf. § 5-6 første ledd bokstav a.

Departementet har for øvrig merket seg at Skattebatalerforeningen mener det bør innføres en generell klageadgang over ligningskontorets avslag på anmodning om endring av forskuddstrekket. Innføring av en slik generell klageordning vil ha betydelige administrative konsekvenser. Dessuten er behovet for en slik klageordning, etter departementets erfaring, ikke stort. Departementet finner derfor ikke grunn til å foreslå nye regler på dette området.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen tar til orientering departementets vurdering om at vilkårene for å få fritak for utskrevet forskuddsskatt ikke blir praktisert for strengt. Komiteen legger derfor til grunn at reglene om forskuddsskatt og forskuddstrekk i ny skattebetalingslov vil bli praktisert på en lempelig måte og med sikte på at skattyter ikke kommer urimelig ut. Dette gjelder spesielt dersom langvarig sykdom eller lignende medfører bortfall av inntekt.

På denne bakgrunn slutter komiteen seg til Regjeringens forslag til ny skattebetalingslov kapittel 4, 5 og 6, med unntak av § 5-13.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Kystpartiet, viser til at skatteoppkreveren skal foreta arbeidsgiverkontroll. Mange steder er det opprettet interkommunale kontrollordninger og kommunalt kontrollsamarbeid. Flertallet er enig med Regjeringen at slikt samarbeid og delegering bør fortsette og foreslår at § 5-13 endres slik at dette ikke misforstås. Flertallet fremmer derfor følgende forslag:

"Skattebetalingsloven ny § 5-13 annet punktum skal lyde:

Skatteoppkreveren eller den offentlige myndighet som har fullmakt fra han, kan foreta bokettersyn hos den som plikter å foreta trekk, og kan herunder kreve fremlagt skattekort, trekkpålegg og andre dokumenter og regnskapsmateriale som har betydning for kontrollen."

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven § 5-13 første og tredje punktum.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til at det i § 5-13 i forslaget til ny skattebetalingslov (som er ment å erstatte § 47 i dagens skattebetalingslov) er tatt inn formuleringer som kan oppfattes slik at skatteoppkreverens rett til å delegerer arbeidsgiverkontrolloppgaven til interkommunale kontrollordninger/andre kommuner nå er foreslått tatt ut.

Disse medlemmer vil videre vise til at dette vil være svært uheldig særlig med bakgrunn i de gode erfaringer med interkommunale kontrollordninger og kommunalt kontrollsamarbeid.

Disse medlemmer mener derfor at det i § 5-13 gjeninntas at den kommunale skatteoppkrever kan delegerer myndigheten til å gjennomføre arbeidsgiverkontroll til andre offentlige organ, og fremmer følgende forslag:

"Skattebetalingsloven § 5-13 Kontroll av arbeidsgivere skal lyde:

Den kommunale skatteoppkreveren skal føre kontroll med at arbeidsgivere og andre som etter denne loven har plikt til å foreta trekk, sender meldinger og foretar forskuddstrekk og utleggstrekk i samsvar med reglene og de pålegg som er gitt.

Skatteoppkreveren eller den offentlige myndighet som har fullmakt fra han, kan foreta bokettersyn hos den som plikter å foreta trekk, og kan herunder kreve fremlagt skattekort, trekkpålegg og andre dokumenter og regnskapsmateriale som har betydning for kontrollen. Også skattefogdkontoret eller Riksrevisjonen, kan foreta slike ettersyn og kreve fremlagt dokumenter som nevnt."

11. LOVENS KAPITTEL 7: AVREGNING

11.1 Sammendrag

I dette kapitlet foreslår departementet regler om avregning for personlige (forskuddspliktige) og upersonlige (etterskuddspliktige) skattytere. Forslaget viderefører i store trekk gjeldende bestemmelser om avregning i skattebetalingsloven. Høringsinstansenes merknader og innvendinger til reglernes plassering i høringsutkastet, er for en stor del hensyntatt.

Departementet ønsker ikke å øke detaljnivået i loven med regler som i dag er gitt i forskrift, rundskriv, retningslinjer eller lignende. Det vil imidlertid være naturlig at man ved utarbeidelse av nye forskrifter tilpasser og utvider disse i samsvar med retningslinjer og etablert praksis. Dette er i noen grad gjort etter at lovforslaget ble sendt på høring, ved at Skattedirektoratet har vedtatt en ny forskrift om avregning.

Oppdekning er i praksis en form for motregning, men likevel slik at de formelle kravene som skattebetalingsloven stiller til motregningserklæring og melding om motregningen, ikke gjennomføres. Reglene om oppdekning er derfor ikke foreslått videreført i lovutkastet, men adgangen til slik dekning vil følge av motregningsreglene i lovutkastet kapittel 13, jf. omtalen i kapittel 17 nedenfor.

Departementet finner ikke grunn til å videreføre bestemmelsen i skattebetalingsloven § 25 nr. 2 om ny avregning for ektefeller når det etter at avregning er foretatt blir foretatt fordeling av skatt som er ilignet

ektefellene under ett. I prinsippet skal slik ny avregning foretas uten videre, og bestemmelsen synes derfor overflødig.

Departementet mener at bestemmelsen om at avregningen ikke berører plikten til å svare renter (forsinkelsesrenter) av utskrevet forskuddsskatt som ikke frafalles ved avregningen, også bør omfatte forskuddsskatt for upersonlige skattytere. Dette løses i lovutkastet ved at reglene om avregningen for personlige skattytere (forskuddspliktige) og upersonlige skattytere (etterskuddspliktige) følger av samme bestemmelse. Henvisningen i lovutkastet § 7-4 første ledd første punktum til § 7-1 tredje ledd omfatter dermed også forskuddsskatt for upersonlige skattytere. For øvrig viser departementet til merknadene til de enkelte bestemmelsene i lovutkastets kapittel 7, jf. proposisjonens kapittel 27.

11.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 7.

12. LOVENS KAPITTEL 8: FORDELING AV SKATT MELLOM SKATTEKREDITORENE

12.1 Sammendrag

Departementet foreslår å videreføre gjeldende bestemmelser om fordeling av skatt i skattebetalingsloven kapittel VIII i den nye skattebetalingsloven, i lovutkastet kapittel 8. Det er gjort enkelte språklige og redaksjonelle endringer i bestemmelsene, men disse er ikke ment å innebære materielle endringer.

12.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 8.

13. LOVENS KAPITTEL 9: BETALING

13.1 Sammendrag

13.1.1 Oppgjørsmåte (betalingsmåte)

Ingen av høringsinstansene har hatt vesentlige innvendinger til innholdet i forslaget som ble sendt på høring.

Departementet er enig med Skattebetalerforeningen i at det hadde vært ønskelig at kravet til bruk av KID ved elektronisk betaling via bank, hadde fremgått av loven. Departementet mener imidlertid at en slik løsning vil gjøre lovteksten mindre robust. Bankene arbeider med nye systemer for overføring av informasjon til betalingsmottaker, og en bestemmelse om KID vil vanskelig fange opp eventuelle endringer som følge av dette arbeidet. Departementet fastholder at nærmere regler om betaling av skatte- og avgiftskrav bør gis i forskrift.

Som følge av Skattedirektoratets merknad er forskriftsbestemmelsen i lovutkastet § 9-1 annet ledd utformet i samsvar med den gjeldende bestemmelsen i skattebetalingsloven § 12 nr. 3 annet punktum. Etter denne bestemmelsen kan departementet i forskrift gi nærmere regler om innbetalingsordningen for skatte- og avgiftskrav, herunder om finansinstitusjoners plikt til å avvise betalingsoppdrag med manglende opplysninger. Sistnevnte bestemmelse er inntatt fordi departementets adgang til å pålegge bankene en plikt til å avvise betalingsoppdrag ved mangelfulle opplysninger, må ha klar hjemmel i lov.

Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot forslaget om å videreføre den gjeldende begrensning i betalingsmåten for petroleumsskatt. Departementet foreslår derfor at gjeldende ordning videreføres. For at bestemmelsene som gjelder alle de øvrige skatte- og avgiftskrav, skal komme klart fram, foreslår departementet at den særlige bestemmelsen om betaling av petroleumsskatt skilles ut i en egen paragraf, jf. lovutkastet § 9-3.

13.1.2 Tid og sted for betaling

Departementet slutter seg til høringsinstansenes syn om at det faktiske innholdet i bestemmelsen om tid og sted for betaling (høringsutkastet § 4-2) bør komme klarere fram enn ved en henvisning til finansavtaleloven § 39. Ulempen ved at lovteksten blir lengre, vil oppveies av at reglene som gjelder for skatte- og avgiftskrav, vil fremgå direkte av skattebetalingsloven. Departementet viser til lovutkastet § 9-2 første ledd annet til fjerde punktum og annet ledd som i det vesentlige tilsvarer finansavtaleloven § 39 første og annet ledd.

Hovedregelen om stedet for betaling av skatte- og avgiftskrav fremgår av lovutkastet § 9-2 første ledd første punktum, som tilsvarer gjeldsbrevloven § 3. Reglene som tilsvarer finansavtaleloven, må ses på som presiseringer og unntak fra denne hovedregelen når betaling skjer via bank.

Både Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet påpeker at innføring av en særlig frist for forbrukere ved betaling via bank, vil innebære store praktiske problemer for innkrevingsmyndighetene. Departementet er etter en samlet vurdering kommet til at forbrukerregelen i finansavtaleloven § 39 annet ledd bokstav a bør være hovedregelen for når en betalingsfrist anses avbrutt ved betaling via bank, jf. lovutkastet § 9-2 annet ledd bokstav a. Regelverket blir da enklere, og man unngår de praktiske problemene som direktoratene har påpekt i sine høringsuttalelser. Forslaget er også i samsvar med merknadene fra næringslivet om at innlevering av betalingsoppdrag til egen bank, må anses som fristavbrytende. For andre betalere enn forbrukere, innebærer forslaget en

lempeligere regel for betaling av skatte- og avgifts-krav enn det som følger av finansavtaleloven.

Som det fremgår i punkt 13.1.1 ovenfor foreslår departementet at reglene om betaling av petroleumsskatt følger av en egen bestemmelse, jf. lovutkastet § 9-3. Reglen om betalingsmåten for slik skatt følger av første ledd. Reglene om tid og sted for betaling av petroleumsskatt følger av annet ledd.

Departementet foreslår at finansavtalelovens regler om når en betaling anses skjedd med frigjørende virkning, også skal gjelde for petroleumsskatt, jf. lovutkastet § 9-3 annet ledd første og annet punktum. Dette antas å være i samsvar med gjeldende rett. Den strengere regelen om når en betalingsfrist anses avbrutt, som i dag følger av forskrift 27. august 1998 nr. 851 om betaling av petroleumsskatt, foreslås videreført i lovutkastet § 9-3 annet ledd tredje punktum.

13.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 9.

14. LOVENS KAPITTEL 10: FORFALL

14.1 Sammendrag

14.1.1 Innledning

Departementet foreslår i dette kapitlet å samle forfallsreglene for alle de skatte- og avgiftskrav som omfattes av den nye skattebetalingsloven. I tillegg foreslås en generell bestemmelse om at proklama som utstedes i dødsbo etter skifteloven kapittel 12, er uten innflytelse på skatte- og avgiftskrav. Forslaget innebærer en endring for krav etter arveavgiftsloven, tolloven og særavgiftsloven, som etter gjeldende rett kan falle bort ved proklama.

14.1.2 Lovstruktur mv.

Etter departementets oppfatning er det en klar fordel at reglene om forfall for alle de krav som omfattes av loven, kan finnes i ett kapittel i loven. Departementet foreslår derfor at alle forfallsreglene samles og plasseres i lovutkastet kapittel 10.

Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet uttaler at det er problematisk at forfallsbestemmelsene for egendeklarerte krav bare inneholder en henvisning til fristene for innlevering av oppgave over skatte- og avgiftsplikten. Skattedirektoratet mener at forfallsbestemmelsene med fordel kan plasseres sammen med reglene for oppgaveplikten, mens Toll- og avgiftsdirektoratet foreslår at oppgavefristene gjentas i den nye skattebetalingsloven.

Departementet ser argumenter for begge disse løsningene, men er etter en helhetsvurdering kommet til at den løsningen som høringsutkastet bygger på er å foretrekke. Det innebærer at forfallsbestemmelsene

også for slike krav plasseres i en ny skattebetalingslov, og at forfallsfristen angis ved en henvisning til fristen for innlevering av oppgave over avgiftsplikten, se for eksempel lovutkastet § 10-10. Skattedirektoratets alternativ innebærer at en ny skattebetalingslov ikke vil inneholde en samlet oversikt over forfallsreglene for de krav som omfattes av loven. Ser man isolert på regelverket for det enkelte krav, vil en slik løsning være den beste. Departementet har imidlertid en videre tilnærming til lovstoffet og ønsker en samlet fremstilling av reglene om forfall for skatte- og avgiftskrav. Dette blant annet fordi reglene om forfall har nær sammenheng med reglene om virkningen av at en betalingsfrist ikke overholdes. Reglene om dette følger av de etterfølgende kapitler i loven.

Departementet har gjennomgått reglene i forfallskapet med sikte på å redusere antallet henvisninger. Det er også gjort andre endringer i disponeringen av lovstoffet for å bedre oversikten.

Enkelte generelle bestemmelser er plassert innledningsvis i forfallskapet. Dette gjelder for det første utkastet § 10-1, som fastslår at det foreligger en ubetinget betalingsplikt for skatte- og avgiftskrav. Også reglene om proklama i dødsbo er nå plassert i utkastet § 10-3. Departementet har nå valgt å samle reglene om forfall for forskuddsskatt i en bestemmelse, jf. lovutkastet § 10-20, og reglene om forfall for restskatt i en annen bestemmelse, jf. utkastet § 10-21.

14.1.3 Proklama i dødsbo

Ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger mot å videreføre gjeldende regler om at proklama som utstedes i dødsbo, er uten innflytelse på skatte- og avgiftskrav omfattet av skattebetalingsloven, herunder arbeidsgiveravgift og trygdeavgift, og merverdiavgiftsloven. Justisdepartementet er imidlertid imot forslaget om at proklama som utstedes i dødsbo, ikke skal ha innflytelse på krav på toll og særavgifter, og anfører at det kan være vanskelig å få en oversikt over arvelaterens toll- og avgiftsforpliktelser.

Finansdepartementet er ikke enig i at det vil være vanskelig for arvingene å skaffe seg en oversikt over arvelaterens toll- og avgiftsforpliktelser. For motorvognavgifter er de årlige avgiftene betinget av at arvelater har hatt en motorvogn. For andre særavgifter er avgiftsplikten som regel knyttet til næringsvirksomhet innenfor spesifikke bransjer. Normalt vil det være en kjent sak at arvelater har drevet avgiftspliktig næringsvirksomhet eller om arvelater nylig har vært eier av en motorvogn. For toll og andre innførselsavgifter, er det kun i helt spesielle tilfeller at arvingene ikke vil være klar over mulige krav, da andre enn næringsdrivende må betale toll og innførselsavgifter før varene utleveres.

Finansdepartementet finner det ikke urimelig at det også når det gjelder krav på toll og særavgifter,

må foretas undersøkelser for å fremskaffe informasjon om eventuelle krav. Departementet foreslår derfor at forslaget i høringsnotatet videreføres i skattebetalingsloven, jf. lovutkastet § 10-3.

Departementet vil påpeke at arbeidsgivers forskuddstrekk også vil omfattes av lovens definisjon av skatte- og avgiftskrav.

14.1.4 Forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift

Reglene om forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift er to viktige kravstyper av betydning for alle arbeidsgivere. Forfallsreglene for lønnstrekk av inntekt på Svalbard, artistskatt og utleggstrekk, som i høringsnotatet var behandlet i samme bestemmelse, er av mindre betydning for de fleste arbeidsgivere. I lovutkastet er derfor sistnevnte kravstyper flyttet til egne bestemmelser. Forfallsreglene for disse kravene fremgår av §§ 10-11, 10-12 og 10-50. Departementet viser til merknadene til de enkelte bestemmelsene i proposisjonens kapittel 27.

Forfallstidspunktet for forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift foreslås regulert i samme bestemmelse, jf. lovutkastet § 10-10. Departementet foreslår at forfallstidspunktet samsvarer med tidspunktet for innlevering av oppgave over skatte- og avgiftsplikten. Fristen for innlevering av oppgave over forskuddstrekket følger av lovutkastet § 5-11, mens fristen for innlevering av oppgave over beregningen av arbeidsgiveravgift følger av folketrygdloven § 24-3 ved en henvisning til reglene som gjelder for forskuddstrekket, jf. forslag til nytt første ledd i folketrygdloven § 24-3.

14.1.5 Forskuddsskatt og restskatt

Lovforslaget § 10-20 har regler om forfall for forskuddsskatt, og § 10-21 har regler om forfall for restskatt. Hver av paragrafene omhandler forfall for både personlige og upersonlige skattytere.

Justisdepartementet foreslår at treukersfristen skal starte fra melding om ligningen er sendt skattyter i stedet for fra utlegging av skattelisten er kunnngjort. Departementet er enig i at det kan være mer naturlig å knytte forfallstidspunktet opp mot tidspunktet for når melding om ligningen er sendt skattyterne. Ved å knytte forfallstidspunktet opp til utlegg av skattelistene oppnår man imidlertid at skattytere i samme kommune får samme forfallstidspunkt. Skal fristen ta utgangspunkt i når melding er sendt, vil skattytere i samme kommune kunne få ulike betalingsfrister dersom det skjer en feil ved utsendelsen. En omlegging slik Justisdepartementet foreslår, vil derfor kreve en gjennomgang av rutinene for utsending av meldingene. Ved en slik gjennomgang vil det også være naturlig å vurdere de andre bestemmelser som også knytter fristberegningen opp mot utlegg av skattelistene. En slik utredning ligger utenfor det som

er naturlig i denne sammenheng, men departementet vil ved en fremtidig gjennomgang av disse reglene vurdere dette nærmere.

Departementet viser til utkastet §§ 10-20 og 10-21.

14.1.6 Innenlands merverdiavgift og arveavgift

Forfallsreglene for merverdiavgift og arveavgift er plassert i egne bestemmelser, jf. lovutkastet §§ 10-30 og 10-31.

14.1.7 Innenlands særavgifter, toll og merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel

I høringsnotatet foreslo departementet en bestemmelse om forfall for innenlands særavgifter og en bestemmelse om forfall for toll samt merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel.

Etter høringsutkastet § 5-13 første ledd forfaller innenlands særavgifter til betaling samtidig med at avgiftsplikten oppstår. Det var i bokstavene a til c gjort unntak for årsavgift, vektårsavgift og engangsavgift for registrerte virksomheter. Bokstav a fastsatte forfallstidspunktet for årsavgift til 15. mars i samsvar med gjeldende rett.

For vektårsavgiften var det foreslått to faste forfallstidspunkter, henholdsvis 20. februar og 20. august. Etter gjeldende rett forfaller kravet til betaling to ganger i året "innen den frist som bestemmes av tollregionen", jf. § 2 i forskrift 29. juni 2000 nr. 688 om vektårsavgiften. Departementet uttalte i høringsnotatet at forfallstidspunktet bør fremgå av loven. Ved den nærmere fastsettelsen av dato for forfall la departementet vekt på Toll- og avgiftsdirektoratets opplysninger om at praktiske forhold rundt beregning og utskrivning av vektårsavgift gjør at første forfall ikke bør være før den 20. februar. Etter innføringen av vektårsavgiften har første forfall normalt vært før dette tidspunktet. Forfallsfristen for annen termin bør være 6 måneder senere, dvs. 20. august.

Departementet har i lovutkastet §§ 10-40 og 10-41 videreført forslaget i høringsutkastet. På bakgrunn av høringsuttalelsen fra Toll- og avgiftsdirektoratet er imidlertid forskriftshjemmelen i § 10-41 tredje ledd foreslått utvidet til å omfatte adgang til å gi nærmere regler om forfall for krav hvor det er gitt midlertidig toll- og avgiftsfritak.

14.1.8 Andre krav

UTLEGGSTREKK

Forfallsreglene for utleggstrekk pålagt av skatteoppkreveren og skattefogdkontoret følger av utkastet § 14-5 annet ledd. Det følger av bestemmelsen at alle reglene i tvangsfullbyrdsloven § 7-22 skal gjelde for utleggstrekk pålagt av skattefogdkontoret. For

øvrig er det redegjort for det nærmere innholdet i § 14-5 annet ledd i kapittel 18 nedenfor og i merknaden til bestemmelsen, jf. proposisjonens kapittel 27. Departementet har valgt å innta en bestemmelse i forfallskapitlet som viser hvor reglene om forfall for utleggstrekk er plassert, jf. lovutkastet § 10-50. Dette er gjort fordi forfallskapitlet, etter departementets vurdering, bør inneholde regler om forfall for alle krav som omfattes av loven, eventuelt ved en henvisning til hvor forfallsreglene er å finne.

ANDRE SKATTE- OG AVGIFTSKRAV ETTER LIGNINGSLOVEN

Departementet foreslår i lovutkastet § 10-51 bokstavene a til e regler om forfall for disse kravene tilsvarende høringsutkastet § 5-5. Som følge av omredigeringen av forfallskapitlet er bestemmelsen plassert i underkapitlet "Andre krav". Bestemmelsen om forfall for tilleggsatt, tilleggsavgift og tilleggstill var i høringsutkastet plassert i ett av de andre underkapitlene. Betalingsfristen er imidlertid den samme for slike krav, tre uker fra melding om vedtaket er sendt, og departementet foreslår derfor å slå sammen de to bestemmelsene i en felles bestemmelse, jf. også omtalen nedenfor.

TILLEGGSSKATT, TILLEGSAVGIFT OG TILLEGGSTOLL

Departementet foreslår i lovutkastet § 10-51 bokstav f en regel om forfall for krav på tilleggsatt, tilleggsavgift og tilleggstill. Forfallstidspunktet foreslås satt til tre uker etter at melding om vedtaket er sendt.

ANSVARSKRAV

Departementet foreslår at betalingsfristen for ansvarskrav etter lovutkastet kapittel 16 reguleres i lovutkastet § 10-52. På bakgrunn av merknadene i høringsrunden foreslår departementet at fristen endres fra tre uker etter at melding om kravet er sendt til to uker etter at slik melding er sendt. Fristen vil da samsvare med fristen i tvangsfullbyrdelsesloven § 4-18. Betalingsfristen for ansvarskrav var ikke ment å komme i tillegg til fristen i tvangsfullbyrdelsesloven § 4-18 slik mange av høringsinstansene har lagt til grunn. De kravene som danner grunnlaget for ansvarskravene, vil være forfalt etter de alminnelige forfallsbestemmelsene. Dette vil også gjelde i forhold til den som er ansvarlig etter reglene i kapittel 16. I utkastet § 10-52 fremgår dette ved en henvisning til varslingsregelen i tvangsfullbyrdelsesloven § 4-18.

Med disse endringene legger departementet til grunn at forslaget i de fleste tilfeller ikke vil innebære endring av betalingsfristen for ansvarskrav i forhold til gjeldende rett. Departementet mener likevel at det

i de fleste tilfeller vil være rimelig at ansvarskrav ikke er gjenstand for tvangsfullbyrdelse før det er gått to uker fra melding om kravet er sendt. Dette innebærer at selv om varsel etter tvangsfullbyrdelsesloven § 4-18 kan unnlates etter § 4-18 annet ledd, bør tvangsfullbyrdelse ikke foretas før betalingsfristen på to uker er utløpt. Formelt vil kravet likevel ha tvangskraft etter tvangsfullbyrdelsesloven § 4-4 fordi kravet vil være forfalt, jf. omtalen ovenfor.

SKATTE- OG AVGIFTSKRAV VED VEDTAK OM ENDRING

Departementet foreslår en generell bestemmelse om betalingsfristen for skatte- og avgiftskrav som oppstår ved vedtak om endring mv., jf. lovutkastet § 10-53. Fristen foreslås satt til tre uker etter at melding om vedtaket er sendt den skatte- eller avgiftspliktige.

Det er bare KS som har hatt innvendinger mot en slik generell bestemmelse. De viser til at slike krav kan oppstå på mange ulike måter, noe som gjør det vanskelig å forutsi bestemmelsens anvendelsesområde. Til dette vil departementet bemerke at skatte- og avgiftskrav i hovedsak oppstår på to måter. Enten ved at fastsettingsorganet treffer et vedtak om skatte- eller avgiftspliktens omfang, eller ved at den skatte- eller avgiftspliktige selv leverer en oppgave over skatte- og avgiftsplikten som så legges til grunn.

Lovutkastet kapittel 10 har regler om når skatte- og avgiftskrav som oppstår ved slike vedtak, eller ved egendeklarasjon, forfaller til betaling. Det kan av ulike grunner foreligge feil ved den ordinære fastsettelsen av kravet. Endringer i omfanget av skatte- og avgiftsplikten som er fastsatt ved vedtak eller ved den skatte- eller avgiftspliktiges egen deklarasjon, skjer normalt ved et endringsvedtak. Krav som bygger på egendeklarasjon kan også endres ved at den skatte- eller avgiftspliktige endrer den tidligere innleverte oppgaven som ble lagt til grunn ved den ordinære fastsettingen.

Lovutkastet § 10-53 regulerer forfallstidspunktet for skatte- og avgiftskrav som oppstår som følge av et slikt nytt vedtak. Departementet har i lovteksten valgt å bruke begrepet endringsvedtak for å beskrive forskjellen mellom skatte- og avgiftskrav som oppstår ved slike nye vedtak, og de ordinære vedtak hvor forfallstidspunktet følger av de øvrige bestemmelsene i loven. Bestemmelsens anvendelsesområde er videre angitt ved at det i loven vises til de ordinære forfallsreglene for de krav som omfattes av bestemmelsen.

Departementet mener at bestemmelsen slik den er utformet i lovutkastet, gir en klar anvisning på hvilke krav bestemmelsen gjelder for. En ytterligere klargjøring kunne vært gjort ved å henvise til de enkelte lovregler som hjemler fastsetting av denne type

krav. Dette ville imidlertid gjøre lovteksten lengre og vanskelig tilgjengelig.

Hovedregelen om betalingsfristens utgangspunkt og lengde er etter forslaget tre uker etter at melding om vedtaket er sendt skyldneren. Dersom den skatte- eller avgiftspliktige retter en tidligere levert oppgave, og denne legges direkte til grunn, treffes det ikke noe vedtak av fastsettingsorganet. Departementet foreslår at utgangspunktet for fristberegningen i slike tilfeller er når melding om rettingen er sendt skatte- og avgiftsmyndighetene.

Ved endring i ligningen etter ligningsloven kapittel 9 skal fristens utgangspunkt regnes fra melding om ny avregning er sendt skyldneren. Slik melding sendes av skatteoppkreveren.

14.1.9 Tilgodebeløp

Departementet foreslår i lovutkastet § 10-60 første ledd en generell bestemmelse om fristen for tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift. Myndighetene skal betale tilbake tilgodebeløpet så snart som mulig og senest tre uker etter at vedtaket om tilbakebetaling ble truffet. Departementet foreslår i annet punktum at også renter som er betalt av kravet, skal tilbakebetales. For tilgodebeløp av skatt følger dette i dag av skattebetalingsloven § 31 nr. 3. For de øvrige skatte- og avgiftskrav er det ikke gitt tilsvarende regler, men i praksis følger det samme av ulovfestet rett. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen skal gjelde for alle skatte- og avgiftskrav som omfattes av loven.

Bestemmelsen kommer til anvendelse når kompetent myndighet har truffet et vedtak som innebærer at den skatte- eller avgiftspliktige har krav på tilbakebetaling av skatt eller avgift. At det må foreligge et vedtak følger av at fristen skal regnes fra vedtakstidspunktet.

Betalingsfristen for tilgodebeløp på skatt etter avregningen er regulert i lovutkastet § 10-60 annet ledd. Fristen skal her regnes fra skatteoppgjøret er ferdig eller utlegging av skattelistene er kunngjort.

I tilfeller hvor tilgodebeløpet oppstår som følge av ny avregning følger det av annet ledd annet punktum at fristen skal regnes fra det tidspunktet avregningen blir foretatt. Departementet gjør oppmerksom på at det vil gjelde særlige regler når tidligere utskrevet forskuddsskatt og terminskatt reduseres etter at en termin er betalt, men før forfallstidspunktet for alle terminene har inntruffet. I slike tilfeller oppstår det normalt ikke noe krav på tilbakebetaling. Departementet legger opp til at nærmere regler om hvordan slike endringer skal gjennomføres, skal gis i forskrift med hjemmel i utkastet § 10-20 femte ledd og § 10-22 tredje ledd. Tilbakebetaling av slike krav før avregningen har funnet sted er bare aktuelt i tilfeller som reguleres i § 5-3 annet ledd om tilbakebetaling

av innbetalt forskuddstrekk og § 6-3 sjette ledd om tilbakebetaling av forskuddsskatt. I de sistnevnte tilfeller vil betalingsfristen følge av § 10-60 første ledd.

I lovutkastet § 10-60 tredje ledd foreslår departementet at treukersfristen som følger av første ledd, skal regnes fra omsetningsoppgaven er mottatt av avgiftsmyndigheten. Bestemmelsen viderefører merverdiavgiftsloven § 24 tredje ledd første punktum. Det er i disse tilfellene ikke nødvendig at det foreligger et vedtak om tilbakebetaling. Det er tilstrekkelig at den avgiftspliktige har levert omsetningsoppgaven, og at avgiftsmyndigheten legger denne til grunn.

14.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 10.

15. LOVENS KAPITTEL 11: RENTER

15.1 Sammendrag

15.1.1 Innledning

Departementet foreslår i dette kapitlet å samle og samordne rentereglene for de ulike skatte- og avgiftskravene.

Departementet foreslår en generell regel om renter ved forsinket betaling av skatte- og avgiftskrav. Renter skal som hovedregel beregnes fra forfallstidspunktene fastsatt i lovutkastets kapittel 10 fram til betaling.

Videre foreslår departementet at renter av økning av skatte- og avgiftskravet ved vedtak om endring mv. skal beregnes på objektivt grunnlag. Dette innebærer at renter beregnes også i tilfeller hvor etterberegningen ikke skyldes den skatte- eller avgiftspliktige selv.

Departementet foreslår en generell rentesats for rente ved forsinket betaling og forsinket tilbakebetaling for alle skatte- og avgiftskrav, tilsvarende den til enhver tid gjeldende sats etter forsinkelsesrenteloven.

Rentesatsen ved vedtak om endring foreslås satt til den pengepolitiske styringsrenten tillagt ett prosentpoeng, både ved vedtak om økning i skatte- og avgiftskravet og ved vedtak om tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift.

15.1.2 Lovstruktur

Departementet foreslår i hovedsak å videreføre lovstrukturen i høringsforslaget, noe som innebærer at rentereglene for de ulike kravstyper samles i den nye loven. Det vises i denne forbindelse til de generelle hensynene bak forslaget til ny skattebetalingslov.

Reglene om renter er inntatt i lovutkastet kapittel 11. I tillegg foreslår departementet at reglene om ren-

ter i tilknytning til avregningen av forskudd på skatt i utlignet skatt (rentetillegg og rentegodtgjørelse) også plasseres i dette rentekapitlet. Departementet viser til lovutkastet § 11-5, som gir departementet fullmakt til i forskrift å gi nærmere regler om renteberegningen i disse tilfellene. Videre er reglene om rentesatsens størrelse samlet i én bestemmelse. Det vises til lovutkastet § 11-6.

Særlig på skatteområdet vil det være nødvendig å gi utfyllende regler i forskrift, og departementet har valgt å innta en forskriftshjemmel for departementet i tilknytning til hver enkelt rentetype.

15.1.3 Forsinkelsesrenter

Reglene om rente ved forsinket betaling er i lovutkastet plassert i § 11-1. Hovedregelen følger av første ledd første punktum, som bestemmer at det skal beregnes renter av skatte- og avgiftskrav som ikke blir betalt innen forfallstidspunktene i kapittel 10. Det er presisert i lovteksten at renter etter §§ 11-2 og 11-5 skal inngå i grunnlaget for renteberegningen.

Utgangspunktet for renteberegningen er forfallstidspunktene som følger av kapittel 10. Renten løper fram til betaling skjer. For krav som skal betales innen fristen fastsatt i § 10-52, er det gitt en særlig regel om utgangspunktet for renteberegningen. For slike krav løper det forsinkelsesrenter fra kravet skulle vært betalt dersom kravet hadde vært fastsatt og betalt etter de ordinære reglene. Fristen for betaling i § 10-52 har således ikke betydning for forsinkelsesrenteberegningen.

Den særlige bestemmelsen om renter når ny ligning skal foretas etter domstolsavgjørelse, som i høringsutkastet var plassert sammen med reglene om forsinkelsesrente, foreslås ikke tatt inn i loven. Departementet vil kunne fastsette nærmere regler om renter i disse tilfellene i forskrift.

I lovutkastet er reglene om rentesats samlet i en egen bestemmelse, jf. utkastet § 11-6.

15.1.4 Renter av økning i skatt og avgift som følge av vedtak om endring mv.

Hensynet til den skatte- eller avgiftspliktige tilsier etter departementets vurdering at renten ikke bør inneholde et pønalt element i de tilfeller hvor han ikke kan bebreides for den opprinnelige uriktige fastsettelsen. Fastsettes rentesatsen til samme nivå som satsen for forsinkelsesrenten, vil en subjektiv regel fremtvinge seg for å få til en rimelig ordning. Administrative hensyn tilsier etter departementets vurdering at renteregelen er objektiv slik at renter også beregnes når den skatte- eller avgiftspliktige ikke kan bebreides. Dette fordi det i mange tilfeller vil være en vanskelig vurdering der den uriktige beregningen skyldes den skatte- eller avgiftspliktiges forhold.

Skattyter vil i mange tilfeller ikke være å bebreide for at forskuddet som er utskrevet ikke er tilstrekkelig til å dekke utlignet skatt. Det faste rentetillegget på restskatten ilegges uavhengig av subjektive forhold, uten at dette i dag blir ansett som urimelig. Dette skyldes etter departementets vurdering at renten kun er ment å kompensere for den likviditetsfordel skattyter har hatt ved at det på forskuddsstadiet er innbetalt for lite skatt til å dekke den endelige utlignede skatt. Departementet har derfor vanskelig for å se at en objektiv renteregulering i endringstilfellene vil være urimelig, så lenge rentesatsen i det vesentlige bare skal kompensere den likviditetsfordelen skattyter har hatt.

I høringsnotatet peker departementet på at en lavere rentesats for perioden fra opprinnelig forfall fram til vedtak om endring, vil innebære at det for den som midlertidig er ute av stand til å betale kravet, kan lønne seg at det ikke blir fastsatt korrekt skatte- eller avgiftskrav. Blir det foretatt korrekt fastsettelse, og kravet ikke betales ved forfall, vil den høyere rentesatsen som gjelder ved forsinket betaling, kommet til anvendelse. Departementet har imidlertid ingen grunn til å tro at det vil bli omfattende spekulasjoner på dette området. Til det er risikoen for stor. Oppdages slike tilfeller, vil den skatte- eller avgiftspliktige kunne bli ilagt tilleggsskatt, tilleggstill eller tilleggssavgift. I de mest alvorlige tilfellene vil vedkommende også risikere straffesanksjoner. Riktig og rettidig deklarerer fra den skatte- eller avgiftspliktiges side bør etter departementets vurdering ivaretas gjennom disse sanksjonsreglene og ikke gjennom rentereguleringene.

KS viser til at tilleggsskattens størrelse i praksis vil avhenge av misligholdets lengde, og derfor ikke er egnet til å utligne den økonomiske fordel en enkelt kan oppnå når vedtak om endring kommer etter lang tid. Forslaget i høringsnotatet legger opp til en løpende rente, og rentebeløpet vil dermed øke med tiden.

KS uttaler at skattytere som anmeldes og straffes for skatteunndragelser, ikke lenger ilegges tilleggsskatt. Departementet viser til at eventuelle konsekvenser av endringene i tilleggsskatteregimet som følge av at tilleggsskatt er å anse som straff etter EMK artikkel 6, er til vurdering i departementet i forbindelse med oppfølgingen av Tilleggsskatteutvalgets utredning, NOU 2003:7 Tilleggsskatt m.m.

Etter arveavgiftsloven § 22 tredje ledd skal det svares renter for den mellomliggende perioden kun når den avgiftspliktige eller testamentsfullbyrderen har forsømt sin opplysningsplikt etter arveavgiftsloven kapittel VI. Departementet viser til at forslaget nå legger opp til en rente med lavere sats som kun skal dekke likviditetsfordelen den avgiftspliktige har hatt. En objektiv renteregulering også i disse tilfellene an-

tas derfor ikke urimelig, og vil gi en administrativt enklere regel. Departementet foreslår derfor at renter i disse tilfellene skal beregnes etter samme regler som øvrige skatte- og avgiftskrav.

Etter departementets forslag i høringsnotatet skal renten beregnes fram til forfallsfristen for kravet eller fram til tidspunktet for betaling dersom betaling skjer før forfallsfristen. Som KS påpeker, vil en slik individuell renteberegning med utgangspunkt i faktisk betaling by på praktiske problemer i en del tilfeller. Departementet er imidlertid skeptisk til en regel om at renter beregnes fram til forfall for økningen uavhengig av når kravet betales, selv om det i dag er slike ordninger, for eksempel på merverdiavgiftsområdet. Den skatte- eller avgiftspliktige bør ikke belastes rente etter at skyldig beløp er betalt. Departementet foreslår derfor at renten beregnes fram til det treffes vedtak om endring. Dette vil i de fleste tilfeller forhindre at det påløper rente etter at kravet er oppgjort. Konsekvensen av regelen er en rentefri periode fra vedtak om endring til kravet forfaller til betaling etter lovutkastet § 10-53. Oversettes forfallstidspunktet, beregnes rente etter reglene om renter ved forsinket betaling.

Det vises til lovutkastet § 11-2.

15.1.5 Rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift

RENTEGODTGJØRELSE VED FORSINKET TILBAKEBETALING

En egen bestemmelse om forfall for krav på tilbakebetaling av skatt og avgift, som forutsatt i lovutkastet § 10-60, gjør det mulig å yte rentegodtgjørelse etter reglene om forsinket betaling når skatte- og avgiftsmyndighetene ikke overholder betalingsfristen. Dette vil på flere områder innebære en utvidelse av retten til å kreve renter ved tilbakebetaling i forhold til dagens regler. Ved en slik regel vil loven, sammen med forslaget om renter ved tilbakebetaling som følge av endringsvedtak, uttømmende regulere skatte- og avgiftskreditorenes renteplikt ved tilbakebetaling av skatte- og avgiftskrav. Departementet antar at de ikke vil være behov for å utfylle reglene om renter i en ny skattebetalingslov med reglen i forsinkelsesrenteloven.

Departementet foreslo i høringsnotatet en overgang fra renteberegning per måned eller del av måned til pro anno renteberegning. Dette fordi den sistnevnte beregningsmåten vil gi en riktigere renteberegning i forhold til den tid det skal ytes rentekompensasjon for. Pro anno renteberegning vil i praksis innebære at det skal beregnes rente fram til tidspunktet tilbakebetalingen faktisk skjer. Skal tilbakebetaling av renter skje samtidig med tilbakebetaling av tilgodebeløpet, må man ved en regel som bygger på pro anno beregning, ta stilling til når tilbakebetaling

vil skje. Dette kan i noen tilfeller være usikkert ved tidspunktet for renteberegningen, eller utbetalingen kan bli forsinket i forhold til det som er lagt til grunn ved renteberegningen. I slike tilfeller kan det bli nødvendig med en korrigerende av renteberegningen. En regel som bygger på renteberegning per måned eller del derav, vil være mer robust overfor slike forhold.

Tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift skal, som et utgangspunkt, alltid finne sted innen forfallsfristen. Departementet antar derfor at det bare i et fåtall saker hvert år vil være aktuelt med rentegodtgjørelse etter denne bestemmelsen. Departementet legger også til grunn at renten vil beregnes manuelt i slike tilfeller. Det skulle da ikke by på særlige administrative problemer å håndtere en regel som bygger på pro anno beregning. Departementet fastholder derfor forslaget i høringsnotatet som bygger på en regel om at rentegodtgjørelsen skal beregnes pro anno. Det vises til lovutkastet § 11-3.

RENTEGODTGJØRELSE VED TILBAKEBETALING ETTER VEDTAK OM ENDRING MV. (VENTERENTE)

Når den skatte- eller avgiftspliktige har betalt for mye skatt eller avgift etter de materielle reglene, bør det utbetales en rentegodtgjørelse som kompensasjon for at det offentlige i en periode har disponert den skatte- eller avgiftspliktiges kapital. Etter departementets oppfatning må det skilles mellom tilbakebetaling som skyldes at det etter de materielle regler for fastsetting av skatt eller avgift er innbetalt for mye skatt eller avgift, og tilbakebetaling på annet grunnlag (refusjon/fritak/nedsettelse/lempning). I de sistnevnte tilfellene er det ikke betalt for mye skatt eller avgift etter de ordinære reglene, men myndighetene har på bakgrunn av etterfølgende omstendigheter eller etter en skjønnsmessig vurdering avgjort at tilbakebetaling skal finne sted.

Etter lovutkastet § 11-4 første ledd skal det ytes rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling "som følge av vedtak om endring mv." til den skatte- eller avgiftspliktiges gunst. Det er nærmere redegjort for hva som ligger i begrepet vedtak om endring mv. i proposisjonens punkt 14.8.5.1.

Det kan være flere årsaker til at den skatte- eller avgiftspliktige har innbetalt for mye skatt eller avgift. Myndighetene kan for eksempel ha anvendt regelverket uriktig, eller den avgiftspliktige kan ha gjort feil ved rapporteringen. Den skatte- eller avgiftspliktige vil uansett lide rentetap inntil tilbakebetaling skjer, mens det offentlige normalt vil ha en rentefordel i samme periode. Administrative hensyn tilsier at det ikke innføres unntak fra plikten til å yte rentegodtgjørelse avhengig av hva som er årsaken til at det ved en feil er betalt for mye skatt eller avgift. Særlig gjelder det unntak som beror på skjønnsmessige vurderinger. Departementet foreslår derfor at regelen utformes

slik at rentegodtgjørelse skal ytes etter endringsvedtak mv., uavhengig av årsaken til at det er innbetalt for mye skatt eller avgift.

Ved tilbakebetaling av skatt eller avgift "i andre tilfeller", kan rentegodtgjørelse ytes når særlige forhold foreligger, jf. utkast til tredje ledd. Det må antas at det også ved tilbakebetaling etter refusjon, fritak, nedsettelse eller lempning vil kunne være rimelig å yte rentegodtgjørelse etter en konkret vurdering. Departementet foreslår derfor en hjemmel for å yte rentegodtgjørelse når særlige forhold foreligger. Vurderingstemaet vil være om tilbakebetalingen skyldes forhold som det offentlige er nærmest til å bære ansvaret for. Videre vil det være spørsmål om det foreligger slike ekstraordinære forhold at det er grunn til å betale tilbake innbetalt beløp med tillegg av rentegodtgjørelse. Etter de gjeldende regler ytes det rentegodtgjørelse i enkelte situasjoner som faller utenfor tilfellene i første ledd. Dette gjelder blant annet enkelte tilfeller av refusjon av særavgifter. I lovforslaget § 11-4 tredje ledd annet punktum er det inntatt en forskriftshjemmel som gir departementet mulighet til å videreføre gjeldende rett på dette området. En nærmere forskriftsregulering vil også kunne være aktuelt dersom man ved praktiseringen av bestemmelsen i tredje ledd første punktum finner at det også i andre tilfeller av mer generell art bør ytes rentegodtgjørelse.

Som for renteberegning ved forsinket tilbakebetaling foreslår departementet at venterenten beregnes pro anno. Renten skal med dette beregnes fra betaling fant sted fram til forfall etter § 10-60. Etter denne bestemmelsen skal tilgodebeløp tilbakebetales snarest mulig, men senest tre uker etter at vedtak om tilbakebetaling er truffet. I høringsnotatet foreslo departementet også en regel om at renten kun skal beregnes fram til den faktiske tilbakebetalingen dersom denne finner sted før forfallsfristen. Departementet ser at denne bestemmelsen kan medføre praktiske problemer for skatte- og avgiftsmyndighetene, og foreslår derfor at renten beregnes fram til forfall etter § 10-60 uavhengig av tidspunktet for tilbakebetaling. Oversettes fristen for tilbakebetaling, beregnes rente etter reglene om renter ved forsinket tilbakebetaling, jf. lovutkastet § 11-3.

15.1.6 Rentesatser

PLASSERING AV REGLENE OM RENTESATS

I forslaget som nå legges fram, har departementet valgt å samle reglene om rentesatsenes størrelse for de ulike rentetyperne i en felles bestemmelse, jf. lovutkastet § 11-6. Departementet antar at dette vil lette tilgjengeligheten og gi en mer oversiktlig og brukervennlig lovtekst.

RENTESATS VED FORSINKET BETALING OG FORSINKET TILBAKEBETALING

Enkelte høringsinstanser har innvendinger mot departementets forslag om å fjerne påslaget på den alminnelige forsinkelsesrentesatsen med tre prosentpoeng for enkelte skatte- og avgiftskrav. Andre høringsinstanser støtter forslaget. Departementet mener at den høyere satsen for enkelte skatte- og avgiftskrav kan ha gode grunner for seg. Blant annet ble den høyere satsen for merverdiavgift innført samtidig med at brudd på betalingsplikten ble avkriminalisert. En høy rentesats vil derfor kunne gi den skatte- eller avgiftspliktige et særlig insitament til å betale de aktuelle skatte- og avgiftskrav i tide. Departementet ser det likevel ikke som naturlig at forsinkelsesrentesatsen på hele skatte- og avgiftsområdet settes høyere enn den ordinære forsinkelsesrentesatsen. Skal gjeldende rett videreføres, må det gis avvikende regler om en høyere sats for de krav dette i dag gjelder for, eventuelt etter en nærmere vurdering av hvilke krav det bør gjøres unntak for.

Departementet har etter en helhetsvurdering kommet til at rentesatsen bør være den samme på hele skatte- og avgiftsområdet. En slik løsning innebærer en forenkling av regelverket. I samsvar med forslaget som ble sendt på høring, foreslår departementet derfor en generell rentesats for rente ved forsinket betaling og forsinket tilbakebetaling for alle skatte- og avgiftskrav, tilsvarende den til enhver tid gjeldende sats etter forsinkelsesrenteloven. Den særlige ordningen med høyere sats ved forsinket betaling av enkelte skatte- og avgiftskrav bortfaller dermed. Det vises til lovutkastet § 11-6 første ledd.

RENTESATS VED VEDTAK OM ENDRING MV. OG VED TILBAKEBETALING ETTER VEDTAK OM ENDRING MV.

Departementet foreslår at rentesatsen for økningen i skatte- og avgiftsforpliktelsen som følge av vedtak om endring mv. bør fastsettes slik at den i det vesentlige gir en kompensasjon for den likviditetsfordel den forsinkede fastsettelse og betaling har medført. Renten bør derfor tilsvare renten i pengemarkedet. I høringsforslaget er dette gjort ved å fastsette rentens størrelse til to prosentpoeng over halvparten av den alminnelige forsinkelsesrentesatsen. Per 1. januar 2005 tilsvarte dette en rente på 6,37 pst.

Styringsrenten i Norge er renten på bankenes innskudd i Norges Bank (foliorenten). Hovedstyret i Norges Bank fastsetter styringsrenten normalt hver sjette uke. Den pengepolitiske styringsrenten gir uttrykk for renten i pengemarkedet. Selv om også forsinkelsesrentesatsen i dag fastsettes med utgangspunkt i foliorenten, mener departementet at rentesatsen bør knyttes direkte til foliorenten, og ikke indirekte via forsinkelsesrentesatsen slik som i forslaget som ble sendt på høring. Rentesatsen bør ligge noe

over foliorenten og foreslås derfor i loven satt slik at den tilsvarer styringsrenten tillagt ett prosentpoeng. Av systemtekniske og beregningstekniske årsaker bør ikke denne rentesatsen endres for hyppig. Endring av rentesatsen i takt med den løpende endring av foliorenten er således ikke hensiktsmessig. Renten foreslås derfor satt lik styringsrenten per 1. januar det aktuelle året.

I høringsnotatet var det lagt opp til at den renten som skatte- eller avgiftspliktige skal betale når et endringsvedtak mv. har ført til økt skatt eller avgift, skal ligge ett prosentpoeng høyere enn den renten som skatte- og avgiftspliktige får godtgjort når endringsvedtaket medfører tilbakebetaling av for mye innbetalt skatt eller avgift. Departementet viser til at størrelsen på renten i pengemarkedet fastsettes blant annet på bakgrunn av kredittrisiko. Staten som debitor oppnår generelt gunstigere rentevilkår på lån enn de fleste private, fordi risikoen for tap ved utlån til staten er lav. De samme hensyn kan også tilsi at staten bør ha en høyere rentegodtgjørelse ved for lite betalt skatt eller avgift enn den rentegodtgjørelse staten yter ved for mye innbetalt skatt eller avgift. Departementet har registrert at enkelte høringsinstanser er kritiske til denne forskjellen i sats, men fastholder forslaget i høringsnotatet og foreslår derfor å sette rentesatsen av økning etter vedtak om endring mv. ett prosentpoeng høyere enn i tilbakebetalingstilfellene. Det vil si at satsen når et endringsvedtak mv. har ført til økt skatt eller avgift, settes til den politiske styringsrenten tillagt ett prosentpoeng. Satsen i tilfeller der den skatte- og avgiftspliktige får godtgjort renter, skal derimot tilsvare den pengepolitiske styringsrenten. Det vises til lovutkastet § 11-6 annet ledd.

15.2 Komiteens merknader

Komiteen har registrert at regelen i § 11-3 annet ledd om at skattyter i gitte situasjoner ikke får tilkjent renter i forbindelse med tilbakebetaling av skatt ikke er fulgt opp med en tilsvarende regel der skattyter skal innbetale skatt.

Komiteen mener at dersom skatte- og avgiftsmyndighetene f.eks. ikke har oppgitt korrekt kontonummer eller KID-nummer slik at skattyter dermed ikke får innbetalt gjeldende beløp rettidig, bør det ikke kreves ekstra renter pga. denne forsinkelsen. Komiteen viser også til at det kan oppstå urimeligheter dersom skattyter får tilbakebetalt for mye i skatt og gjør ligningskontoret oppmerksom på dette og deretter blir pålagt å betale renter i tillegg til det skyldige skattebeløp. For mye tilbakebetalt skatt eller for lite innkrevd skatt kan for eksempel skyldes at skatte- og avgiftsmyndighetene har glemt å ta med en aksjegevinst som skattyter har oppgitt. Selv om det er åpenbart at hovedbeløpet her må innbetales med alminnelig forfallsfrist mener komiteen likevel at

det i en slik situasjon vil være urimelig å kreve renter på beløpet dersom den forsinkede innkrevingen skyldes forhold som kan legges skatte- og avgiftsmyndighetene til last, eller som skatte- og avgiftsmyndighetene er nærmest til å bære ansvaret for.

Med denne innsigelsen slutter komiteen seg til Regjeringens forslag til ny skattebetalingslov kapittel 11.

På denne bakgrunn fremmer komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere om renteberegning med hjemmel skattebetalingsloven § 11-1 og § 11-2 bør unnlates dersom den forsinkede innkrevingen eller innbetalingen skyldes forhold som skatte- og avgiftsmyndighetene er nærmest til å bære ansvaret for. Stortinget ber om at en slik vurdering blir lagt frem for Stortinget innen utgangen av 2005."

16. LOVENS KAPITTEL 12: FORELDELSE

16.1 Sammendrag

16.1.1 Innledning

I dette kapitlet forslår departementet bestemmelser om forholdet til foreldelsesloven og foreldelsesfristens utgangspunkt samt særlige bestemmelser om foreldelsesfristens lengde for arveavgift og foreldelse av forsinkelsesrenter. Bestemmelsene viderefører i store trekk gjeldende rett.

16.1.2 Forholdet til foreldelsesloven

Departementet foreslår at det i skattebetalingsloven inntas en bestemmelse om at foreldelsesloven gjelder med de særlige unntak som er gitt i § 12-1 annet til femte ledd, se lovutkastet § 12-1 første ledd.

16.1.3 Foreldelsesfristens utgangspunkt

Departementet foreslår, at det i lovutkastet § 12-1 annet og tredje ledd inntas særlige bestemmelser om foreldelsesfristens utgangspunkt.

Hovedregelen etter § 12-1 annet ledd er at foreldelsesfristen for skatte- og avgiftskrav starter å løpe fra utgangen av det kalenderår da kravene, eller i tilfelle siste termin av kravene, forfaller til betaling. Departementet foreslår at bestemmelsen skal gjelde for alle skatte- og avgiftskrav som er omfattet av den nye skattebetalingsloven.

Departementet foreslår likevel avvikende regler om foreldelsesfristens utgangspunkt for forskuddsskatt og arveavgift i § 12-1 tredje ledd. Disse særreglene er en videreføring av gjeldende rett. For forskuddsskatt foreslår departementet at foreldelsesfristen, som i dag, skal løpe fra utgangen av det kalender-

år da ligningen ble foretatt, jf. tredje ledd første punktum. Videre foreslår departementet at foreldelsesfristen for arveavgift regnes fra det tidspunktet kravet forfaller til betaling, likevel slik at fristen for avgift av gaver og utdelinger fra uskiftebo uansett ikke starter å løpe før avgiftsmyndigheten har mottatt melding i samsvar med arveavgiftsloven § 25 annet ledd, jf. utkastet § 12-1 tredjeledd annet og tredje punktum.

Skatte- og avgiftskrav omfatter også renter av slike krav, jf. lovutkastet § 1-1 tredje ledd bokstav a.

16.1.4 Foreldelsesfristens lengde for arveavgift

Departementet foreslår i lovutkastet § 12-1 fjerde ledd at foreldelsesfristen for arveavgift settes til ti år. Forslaget viderefører gjeldende rett.

16.1.5 Foreldelse av forsinkelsesrenter

I utkastet § 12-1 femte ledd foreslås en særbestemmelse om foreldelse av renter. Er foreldelsen avbrutt etter foreldelsesloven § 17, medfører bestemmelsen at senere forfalte renter av skatte- og avgiftskravet ikke foreldes før kravet selv foreldes.

16.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 11.

17. LOVENS KAPITTEL 13: MOTREGNING

17.1 Sammendrag

17.1.1 Innledning

Motregning er en oppgjørs- og dekningsmåte av stor praktisk betydning. Motregning kan skje frivillig eller gjennomføres uten motpartens samtykke (tvungen motregning).

Hjemmelen for å motregne er sedvanerett, og motregningsretten reguleres i utgangspunktet av ulovfestede regler. Motregningsretten kan innskrenkes, presiseres eller utvides ved avtale. Det er også gitt særregler om motregning i lovgivningen. Etter de ulovfestede reglene må tre vilkår være oppfylt på det tidspunktet motregningserklæringen fremsettes. For det første må hovedkravet (krav som skal benyttes til dekning) og motkravet (krav som skal dekkes ved motregning) gå ut på det samme. I praksis innebærer dette at begge kravene må gå ut på betaling av penger. For det andre må hovedkravet og motkravet i utgangspunktet bestå mellom de samme parter (gjensidighetsvilkåret). Det tredje vilkåret er at frigjørings-tiden for hovedkravet må være kommet, og at motkravet må være forfalt. De alminnelige vilkårene for motregning gjelder også for skatte- og avgiftskrav, hvis ikke annet er fastsatt i eller med hjemmel i lov.

Departementet foreslår at skatte- og avgiftskrav etter loven skal kunne motregnes i ethvert annet skat-

te- og avgiftskrav. Forslaget innebærer en utvidet motregningsrett for krav på toll og særavgifter, samt merverdiavgift som oppstår ved innførsel. For formues- og inntektsskatt og trygdeavgift videreføres de gjeldende regler om motregning i andre krav enn skatt og avgift konkursskyldneren har på staten, kommuner og fylkeskommuner. I tillegg foreslår departementet, med enkelte unntak, å videreføre gjeldende rett vedrørende skyldnerens motregningsadgang og gjennomføring av motregningen. Klageretten foreslås utvidet til også å omfatte de krav som motregnes etter de lovfestede motregningsreglene.

17.1.2 Utvidet motregningsadgang for innkrevingsmyndighetene

Justisdepartementet anfører at hensynene til fellesinnkrevingen ikke gjør seg gjeldende for krav på toll og særavgifter. Departementet er enig i dette, men mener at flere forhold likevel taler for en motregningsadgang.

Krav på toll og særavgifter er statlige krav, og departementet ser ingen grunn til å behandle disse på annen måte enn for eksempel krav på merverdiavgift og årsavgift for motorvogn. Det anses som lite ønskelig at staten foretar en utbetaling samtidig som mot-takeren har ubetalte krav som er delvis statlige. Skatt fra upersonlige skattytere (etterskuddsskatt) er for eksempel i de fleste tilfeller i det vesentlige et statlig krav, selv om slike krav også omfatter skatt til det kommunale skattefordelingsfondet og naturressurs-skatt, og gjør at de må anses som felleskrav mellom staten, fylkeskommunen og kommunen. Videre er adgangen til å gjøre opp det offentliges fordringer gjennom motregning en effektiv måte å få inn utestående krav på. Alternativet til en utvidet motregningsadgang er ofte mer tids- og kostnadskrevenne tvangsfullbyrdelsestiltak. Det er eksempelvis adgang til å ta utlegg i krav på tilgode skatt ved skatteavregningen. Dersom det tas utlegg, vil skyldner bli påført gebyr ved begjæring, utlegg og dekning, p.t. til sammen 3 802 kroner. Motregning påfører skyldneren ingen kostnader. Den utvidede motregningsretten må også sees i sammenheng med den utvidede klageadgangen som følger av utkastet § 13-5. Ved utvidet motregningsrett for krav på toll og særavgifter vil skyldner ha samme klageadgang ved motregning som ved tvangsinnfordring. Departementet fastholder derfor forslaget om at skatte- og avgiftskrav etter loven skal kunne motregnes i tilgodebeløp på skatt og avgift. Departementet foreslår at dette skal gjelde både utenfor og i konkurs. Til gjengjeld foreslår departementet at loven, med unntak for krav under fellesinnkrevingen, ikke skal regulere motregningsadgangen for skatte- og avgiftskrav i andre tilgodebeløp enn skatt og avgift som skyldneren har. Slik motregning må i tilfelle følge de ulovfestede regler om motregning.

Dette innebærer for eksempel at krav på merverdiavgift, arveavgift og enkelte særavgifter ikke lenger kan motregnes i andre tilgodebeløp enn skatt og avgift som skyldneren har mot kommunen eller fylkeskommunen.

At motregning mellom skatte og avgiftskrav og skyldnerens krav på tilgode skatt eller avgift også kan skje i konkurs er, for en del skatte- og avgiftskrav i samsvar med gjeldende rett. Utestående krav på merverdiavgift kan i dag også i konkurs motregnes i sin helhet mot et tilgodebeløp konkursskyldneren har på skatt (som kan være et felleskrav, det vil si at både staten, herunder folketrygden, kommunen og fylkeskommunen er debitor). Dette følger av embetsverksloven § 5 tredje ledd første punktum, jf. skattebetalingsloven § 32 nr. 3 første punktum, jf. nr. 2 første punktum. Det er bare for skattekravene begrensningen i skattebetalingsloven § 32 nr. 3 annet punktum får betydning. Er konkursskyldneren skyldig restskatt, kan skatteoppkreverne bare motregne statens andel av restskatten mot et refusjonskrav på merverdiavgift som skyldneren har på staten, jf. § 32 nr. 3 annet punktum. Etter departementets oppfatning foreligger det ingen faglige grunner for denne forskjellsbehandlingen. Den foreslås derfor som nevnt fjernet ved at alle skatte- og avgiftskrav etter den nye skattebetalingsloven kan motregnes overfor hverandre, både utenfor og i konkurs.

For krav som hører under fellesinnkrevningen foreslås det imidlertid at motregningsadgangen som følger av skattebetalingsloven § 32 nr. 2 annet punktum videreføres. Å ikke videreføre motregningsadgangen for skattekravene som hører under fellesinnkrevningen i andre krav enn skatt og avgift som skyldneren har på staten, kommunen og fylkeskommunen, vil innebære en vesentlig svekkelse av innkreivingsmuligheten for skattekravene. Departementet finner det imidlertid rimelig at også begrensningen i motregningsadgangen i konkurs, som følger av skattebetalingsloven § 32 nr. 3 annet punktum, videreføres når motregning skjer i andre krav enn til gode skatt eller avgift.

Det fremgår av lovutkastet § 1-1 at arbeidsgiveravgift er et skatte- og avgiftskrav. Det er derfor ikke tvilsomt at arbeidsgiveravgift etter forslaget kan motregnes med et hvert annet skatte- og avgiftskrav etter loven.

Departementet viser til forslaget om regulering av motregningsadgangen i og utenfor konkurs i lovutkastet § 13-1.

17.1.3 Skyldnerens motregningsadgang

For krav etter skattebetalingsloven viderefører lovforslaget gjeldende rett og er ikke ment å medføre noen endringer. For merverdiavgift, arveavgift, toll og særavgifter medfører lovforslaget en lovfestet ad-

gang for skyldneren til å kreve motregning dersom vilkårene for øvrig er oppfylt. Lovforslaget gir imidlertid ikke skyldneren noen valgmulighet med hensyn til hvilke motkrav som skal dekkes ved motregningen, dersom flere motkrav søkes dekket i samme hovedkrav.

Merverdiavgiftsloven § 24 annet ledd fastslår at et ikke utbetalt restitusjonskrav på merverdiavgift ikke kan benyttes som fradragspost i en senere omsetningsoppgave. Lovforslaget medfører ingen endringer i dette. Manglende utbetaling av restitusjonskrav vil regelmessig ha sin bakgrunn i at merverdiavgiftsoppgaver er gjenstand for kontroll og undersøkelser hos fylkesskattekontoret. Vilråene for motregning vil følgelig ikke være tilstede.

Departementet viser til forslag til regulering av skyldnerens motregningsadgang i lovutkastet § 13-2.

17.1.4 Beslagsfrihet

Departementet har valgt å foreslå en regel som i hovedsak viderefører gjeldende rett.

I de tilfeller hvor både motkrav og hovedkrav er krav på merverdiavgift, er det i forvaltningspraksis lagt til grunn at kravene er konnekse slik at begrensningen i dekningsloven § 2-5 ikke kommer til anvendelse. Motregning foretas her mer eller mindre automatisk i merverdiavgiftssystemet, hvor det foretas et stort antall motregninger. Merverdiavgift er knyttet til næringsdrift, og det må derfor kunne legges til grunn at utbetalt merverdiavgift som hovedregel inngår i næringsdriften og ikke benyttes til underhold av skyldneren.

Videre følger det av skattebetalingsloven § 32 nr. 4 tredje punktum at begrensningen i dekningsloven § 2-5 ikke kommer til anvendelse dersom det motregnes med hjemmel i skattebetalingsloven § 32 nr. 2 første punktum. Motregning når både hovedkrav og motkrav er skatt, kan følgelig foretas uavhengig av begrensningen i dekningsloven § 2-5. Departementet foreslår at dette videreføres, men begrenset slik at unntaket kun kommer til anvendelse i tilfeller hvor både motkrav og hovedkrav er av samme kravstype, jf. lovutkastet § 1-1. Trygdeavgift behandles som en del av skatten med hensyn til betaling og innkreving. Trygdeavgift og skatt på formue og inntekt skal derfor anses som samme kravstype i denne sammenhengen selv om de er behandlet under ulike bokstaver i lovutkastet § 1-1.

Departementet foreslår i lovutkastet § 13-3 et unntak fra regelen om beslagsfrihet, begrenset til motregning mellom samme type krav.

17.1.5 Gjennomføring av motregningen

Motregning ved skatteavregningen skjer maskinelt og formløst, og skattyter mottar ikke melding om motregningen før i avregningsoppgjøret. Departe-

mentet foreslår å videreføre denne ordningen, samtidig som det i andre tilfeller skal sendes motregningserklæring til skyldneren, i tillegg til pålegg om motregning til utbetaleren. Dette fremkommer ved at krav om motregningserklæring knyttes til de tilfeller hvor det sendes pålegg om motregning.

Begrunnelsen for å stille krav om utsendelse av motregningserklæring er at skyldneren skal bli orientert om motregningen og kunne komme med innsigelser. Klagefristen etter utkastet § 13-5 løper fra mottagelsen av motregningserklæringen. De fleste skattyterne (alle med forhåndsutfylt selvangivelse) blir varslet om muligheten for at et eventuelt tilgodebeløp ved skatteavregningen kan bli benyttet til motregning. Blir motregning gjennomført, vil informasjon om dette fremgå på skatteoppgjøret som sendes ut rett etter at motregningen er gjennomført. Dersom det skal sendes motregningserklæring i disse tilfellene, vil skyldneren motta motregningserklæringen først og skatteoppgjøret med informasjon om gjennomført motregning den påfølgende dagen, eller en av de nærmeste dagene. Departementet anser dette lite hensiktsmessig.

Departementet foreslår å gjøre det klarere i lovteksten at det er hovedkravet, og ikke motkravet, som kommer til utbetaling. For øvrig foreslås enkelte språklige endringer i forhold til gjeldende lovtekst, se utkastet § 13-4.

17.1.6 Klageadgangen

Departementet ser i utgangspunktet ingen grunn til å behandle motregning foretatt av det offentlige på en annen måte enn motregning for øvrig. I den grad det ikke foreligger klageadgang når andre motregner, burde det derfor heller ikke være klageadgang når det offentlige motregner (på ulovfestet grunnlag). For motregning hvor både motkrav og hovedkrav er skatt, er det like fullt klageadgang etter gjeldende rett. Departementet er ikke kjent med at denne klageadgangen har medført problemer for forvaltningen i form av mange ubegrunnede klager. Det antas at antallet klager er relativt lavt.

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra høringsinstansene har departementet endret standpunkt. Departementet foreslår derfor at all motregning som foretas med hjemmel i lovutkastet § 13-1, kan påklages etter tvangsfullbyrdsloven § 5-16. I tråd med forslaget i høringsnotatet kan en motregning ikke påklages senere enn én måned etter at motregningserklæringen ble mottatt.

Klageadgangen må sees i sammenheng med utkastet § 13-3. I de tilfeller hvor det er gjort unntak fra dekningslovens regler om beslagsfrihet, vil en klage rett i hovedsak være knyttet opp mot forhold som motkravets eksistens, størrelse og forfallstidspunkt. Motregningens omfang vil ikke være tema i disse

motregningstilfeller, ettersom dekningsloven § 2-5 ikke kommer til anvendelse.

Motregning vil etter forslaget være en type forføyning som gir adgang til å prøve ligningsavgjørelsen selv om seks månedersfristen er utløpt, jf. forslag til endret § 11-1 i ligningsloven og lovutkastet § 17-1 femte ledd.

Departementet viser til lovutkastet § 13-5 om klageadgang.

17.1.7 Dekningsrekkefølge

Departementet ser at dagens ordning har enkelte uheldige virkninger, særlig ved motregning i tilgode skatt ved skatteavregningen. Den som har et motkrav, ønsker å sende sitt pålegg om motregning så tidlig som mulig. Dette medfører at motkrav kan mottas mange uker før det er aktuelt med utbetaling. Motkravene kan derfor være innfridd eller redusert på tidspunktet for utbetaling. Dette har ført til ordninger med oppdatering av motkrav kort tid før utbetaling/avregning. Oppdateringsordningene kompliserer de maskinelle kjøringene i forbindelse med motregning og øker driftsutgiftene. Samtidig øker faren for feil i motregningene.

Det foreslås at departementet i forskrift skal kunne gi nærmere regler om dekningsrekkefølgen når flere krav motregnes med krav etter skattebetalingsloven. Forskriftsfullmakten omfatter regler om rekkefølgen både i tilfeller hvor skatte- og avgiftskrav er motkrav og hovedkrav. Også regler om rekkefølgen i de tilfeller skatte- og avgiftskrav motregnes i andre hovedkrav, for eksempel ved motregning i landbrukstilskudd, skal omfattes av fullmakten.

Departementet viser til forslag til forskriftsfullmakt i lovutkastet § 13-6.

17.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 13.

18. LOVENS KAPITTEL 14: TVANGSFULLBYRDELSE OG SIKKERHETSSTILLELSE

18.1 Sammendrag

18.1.1 Innledning

I høringsnotatet foreslo departementet å samle reglene om skatteoppkrevernes og skattefogdkontorenes særnamskompetanse i den nye skattebetalingsloven.

Skatteoppkrevernes og skattefogdkontorenes særnamskompetanse er et effektivt virkemiddel for å få inn utestående krav. Skatte- og avgiftskravene skal blant annet sikre offentlige inntekter og velferdsgoder. På grunn av sin store samfunnsmessige betyd-

ning står derfor disse kravene i en særstilling sammenlignet med de fleste andre typer pengekrav. I motsetning til de fleste andre kreditorer kan innkreivingsmyndighetene, som hovedregel, ikke på forhånd sikre sine krav ved pant, stansing av leveranser e.l.

Særnamnsmyndigheten blir brukt aktivt under innkreivingen. Med dagens organisering og kapasitet i det alminnelige namsmannsapparatet ville belastningen på det alminnelige namsmannsapparatet blitt for stor dersom tvangsinnfordring av skatte- og avgifts-krav ikke hadde skjedd ved bruk av særnamns- myndigheten. I tillegg medfører særnamnsmyndig- heten en raskere iverksettelse av innfordringen, noe som øker sannsynligheten for positive resultater.

Toll- og avgiftsetaten er ikke gitt særnamskom- petanse for sine krav. Departementets forslag er i det vesentlige en videreføring av gjeldende rett. Det foreslås imidlertid enkelte endringer og presiseringer sammenlignet med dagens regler. Til de bestemmel- sene som departementet ikke har mottatt vesentlige merknader til fra høringsinstansene, knyttes det kun noen korte kommentarer i avsnittene nedenfor. Det vises for øvrig til særmerknaene til hver enkelt be- stemmelse i proposisjonens kapittel 27.

Alle skatte- og avgiftskrav er i dag tvangsgrunn- lag for utlegg. Dette innebærer at innkreivingsmyndig- hetene ikke behøver å få dom e.l. for kravet før de kan tvangsfullbyrde. Departementet foreslår å vide- reføre dette i lovutkastet § 14-1. I § 14-6 er det fore- slått å videreføre regelen i skattebetalingsloven § 39 om tvangsinnfordring ved utskrivning og utligning av skatt av samme formue og inntekt i flere kommuner. Bestemmelsen er gitt en noe annen redigering enn tidligere, og ordlyden er oppdatert uten at det er ment å innbære realitetsendringer i forhold til gjeldende rett. I utkastet § 14-10 er det inntatt regler om tvangs- salg av varer mv. etter tolloven. I § 14-11 er det inntatt regler om stansing av motorkjøretøy. Forslaget innebærer at lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter ved- rørende motorkjøretøyer og båter § 5 om tollregione- nes rett til å stanse og avskilte kjøretøy tas inn i skat- tebetalingsloven. Bestemmelsene er i stor utstrek- ning en videreføring og presisering av gjeldende rett.

18.1.2 Forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven

Departementet opprettholder forslaget i hørings- notatet om en nærmere angivelse i loven av hvilke bestemmelser i tvangsfullbyrdelsesloven som kom- mer til anvendelse, og hvilke som ikke skal gjelde for skatteoppkreivernes og skattefogdkontorenes tvangs- innfordring.

Utgangspunktet er at tvangsfullbyrdelsesloven gjelder så langt den passer. Dette bør fremgå klart av loven. Departementet mener at kapittel 3 i lovutkas- tet ikke er av betydning for særnamnsmyndighetenes

gjennomføring av utleggsforretninger, og at kapitlet derfor ikke gis anvendelse. Bestemmelsene i dette kapitlet får likevel betydning når det gjelder kreditors rett til å få dekket sakskostnader. De aller fleste be- stemmelsene i kapittel 4 gjelder imidlertid for skatte- innkreivene og skattefogdene, og departementet me- ner derfor at kapittel 4 ikke bør unntas. For så vidt gjelder kapittel 7, foreslår departementet at §§ 7-1 til 7-8 unntas. Departementet ser at det, særlig i forhold til § 7-3, kan virke misvisende å gi kapittel 7 anven- delse i sin helhet.

Etter departementets syn er det en fordel om for- holdet til tvangsfullbyrdelsesloven klargjøres innle- dningsvis i kapitlet og plasseres før bestemmelsene om kompetanse til å holde utleggspant og til å beslut- te utleggstrekk. Det vises til lovutkastet § 14-2 om forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven.

18.1.3 Utleggspant

Ordnningen med særskilt bemyndigelse for skatte- oppkreivene foreslås opphevet. Kompetansen til å holde utleggsforretninger vil således gjelde for alle skatteoppkreivere og skattefogdkontorer. Departe- mentet kan i kraft av sin instruksjonsmyndighet, i særlige tilfeller der det viser seg at skatteoppkreiv- en ikke har nødvendig kompetanse, bestemme at ved- kommende ikke skal kunne avholde forretning for ut- leggs- pant.

I dag er skattefogdkontorenes kompetanse etter embetsverksloven begrenset til krav mot skyldnere bosatt i distriktet. Som foreslått i høringsnotatet øn- sker ikke departementet å videreføre denne begrens- ningen. Etter departementets oppfatning er det ingen grunn til å gjøre forskjell på skatteoppkreivene og skattefogdkontorene på dette punkt. Etter departe- mentets oppfatning vil det derimot være praktisk å kunne holde utleggsforretning for krav mot skyldne- re bosatt utenfor distriktet. Tvangsfullbyrdelsesloven § 7-9 vil etter forslaget gjelde både for skatteoppkre- ivene og skattefogdkontorene. Dette medfører at også skattefogdene, når vilkårene er til stede, kan av- holde kontorforretninger eller ta utleggspant i formu- esgoder som befinner seg i distriktet, selv om skyld- neren er bosatt utenfor distriktet.

Departementet foreslår at det fremgår av loven at skatteoppkreivene og skattefogdkontorene bare kan holde utleggsforretninger i sitt distrikt, jf. utkastet § 14-3. Sett i sammenheng med bestemmelsen i tvangsfullbyrdelsesloven § 7-9 om stedet for utleggs- forretning, medfører dette at det må anmodes om bi- stand i samsvar med den ovennevnte bistandsordning dersom skyldneren har flyttet til et annet distrikt og ikke har formuesgoder i oppkreivens distrikt, og ut- leggsforretning heller ikke kan holdes som kontor- forretning. Eventuelt kan begjæring om utlegg frem- settes for den alminnelige namsmann. Departementet

vil bemerke at Statens innkrevingsssentrals kompetanse ikke vil være begrenset til Rana kommune eller Nordland fylke. Innkrevingsssentralen kan heller ikke avholde utleggsforretninger i andre kommuner/distrikter, men kan avholde kontorforretninger uavhengig av hvor i landet skyldneren er bosatt eller hvor eventuelle formuesgoder befinner seg, så fremt vilkårene for dette er oppfylt. En bestemmelse om dette er inntatt i lovutkastet § 2-7.

Departementet foreslår også å videreføre regelen om at innkrevingsdistriktet for Rogaland skattefotkontor omfatter hele landet når skattefogdkontoret innkrever krav etter sentral ligning.

De fleste høringsinstansene er positive til å lovfeste den etablerte bistandsordningen mellom skatteoppkreverne og å utvide denne til også å gjelde bistand mellom skattefogdkontorene. Departementets forslag på dette punktet er i samsvar med høringsnotatet. Etter departementets oppfatning vil en utvidelse av bistandsordningen bidra til en mer effektiv innkreving og til samordning av tvangsinnfordringen av skatte- og avgiftskrav på tvers av embetsdistriktene. En slik samordning av innkrevingen vil også kunne oppleves som ryddig for skyldneren.

I høringsnotatet ba departementet om høringsinstansenes syn på hvorvidt skattefogdene og skatteoppkreverne bør kunne avholde utleggsforretninger for hverandre. Skattedirektoratet er positiv til dette, mens KS mener at det ikke er behov for en slik ordning. Departementet antar at det i visse situasjoner kan være hensiktsmessig å se de ulike skatte- og avgiftskravene under ett, uavhengig av hvem som er innkrevingsmyndighet. I slike situasjoner vil det kunne være ønskelig for skattefogdkontoret å bistås av eller samarbeide med skatteoppkreveren fremfor den ordinære namsmannen. Departementet legger til grunn at det vil være tilfeller hvor en slik mulighet kan være praktisk, og foreslår på denne bakgrunn å lovfeste en ordning hvorefter skattefogdkontorene og skatteoppkreverne kan holde utleggsforretninger for hverandre, jf. utkastet § 14-3 annet ledd. Etter departementets syn kan en slik ordning bidra til en ytterligere samordning av innfordringen av skatte- og avgiftskrav. Blant annet vil innkrevingsmyndighetene kunne ta utlegg for flere krav samtidig.

Det vises til lovutkastet § 14-3 om forretning for utleggspant.

18.1.4 Utleggstrekk

MYNDIGHET TIL Å BESLUTTE UTLEGGSTREKK

I samsvar med forslaget i høringsnotatet foreslår departementet å videreføre skatteoppkrevernes og skattefogdkontorenes myndighet til å beslutte trekk i lønn mv., jf. utkastet § 14-4. På samme måte som etter gjeldende rett skal myndigheten til å nedlegge

trekk følge innkrevingsansvaret. Dette gjelder uavhengig av hvor skyldneren er bosatt. Etter departementets syn bør det komme klart frem av loven at myndigheten til å beslutte utleggstrekk gjelder uavhengig av skyldnerens bosted og uavhengig av hvor den trekkpliktige er lokalisert. Departementet foreslår derfor at det i § 14-4 første ledd fremgår uttrykkelig at skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan nedlegge utleggstrekk i hele landet.

Videre foreslår departementet at bestemmelsen i skattebetalingsloven § 33 nr. 4 om lønnstakers plikt til å innbetale trukket beløp til arbeidsgiver når han selv innkrever lønnen, videreføres, jf. § 14-4 annet ledd bokstav a. I tillegg foreslår departementet at bestemmelsene i påleggstrekkforskriften § 3 nr. 2 og § 5 nr. 2 trekk i godtgjørelse for arbeid eller oppdrag utført som ledd i selvstendig næringsvirksomhet, videreføres i loven, jf. § 14-4 annet ledd bokstav b.

Det er tatt inn en forskriftshjemmel i § 14-4 tredje ledd som gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler om beregning av trekkgrunnlaget. Departementet vil vurdere hvilke bestemmelser i påleggstrekkforskriften som bør videreføres, i forbindelse med arbeidet med den nye forskriften.

Departementet vil for øvrig peke på at den nye skattebetalingsloven også gjelder for betaling og innkreving av renter og omkostninger, jf. lovutkastet § 1-1 tredje ledd bokstav a. Det kan altså pålegges utleggstrekk også for slike krav.

BEGREPET PÅLEGGSTREKK

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om å endre terminologien fra påleggstrekk til utleggstrekk. Selv om påleggstrekk er et godt innarbeidet begrep, mener departementet at hensynet til samordning av og konsekvens i lovspråket veier tyngre. Etter departementets oppfatning bør man i lovverket benytte samme betegnelse på samme disposisjon. En ny lov bør bidra til det som, etter departementets mening, er en klargjøring.

AVTALT TREKK

Etter departementets syn har ordningen med avtalt utleggstrekk etter skattebetalingsloven § 34 enkelte prinsipielt betenkelige sider. Realiteten er at innkrevingsmyndighetene og skyldneren avtaler at et krav skal nedbetales ved trekk i et vederlag skyldneren får fra en tredjemann. Denne avtalen medfører at den trekkpliktige blir økonomisk ansvarlig for at trekket gjennomføres, jf. lovforslaget § 16-20. Den frivillige avtalen innebærer dermed at tredjemann pålegges plikter. Departementet foreslo i høringsnotatet å ikke videreføre skattebetalingsloven § 34 om avtalt utleggstrekk.

Overfor skyldnere som regelmessig mottar oppgjør for utførelse av transport eller andre tjenester der oppgjøret også inneholder en lønnsdel, overlapper bestemmelsene om alminnelig og avtalt utleggstrekk hverandre. Disse tilfellene omfattes både av skattebetalingsloven § 33 nr. 1 tredje punktum, jf. påleggstrekkforskriften § 3 nr. 2, og skattebetalingsloven § 34 nr. 2. Skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan derfor både ta utleggstrekk ved en ensidig beslutning og etter avtale med skyldneren. Etter departementets oppfatning er et slikt tosporet system verken nødvendig eller hensiktsmessig.

Det er i dag ikke adgang til å beslutte utleggstrekk etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven, jf. dekningsloven § 2-7, i oppgjør for varer eller i oppgjør for utførelse av transport eller andre tjenester der oppgjøret ikke inneholder en lønnsdel. I slike tilfeller kan skatteoppkreverne og skattefogdkontorene imidlertid ta utleggstrekk etter avtale etter skattebetalingsloven § 34 eller utleggspant etter § 36. Tvangsfullbyrdelsesloven og dekningsloven bygger på en forutsetning om at utleggspant og utleggstrekk ikke skal være alternative innfordringsmuligheter. Det kan derfor ikke tas utleggspant i de ytelsene det kan tas utleggstrekk i og motsatt. Departementet mener at en ny skattebetalingslov ikke bør etablere et annet system. I salgsvederlag o.l. bør innkrevingsmyndighetene derfor ta utleggspant i hele vederlaget/oppgjøret.

En innvending mot å oppheve ordningen med avtalt utleggstrekk er at utleggspant, i motsetning til utleggstrekk, må etableres i hvert enkelt vederlag. Ved utleggspant kan imidlertid hele vederlaget gå til dekning av skatte- og avgiftskravet. Ved avtalt utleggstrekk vil normalt bare en mindre del av vederlaget gå til dekning av kravet. Utleggspant kan derfor være et vel så effektivt virkemiddel.

Avtaler om utleggstrekk i salgsvederlag kan også skape problemer i forhold til factoringavtaler. Factoringavtalen får rettsvern ved tinglysning i Løsøreregistret, jf. § 4-10 annet ledd første punktum. Det er klart at innkrevingsmyndighetene ikke kan avtale et utleggstrekk dersom skyldneren allerede har inngått en factoringavtale som har rettsvern. Det oppstår imidlertid et rettsvernsspørsmål dersom det er avtalt et utleggstrekk, og skyldneren deretter i strid med forutsetningene for avtalen inngår en factoringavtale som tinglyses.

Etter departementets oppfatning er det ikke behov for en ordning med avtalt utleggstrekk ved siden av utleggspant, alminnelig utleggstrekk og adgangen til å inngå betalingsavtaler mellom innkrevingsmyndighetene og skyldneren av hensyn til innfordringen, jf. lovutkastet § 15-2. Departementet opprettholder derfor forslaget om å oppheve ordningen med avtalt utleggstrekk.

GJENNOMFØRING AV UTLEGGSTREKK

Skatteoppkrevernes og skattefogdkontorenes gjennomføring av utleggstrekk er regulert både i tvangsfullbyrdelsesloven, skattebetalingsloven § 11 nr. 4, § 12 og § 33 og i forskrifter til skattebetalingsloven. Det kan derfor være vanskelig å skaffe seg oversikt over regelverket. I høringsnotatet foreslo departementet at flere av særreglene for påleggstrekk ikke videreføres i den nye loven. Etter departementets oppfatning bør de trekkpliktige ha færrest mulig særregler å forholde seg til, slik at de enkelt kan orientere seg om hvilke plikter de har. Departementet opprettholder derfor forslaget i høringsnotatet. Dette innebærer blant annet at bestemmelsen i skattebetalingsloven § 33 nr. 2 første punktum om underretning om utleggstrekk i rekommandert brev eller på annen beviselig måte ikke videreføres. I stedet kommer tvangsfullbyrdelsesloven § 7-21 annet ledd første punktum til anvendelse. Rekommandert brev brukes i praksis sjelden i dag. Etter departementets syn bør en ny lov i størst mulig grad være teknologinøytral, og ikke nevne særskilt på hvilken måte underretning skal skje.

I høringsnotatet foreslo departementet at bestemmelsen i skattebetalingsloven § 33 nr. 2 annet punktum ikke videreføres. Bestemmelsen slår fast at "(t)rekkpålegget også gjelder for det organ som utbetaler dagpenger under arbeidsløshet etter folketrygdloven kapittel 4 og sykepenger etter folketrygdloven kapittel 8".

Til sammenligning bestemmer tvangsfullbyrdelsesloven § 7-23 annet ledd at "dersom saksøkte skifter arbeidsgiver, kan namsmannen etter begjæring fra saksøkeren pålegge den nye arbeidsgiveren trekkplikt for resten av trekkperioden. Er den nye lønnen vesentlig forskjellig fra den tidligere, skal namsmannen vurdere om trekket bør reguleres. Første og annet punktum gjelder tilsvarende for andre ytelser som nevnt i dekningsloven § 2-7". Denne adgangen til å overføre et trekk gjelder også dersom skyldneren eksempelvis går over fra å være i inntektsgivende arbeid til å motta alderstrygd, jf. Ot.prp. nr. 65 (1990-91) Om lov om tvangsfullbyrding og midlertidig sikring (tvangsfullbyrdelsesloven) side 157.

Forskjellen mellom de to bestemmelsene er at utleggstrekk etter førstnevnte bestemmelse automatisk går over fra den trekkpliktige til det organet som utbetaler sykepenger og dagpenger. Ved ordinære utleggstrekk må saksøkeren fremsette en begjæring om trekkplikt overfor namsmannen, som imidlertid ikke trenger å ta begjæringen til følge.

Departementet foreslår, på bakgrunn av høringsinstansenes merknader, å likevel videreføre den ordningen som er hjemlet i skattebetalingsloven § 33 nr. 2 annet punktum. Pålegg om trekk skal derfor også

gjelde overfor det organet som utbetaler dagpenger under arbeidsledighet eller sykepenger, jf. lovutkastet § 14-5 første ledd. Departementet ser at denne ordningen er enklere å administrere for skatteoppkreverne og skattefogdkontorene. Ordningen er dessuten godt innarbeidet og synes, etter de opplysninger departementet har mottatt, å fungere bra.

I samsvar med høringsnotatet foreslår departementet at bestemmelsen i skattebetalingsloven § 33 nr. 3 annet punktum om at trekkpliktig skal følge reglene som gjelder for oppgjør av forskuddstrekk, videreføres i den nye loven. Dette er en praktisk ordning for både skatteoppkreverne og arbeidsgiveren. Arbeidsgiverne godtgjøres rentefordelen i den tiden trekket står på skattetrekkkontoen. Det trukne beløpet skal sendes til den skatteoppkreveren som har pålagt trekket. Dette gjelder selv om kreditoren for forskuddstrekket er skatteoppkrever for en annen kommune. En slik situasjon kan oppstå dersom skyldneren flytter.

Til sammenligning følger det av tvangsfullbyrdsloven § 7-22 første ledd at trukket beløp skal utbetales til saksøkeren når ikke annet er fastsatt. Forfaller ytelsene oftere enn en gang i måneden, kan trukne beløp utbetales månedsvis dersom ikke namsmannen har bestemt at de skal utbetales straks. Det vanlige er at utbetalingen til saksøkeren skjer en gang hver måned.

Ordningen med avsetning av trekkbeløpet på skattetrekkkonto er bare aktuell overfor arbeidsgivere som foretar forskuddstrekk på vegne av en skatteoppkrever og dermed har en skattetrekkkonto. Dersom skatteoppkreverne beslutter utleggstrekk i godtgjørelse for arbeid eller oppdrag i selvstendig næringsvirksomhet, vil oppdragsgiveren ikke alltid ha skattetrekkkonto. Utleggstrekket skal da følge reglene i tvangsfullbyrdsloven. Departementet foreslår at dette presiseres i § 14-5 annet ledd.

I høringsnotatet foreslo departementet en regel om at utleggstrekk besluttet av skattefogdkontorene ikke går inn i den trekkpliktiges konkursbo, og heller ikke er gjenstand for utlegg eller andre forføyninger fra enkelte fordringshaveres side.

Bestemmelsen om at de trukne beløpene ikke går inn i trekkpliktiges konkursbo, er også aktuell ved utleggstrekk pålagt av skatteoppkreverne. Dette gjelder der trekk tas i godtgjørelse for arbeid eller oppdrag overfor den selvstendig næringsdrivende, og den trekkpliktige ikke har skattetrekkkonto. Departementet har derfor i lovutkastet § 14-5 tredje ledd tatt inn at regelen også skal gjelde for utleggstrekk besluttet av skatteoppkreverne.

I tråd med forslaget i høringsnotatet foreslår departementet å ikke videreføre bestemmelsene i skattebetalingsloven § 33 nr. 5, da disse anses overflødige.

18.1.5 Kreditt og sikkerhetsstillelse

SIKKERHETSSTILLELSE VED OPPHOLD I UTLANDET

Etter skattebetalingsloven § 38 plikter en skattepliktig som akter å ta opphold i utlandet og bli der i minst 6 måneder, før avreise å betale eller stille sikkerhet for alle skattebeløp som han er eller vil bli iligget for den tid han har oppholdt seg i riket. Tilsvarende gjelder for alle avgiftsbeløp som en avgiftspliktig er eller vil bli ansvarlig for overfor staten, jf. lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 60.

Etter det departementet kjenner til blir bestemmelsene ikke brukt i praksis. Departementet foreslår derfor at bestemmelsene i skattebetalingsloven § 38 og merverdiavgiftsloven § 60 ikke videreføres. Dette innebærer at skatte- og avgiftskravene må sikres gjennom de alminnelige regler om arrest i tvangsfullbyrdsloven, dersom det foreligger begrunnet frykt for at skyldneren skal bosette seg i utlandet og derved unndra seg skatte- eller avgiftsplikten.

TOLLKREDITT OG DAGSOPPGJØRSORDNINGEN.

SIKKERHETSSTILLELSE FOR ENGANGSAVGIFT PÅ MOTORVOGN OG SÆRAVGIFTENE FOR ØVRIG.

Departementet foreslår at bestemmelsen om tollkreditt og dagsoppgjøringsordningen plasseres foran bestemmelsene om sikkerhetsstillelse for særavgiftene, samtidig som deler av bestemmelsene om sikkerhetsstillelse for engangsavgift og særavgifter gis i forskrift. Departementet foreslår videre en bestemmelse om at tollregionene kan stille vilkår om sikkerhet enten før kreditt innvilges eller på et senere tidspunkt. I tillegg foreslår departementet at plikten til å betale gebyr for bruk av tollkreditt inntas i loven.

For å unngå misforståelser om hvilken myndighet som ligger til det enkelte forvaltningsnivå, foreslår departementet at forskriftskompetansen, for så vidt gjelder vilkår for å samtykke til kreditt, opphør av kreditt og vilkår for sikkerhetsstillelse legges til departementet.

Det vises til lovutkastet § 14-21 om tollkreditt og dagsoppgjøringsordningen og § 14-22 om sikkerhetsstillelse for særavgiftene.

18.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 14 med unntak av § 14-3.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven ny § 14-3.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at Regjeringen i § 14-3 foreslår at et skattefogdkontor kan holde utleggsforretninger for andre skattefogdkontor eller skatteoppkrevere. Disse medlemmer vil påpeke at dette ikke er i samsvar med dagens bestemmelser, og forslaget er slik formulert at det ikke kreves forutgående anmodning fra skatteoppkreveren som forutsetning for at skattefogdkontoret kan holde utleggsforretning for skatteoppkreveren. Disse medlemmer legger til grunn at skatteoppkreverens oppgaver ikke skal overføres til andre deler av skatteetaten med mindre skatteoppkreveren anmoder om det.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Skattebetalingsloven § 14-3 Forretning for utleggspant skal lyde:

(1) Skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan holde forretning for utleggspant i sitt distrikt for skatte- og avgiftskrav som de har innkrevingsansvaret for. Innkrevingsdistriktet er hele landet for skatte- og avgiftskrav fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a.

(2) En skatteoppkrever kan på anmodning holde forretning for utleggspant for skatte- og avgiftskrav som en annen skatteoppkrever eller skattefogdkontor har innkrevingsansvaret for. På tilsvarende måte kan et skattefogdkontor på anmodning holde utleggsforretninger for andre skattefogdkontorer eller skatteoppkrevere."

19. LOVENS KAPITTEL 15: BETALINGS-UTSETTELSE OG BETALINGS-NEDSETTELSE - LEMPNING

19.1 Sammendrag

19.1.1 Innledning

Skatte- og avgiftskrav skal som den klare hovedregel betales, enten det skjer frivillig eller gjennom tvangsinnfordring. Innkrevingsmyndighetene kan likevel i visse tilfeller gi utsettelse med betalingen av kravet, og/eller sette ned et krav helt eller delvis. Begrepet lempning brukes som en fellesbetegnelse for slike ordninger.

Lempning kan skje av rimelighetshensyn (tidligere kalt billighetshensyn) eller av innfordringshensyn. Hensynene bak de to lempningsordningene er grunnleggende forskjellige. Vilklårene er derfor ulike.

Departementet foreslår at skatteutvalgene utvikles, og at myndigheten til å treffe avgjørelse om rimelighetslempning av hensyn til skyldneren legges til innkrevingsmyndighetene. Myndigheten til å treffe

avgjørelse om rimelighetslempning begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet, foreslås lagt til fastsettingsmyndighetene. Innkrevingsmyndighetenes adgang til å lempe skatte- og avgiftskrav av innfordringshensyn foreslås videreført.

19.1.2 Lempning av rimelighetshensyn

RIMELIGHETSLEMPNING BEGRUNNET I FORHOLD VED FASTSETTELSEN AV KRAVET

Lempning av rimelighetshensyn begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet kan være aktuelt i tilfeller hvor regelverket på skatte- og avgiftsområdet gir utilsiktede virkninger overfor skyldneren. Verken gjeldsordningsloven eller andre ordninger er innrettet på å rette opp utilsiktede virkninger av regelverket. Skal skyldneren fritas for kravet, er det derfor nødvendig med en særskilt hjemmel for dette.

Det kan anføres at utilsiktede virkninger av regelverket bør rettes opp ved lov- eller forskriftsendringer, og ikke ved mer "ad hoc"-pregede løsninger overfor enkeltskyldnere. Departementet slutter seg langt på vei til et slikt syn. I enkelte tilfeller er det likevel ønskelig å komme frem til fleksible løsninger overfor den konkrete skyldner, uten å måtte gå veien om tidkrevende lov- eller forskriftsendringer. Departementet er derfor av den oppfatning at adgangen til å lempe av rimelighetshensyn begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet bør videreføres.

Etter departementets syn må regler om slik rimelighetslempning systematisk sett karakteriseres som fastsettingsregler. Hjemlene for slik lempning bør derfor plasseres sammen med reglene om hvordan det enkelte kravet skal beregnes. Det er dessuten fastsettingsmyndighetene som har de beste faglige forutsetninger for å ta stilling til om regelverket har fått utilsiktede virkninger i det enkelte tilfellet.

Skattebetalerforeningen gir uttrykk for at oppsplittingen av bestemmelsen om lempning av rimelighetshensyn i to bestemmelser, medfører at man mister dagens mulighet til å foreta en helhetsvurdering hvor både hensyn til skyldnerens situasjon og hensyn knyttet til fastsettelsen av kravet tillegges vekt. Foreningen fremholder at forslaget derfor vil kunne innebære en utilsiktet innstramming av regelverket. Som et typisk eksempel nevnes eldre personer med lav inntekt og sykdom, som i sammenheng med utfylling av selvangivelsen har fått uriktig informasjon fra ligningskontoret.

Departementet vil påpeke at vilklårene for lempning av hensyn til skyldneren og lempning begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet i utgangspunktet er forskjellige. Ved vurderingen av lempning begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet er det avgjørende om regelverket har fått en utilsiktet virkning i det enkelte tilfelle. Rimelighetsvurderingen er i disse tilfellene direkte knyttet opp mot de utilsiktede virk-

ningene av regelverket og ikke til forhold ved skyldneres situasjon, som for eksempel langvarig eller alvorlig sykdom. Departementet mener at dette, sammen med de faglige og kompetansemessige hensynene, tilsier at avgjørelseskompetansen legges til henholdsvis fastsettingsmyndighetene og innkreivingsmyndighetene. Dette vil etter departementets syn bidra til at de som søker om lempning av rimelighetshensyn får en mest mulig riktig behandling.

Departementet foreslår etter dette at reglene om lempning begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet plasseres sammen med fastsettingsreglene, og at myndigheten til å lempe legges til fastsettingsmyndighetene. Det vises til forslag til endringer i folketrygdloven § 24-4 sjette ledd, ligningsloven § 9-12, arveavgiftsloven § 46 annet ledd og merverdiavgiftsloven § 69.

Hjemlene for lempning av toll og særavgifter åpner kun for lempning av rimelighetshensyn når dette kan begrunnes i forhold ved fastsettelsen av kravet. Bestemmelsene er plassert sammen med reglene om hvordan kravene skal beregnes, og avgjørelse om dette treffes av fastsettingsmyndigheten. Det foreslås ingen endringer i disse bestemmelsene.

RIMELIGHETSLEMPNING AV HENSYN TIL SKYLDNEREN

Det stilles i dag strenge vilkår for rimelighetslempning av skatte- og avgiftskrav. Om lag 80 pst. av alle søknader om lempning av rimelighetshensyn ender med avslag. Departementet kan ikke se at det er grunn til å myke opp denne praksisen. Lemping av skatte- og avgiftskrav bør derfor fortsatt skje unnaksvis.

Det foreligger ikke sikre tall for hvor stor andel av innvilgede lempningssøknader som er begrunnet i forhold hos skyldneren. Departementet finner imidlertid grunn til å anta at antallet saker hvor lempning er innvilget av hensyn til skyldnerens situasjon, utgjør godt under 20 pst. av det totale antallet innvilgede søknader. Det antas at en del av disse sakene kunne løses tilfredsstillende ved en betalingsutsettelse, eventuelt i kombinasjon med rentefritak så lenge betalingsutsettelsen varer.

Skatte- og avgiftskrav falt tidligere utenfor gjeldsordningsloven dersom de utgjorde mer enn 60 pst. av skyldnerens totale gjeld. Bakgrunnen for dette var at det var lite ønskelig med to parallelle ordninger. Etter endring i gjeldsordningsloven 1. juli 2003 omfattes nå skatte- og avgiftskrav fullt ut av loven, forutsatt at vilkårene for gjeldsordning for øvrig er oppfylt. Departementet legger til grunn at et stort antall skatte- og avgiftssaker nå vil kunne finne sin løsning etter reglene i gjeldsordningsloven.

Gjeldsordningslovens anvendelsesområde vil i stor grad overlappet det området som i dag dekkes av

reglene om rimelighetslempning i skattebetalingsloven mv. Det vil likevel være et mindre antall saker som verken fanges opp av gjeldsordningsloven eller av de foreslåtte reglene om lempning begrunnet i forhold ved fastsettelsen av kravet. Departementet foreslo derfor i høringsnotatet at departementet i forskrift skulle kunne fastsette bestemmelser om at lempning av innfordringshensyn kan skje i særlige tilfeller, selv om grunnvilkåret om at nedsettelsen eller utsettelsen må gi bedre dekning enn fortsatt innfordring, ikke er oppfylt.

Departementet har etter en ny vurdering, blant annet på bakgrunn av høringsinstansenes innvendinger og synspunkter, kommet til at dagens mulighet for rimelighetslempning av skatte- og avgiftskrav av hensyn til skyldneres situasjon, bør videreføres. Etter forslaget kan det gis utsettelse med betalingen dersom noen på grunn av dødsfall, særlig alvorlig sykdom eller lignende årsaker er midlertidig ute av stand til å innfri sine skatte- og avgiftsforpliktelser, og det vil være uforholdsmessig tyngende å fortsette innkreivningen. Er betalingsevnen varig svekket kan skatte- og avgiftskravet settes ned eller frafalles i sin helhet. Departementet viser til lovutkastet § 15-1.

SKATTEUTVALGSDORDNINGEN

Behandlingen av søknader om ettergivelse og nedsettelse av skatt av rimelighetshensyn etter skattebetalingsloven §§ 41 og 42, er i dag en omstendelig prosess. Saken forberedes først av skatteoppkreveren. Deretter forelegges den eventuelt ligningskontoret, før den oversendes formannskapet eller skatteutvalget. Avgjørelsesmyndigheten i disse sakene er normalt delegert til skatteutvalget. Skatteutvalget treffer avgjørelse i saker der det søkes om ettergivelse av skatt på inntil 200 000 kroner. I andre tilfeller avgir skatteutvalget en innstilling i saken før den oversendes skattefogden eller eventuelt Skattedirektoratet for avgjørelse.

Selv om saken bare skal behandles av skatteutvalget, tar behandlingen av slike saker urimelig lang tid i enkelte kommuner. I mindre kommuner er det så få saker til behandling at skatteutvalget kun avholder møter en til to ganger i året. I 1999 hadde for eksempel 11 av kommunene i Hordaland ingen slike saker til behandling. Søker skyldneren om ettergivelse av et større beløp slik at saken må avgjøres av skattefogdkontoret eller Skattedirektoratet, innebærer den lave møtefrekvensen en utilfredsstillende saksbehandling sett fra søkerens side. Ofte gjelder dette personer som er i en svært vanskelig livssituasjon, og ventetiden kan oppleves som en belastning selv om sannsynligheten for et positivt utfall statistisk sett er relativt liten.

Stadig flere saker som i dag behandles og avgjøres av skatteutvalgene, vil i fremtiden behandles etter

gjeldsordningslovens regler. Det må derfor påregnes en sterk nedgang i antallet saker om lempning av rimelighetshensyn. Tall fra Skattdirektoratet viser at antallet slike saker som behandles av skattefogdkontorene, allerede er halvert etter at de nye reglene om behandling av skatte- og avgiftskrav etter gjeldsordningsloven trådte i kraft 1. juli 2003. Samtidig er det en kraftig økning i antallet skattesaker som behandles etter gjeldsordningsloven. Også departementets forslag om å legge avgjørelsesmyndigheten til fastsettingsmyndighetene når lempning skjer på grunn av forhold knyttet til fastsettelsen av kravet, vil medføre en reduksjon i antallet saker for skatteutvalgene.

Nedgangen i antallet saker vil medføre at små og mellomstore kommuner får enda færre saker til behandling. Dette kan igjen føre til ytterligere forsinkelse i saksbehandlingen og et snevrere erfaringsgrunnlag for skatteutvalgene. Sistnevnte forhold vil også medføre økt fare for forskjellsbehandling av skattytere.

En begrunnelse for å opprettholde skatteutvalgsordningen har vært at skatteutvalgene skal sikre politisk innflytelse og innsyn i og kontroll med forvaltningens arbeidsområder. Ordningen med at formannskapet kan sette ned eller ettergi skatt går helt tilbake til lov 22. juni 1863 om utligning av byskatt og fattigskatt. Ordningen ble videreført i skattebetalingsloven §§ 41 og 42. Argumentet om at skatteutvalgene sikrer politisk innflytelse i forvaltningens arbeidsområder har i dag svært begrenset tyngde. Dette skyldes dels at formannskapets myndighet i bevilgnings-spørsmål er redusert ved ny kommunelov i 1992. Dessuten sørger inntektsutjevningssystemet i stor utstrekning for at kommunene løpende får kompensert reduksjon i skatteinntektene. Avgjørende er likevel at den enkelte kommunes økonomiske situasjon ikke er et relevant hensyn ved vurderingen av søknader om ettergivelse eller nedsettelse av skattekrav.

Samfunnsutviklingen har ført til at det er tvilsomt om det fremdeles er behov for tilsyn og kontroll av lempningsordningen gjennom skatteutvalgene. I dagens ligningsforvaltning er de folkevalgte ligningsnemndene en sentral del av den demokratiske kontrollen. Dagens ettergivelsesregelverk gir ikke spillerom for "politiske" løsninger dersom et skattekrav er korrekt fastsatt. Det skal da utøves et ordinært forvaltningskjønn etter gjeldende retningslinjer.

Skatteoppkrevernes oppgaveutførelse er gjenstand for en omfattende forvaltningskontroll gjennom linjekontroll fra skattefogdene, Skattedirektoratet og Finansdepartementet. At det bør være politisk tilsyn og kontroll med forvaltningens håndtering gjelder likevel på skattebetalingsområdet som på andre forvaltningsområder. Ordningen med lempning av rimelighetshensyn skiller seg imidlertid ikke ut på en slik måte at det nødvendiggjør mer omfattende po-

litisk tilsyn og kontroll enn på andre viktige områder av betydning for liv, helse og økonomi. Departementet legger til grunn at det gjennom tilsyn fra Riksrevisjonen og gjennom Sivilombudsmannsordningen vil føres en uhildet kontroll med forvaltningens oppgaveløsning på skattebetalingsområdet, som på andre områder.

Departementet vil også peke på at en politisk forankret ordning for lempning av skatt, ved siden av den domstolsbaserte løsningen etter gjeldsordningslovens system, vil fremstå som unødig tungvint og lite hensiktsmessig. Dette særlig fordi lempning av rimelighet, i likhet med lempning etter gjeldsordningsloven, skal vurderes på grunnlag av rettslige regler og prinsipper, herunder likhetsprinsippet. Det er etter departementets syn viktig at skattyterne behandles likt uavhengig av bosted. At avgjørelsesmyndigheten ligger til et kommunalt organ som skatteutvalget, skaper ikke de beste forutsetninger for likhet i forvaltningen. Det er derfor departementets oppfatning at likhetshensyn og rettssikkerhetshensyn vil ivaretas bedre ved å legge avgjørelsesmyndigheten i saker som faller utenfor gjeldsordningsloven, til de alminnelige forvaltningsorganene. Disse behandler allerede i dag søknader om ettergivelse av skatt over 200 000 kroner. Hensynene til likhet og rettssikkerhet vil ved en slik forvaltningsordning også ivaretas bedre enn i dag, ved forslaget om klageadgang over vedtak som innkrevingsmyndighetene treffer i første instans, se lovutkastet kapittel 3.

Løsningen med at innkrevingsmyndighetene behandler slike sakene vil bidra til en mer helhetlig behandling av lempningssaker (både av innfordringshensyn og rimelighetshensyn), færre instanser for skattyter å forholde seg til samtidig som løsningen vil legge til rette for rask og kompetent behandling av sakene.

Departementet viser også til at de øvrige nordiske landene ikke har ordninger tilsvarende den norske skatteutvalgsordningen.

Departementet foreslår etter dette at avgjørelser som nevnt i lovutkastet § 15-1 første ledd treffes av innkrevingsmyndighetene etter nærmere bestemmelser fastsatt av Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet, jf. utkastet § 15-1 annet ledd. Som en konsekvens av dette foreslår departementet at ordningen med at formannskapet/skatteutvalget behandler saker om rimelighetslempning, avvikles.

19.1.3 Lempning av innfordringshensyn

LOVFESTING AV HJEMMELEN OG GRUNNVILKÅRENE FOR LEMPNING AV INNFORDRINGSHENSYN

Departementet kan ikke se at innkrevingsmyndighetenes konkrete skjønnsutøvelse vil endre karakter, hvis grunnvilkårene for lempning lovfestes. Den primære forskjellen ved slik lovfesting vil være at

vilkårene for lempning synliggjøres for omverden. Departementet antar at en slik synliggjøring vil kunne medføre færre søknader som på grunn av sitt innhold alltid vil måtte avslås, for eksempel søknader om lempning uten tilbud om delbetaling av kravet.

Videre legger departementet til grunn at grunnvilkårene for lempning av innfordringshensyn bør ligge fast, og at hyppige endringer på dette området bør unngås. Et relativt statisk regelverk vil sikre bedre forutberegnelighet for brukerne.

Departementet foreslår etter dette at ordningen med lempning av innfordringshensyn videreføres, og at hjemmelen og grunnvilkårene for slik lempning tas inn i loven, jf. utkastet § 15-2 første ledd.

HJEMMEL TIL Å FASTSETTE YTTERLIGERE VILKÅR

I tillegg til grunnvilkårene som nevnt over, foreslår departementet at det skal kunne settes ytterlige vilkår for lempning av innfordringshensyn. Søknader om lempning vil ofte ha svært ulik karakter, og behovet for tilleggsvilkår vil kunne variere fra sak til sak. En adgang til å fastsette tilleggsvilkår vil legge til rette for mer konkrete vurderinger i den enkelte sak. For å unngå at tilleggsvilkårene fjerner seg fra kjerneområdet for lempningsbestemmelsen, bør disse ha en nær sammenheng med grunnvilkårene.

Departementet legger til grunn at en slik ordning vil bidra til en bedre løsning for det offentlige som kreditor, samtidig som hensynet til den skatte- og/eller avgiftspliktige ivaretas. Det vises til utkastet § 15-2 annet ledd.

KOMPETANSE

Departementet foreslår at myndigheten til å lempe av innfordringshensyn og til å sette tilleggsvilkår for slik lempning, legges til innkrevingsmyndighetene etter nærmere bestemmelser av Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Dette åpner for at direktoratene kan begrense innkrevingsmyndighetenes kompetanse, avhengig av kravets art og størrelse. Det vises til utkastet § 15-2 tredje ledd.

19.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 15.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, har registrert at flere av høringsinstansene er negative til forslaget om å avvikle skatteutvalgene. Flertallet har forståelse for argumentet om at en avvikling av skatteutvalgene vil redusere folkevalgt innsyn og

innflytelse og mener derfor at en slik avvikling er betenkelig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti går inn for å opprettholde de kommunale skatteutvalgene. Disse medlemmer viser til at både advokatforeningen og skattebetalerforeningen har gått imot Regjeringens forslag om å avskaffe ordningen. Skatteutvalgene innebærer et viktig element av folkevalgt innsyn, og er samtidig en sikkerhet for innbyggerne og en mulighet for ubyråkratisk hjelp til mennesker som er kommet i en umulig økonomisk situasjon. Disse medlemmer mener en fortsatt kommunal organisering er hensiktsmessig, fordi denne ordningen sikrer den nærhet som slike skjønnsbaserede vurderinger vil være avhengig av.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet fremmer følgende forslag:

"Skattebetalingsloven § 15-1 nytt tredje ledd skal lyde:

I skattesaker treffes avgjørelser etter første ledd av formannskapet etter innstilling fra et utvalg på minst tre medlemmer som velges av kommunestyret (formannskapet). Likningssjefen og - etter nærmere bestemmelse av kommunestyret (formannskapet) - skatteoppkreveren kan tiltre utvalget, dog uten stemmerett. Formannskapet kan overlate sin myndighet til skatteutvalget i saker som gjelder beløp på inntil kr 50 000. Vedkommende departement kan etter søknad fra formannskapet samtykke i at også saker som gjelder større beløp avgjøres av skatteutvalget. I saker som gjelder ettergivelse av skatt på over kr 200 000 eller nedsettelse med mer enn dette beløp, blir dog avgjørelsen å treffe av vedkommende departement etter forslag fra det utvalg som er nevnt i første punktum. Kommunestyret (formannskapet) kan oppnevne flere utvalg som nevnt i første punktum når det finnes nødvendig. Kommunestyret kan bestemme at skatteutvalgets gjøremål skal legges til en annen kommunal nemnd. Annet punktum gjelder i så fall tilsvarende for denne nemnds behandling av saker etter denne lov. Kommunestyret avgjør hvem som skal være leder og nestleder i utvalget. Departementet kan fastsette regler om utgiftsføring av skattebeløp som ikke lar seg inndrive. For skattytere som utelukkende skal betale statsskatt, kan vedkommende departement bestemme at innstilling og avgjørelse som nevnt i første til femte punktum legges til andre organer."

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enig

med Regjeringen i at skatteutvalgene avvikles. Disse medlemmer viser til at det er folkevalgt tilsyn og kontroll i ligningsforvaltningen gjennom de folkevalgte ligningsnemndene. Når det gjelder folkevalgt tilsyn og kontroll av vedtak om lempning, viser disse medlemmer til at det foreslås å innføre klagoadgang på alle vedtak om lempning. Det vil etter disse medlemmers mening føre til vel så god rettssikkerhet for skattyter, bl.a. fordi vedtak heretter vil bli begrunnet. Disse medlemmer viser også til at mange saker som i dag behandles av skatteutvalgene, i fremtiden vil behandles etter gjeldsordningslovens regler. Dette fører til at det blir færre saker for skatteutvalgene. I mange kommuner er det allerede i dag svært få saker og dermed svært sjelden møter, noe som igjen har ført til urimelig lang saksbehandlingstid. Da vedtakene ofte berører folk i en vanskelig livssituasjon, kan lang saksbehandlingstid oppfattes som ekstra belastende. Da det er flertall i komiteen for å opprettholde skatteutvalgene, vil disse medlemmer stemme subsidiært for forslaget fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kystpartiet om ett skatteutvalg for hvert ligningskontor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er uheldig at enkelte skatteutvalg i små kommuner har så få saker at det ikke kan holdes jevnlig møter. Dette siste kan medføre at skatteutvalgene får et snevert erfaringsgrunnlag og at usaklig forskjellsbehandling kan finne sted.

På bakgrunn av dette foreslår disse medlemmer at ordningen med skatteutvalg blir opprettholdt men at hvert skatteutvalg dekker det samme geografiske området som ligningskontorene dekker. Dette medfører at skatteutvalgene i kommuner som ikke har eget ligningskontor blir slått sammen og at man får en reduksjon fra 435 skatteutvalg til 99 skatteutvalg. Disse medlemmer forutsetter at departementet utarbeider forskrifter som sikrer at kommunene blir representert i skatteutvalgene etter tilsvarende regelverk som for ligningsnemndene og overligningsnemndene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Skattebetalingsloven ny § 15-1 tredje ledd skal lyde:

(3) I skattesaker treffes avgjørelser etter første ledd av skatteutvalget etter innstilling fra skatteoppkreveren. I saker som gjelder ettergivelse av skatt for mer enn kr 200 000, blir likevel avgjørelsen å treffe av departementet etter forslag fra skatteutvalget. Det skal være ett skatteutvalg for hvert ligningskontor. Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om

den enkelte kommunes representasjon i det skatteutvalg kommunen hører under. For skattytere som utelukkende skal betale statsskatt, kan departementet bestemme at avgjørelse som nevnt i dette ledd kan legges til andre organer."

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet vil vise til at samlet inngang av de skatter og avgifter som reguleres av skattebetalingsloven er mer enn 300 mrd. kroner pr. år. Dette tilsier etter disse medlemmers vurdering at skattebetalingssystemet må være under folkevalgt innsyn og kontroll på alle nivåer i skattebetalingsprosessen.

Disse medlemmer vil påpeke at det i praksis kanskje viktigste innsynsorgan utgjøres av de kommunale skatteutvalgene. Skatteutvalget er delegert avgjørelsesmyndighet i søknader om lempning av skatt av billighetsgrunner etter nærmere fullmaktsgrenser, og har innstillingsmyndighet i saker som gjelder så høye beløp at de avgjøres av skattefogden eller av Skattedirektoratet. Like viktig er det at skatteutvalgene gjennom sin funksjon får innsyn i innkrevningen - med de positive konsekvenser det har.

Disse medlemmer vil understreke at skatteutvalgene representerer et ubyråkratisk korrektiv og en innsynskanal i det forvaltnings- og teknokratdominerte skattebetalingssystemet. Skatteutvalgene utgjør en mulighet for skattyterne til å få rask, ubyråkratisk og ikke ydmykende hjelp (skattelempning) når man har kommet i en helt umulig helsemessig og økonomisk situasjon.

Disse medlemmer registrerer at det i komiteens innstilling foreslås å opprettholde skatteutvalgene, men at det skal være et felles skatteutvalg for hvert likningskontor. Disse medlemmer vil til dette forslaget anføre at dette vil være en dårlig ordning. Et felles skatteutvalg for hvert likningskontor vil måtte forholde seg til en rekke skatteoppkrevere, i motsetning til likningsnemnda som forholder seg til likningskontoret. Dette vil skape problemer med representasjon, saksbehandling, sekretariatsfunksjon og så videre.

Disse medlemmer vil videre anføre at ved å fjerne skatteutvalgene fra kommunen fjerner man den viktigste lokalpolitiske tilknytningen til skattebetalingen. Man fjerner også innsynsmulighetene og nettopp det som gjør skatteutvalgene unike - at de har lokal tilknytning og dermed har lokalkunnskap om de skyldnere det er snakk om. Dette er i dag en velfungerende og ubyråkratisk ordning som det ikke burde være noen grunn til å endre.

Disse medlemmer mener også at en regionalisering av skatteutvalgene kan gjøre det lettere å statliggjøre hele skatteinnkrevningen.

20. LOVENS KAPITTEL 16: ANSVAR

20.1 Sammendrag

20.1.1 Innledning

Hovedregelen er at det bare er den skattepliktige selv som er ansvarlig for betalingen av skatter og avgifter. I en del tilfeller finnes det imidlertid regler som statuerer betalingsansvar også for andre.

I dette kapitlet foreslår departementet å plassere regler om ansvar for betaling av skatte- og avgiftskrav for andre enn de som etter de materielle skatte- og avgiftsreglene er subjekt for kravet. Avgrensningen bygger på et skille mellom hvem som er skatte- eller avgiftssubjektet og hvem som er ansvarlig for skatte- eller avgiftskravet dersom det ikke blir betalt. Fastsettingsmyndighetene vil fastsette et skatte- eller avgiftskrav overfor den som etter de materielle reglene er skatte- eller avgiftspliktig, og innkrevingsmyndighetene vil først rette kravet mot denne. Dersom vedkommende ikke kan eller vil betale, vil innkrevingsmyndighetene rette kravet mot eventuelle subsidiært ansvarlige.

20.1.2 Lovstruktur

I tillegg til de reglene som ble forelått i høringsutkastet, foreslår departementet en innledende bestemmelse som fastslår hovedprinsippet om at ansvaret etter reglene i kapittel 16 kommer til anvendelse når skatte- og avgiftskrav ikke er betalt av den skatte- eller avgiftspliktige ved forfall. Departementet mener at det er pedagogiske fordeler ved at dette fremgår av loven. I denne bestemmelsen har departementet også tatt inn enkelte generelle regler om ansvaret.

Departementet foreslår på bakgrunn av høringsuttalelsen fra Toll- og avgiftsdirektoratet å utvide ansvarskapitlet med enkelte ansvarsregler for avgiftsområdet. Dette gjelder for det første det ansvaret bruker av motorkjøretøy har for avgift ved urettmessig bruk av merket olje, jf. lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 4 annet ledd og forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 § 6-9 første ledd. Departementet viser til forslaget § 16-41. Ansvaret for registrert eier, som også er regulert i særavgiftsloven § 4 annet ledd, foreslås tatt inn i særavgiftsloven § 4 første ledd, slik at annet ledd kan oppheves. Etter forslaget er det registrert eier av motorkjøretøyet som anses som avgiftssubjekt, mens bruker blir ansvarlig etter bestemmelsen i lovutkastet § 16-41.

Også ansvarsbestemmelsen ved mottak av avgiftsfri elektrisk kraft, mineralolje og smøreolje i forskrift 11. desember 2001 nr. 1451 om særavgifter § 6-9 annet ledd foreslås tatt inn i kapitlet om ansvarsregler i ny skattebetalingslov. Departementet viser til lovutkastet § 16-42 og merknadene til bestemmelsen i proposisjonens kapittel 27.

Videre foreslår departementet at erververs ansvar for avgift etter § 6 annet ledd i lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter (motorkjøretøy- og båtavgiftsloven) plasseres i den nye skattebetalingsloven. Departementet viser til utkastet § 16-42 og merknadene til denne bestemmelsen i proposisjonens kapittel 27.

I tillegg foreslår departementet at bestemmelsen i merverdiavgiftsloven § 61a om at departementet i forskrift kan bestemme at merverdiavgiftskrav mot utenlandske næringsdrivende som ikke er registrert ved representant skal kunne innkreves hos den som har mottatt varen eller tjenesten, flyttes fra merverdiavgiftsloven til ny skattebetalingslov, jf. utkastet § 16-30.

De øvrige bestemmelsene i det forslaget som legges frem, er i samsvar med forslaget i høringsnotatet. Dette omfatter fem bestemmelser om ansvar for formues- og inntektsskatt (§§ 16-10 - 16-14), en bestemmelse om arbeidsgivers ansvar for forskuddstrekk (§ 16-20) og en bestemmelse om ansvar for arveavgift (§ 16-31). Lovutkastet § 16-20 er nærmere omtalt nedenfor. For øvrig vises det til lovutkastet og merknadene til de enkelte bestemmelsene i proposisjonens kapittel 27.

20.1.3 Ektefellers solidaransvar

Alle høringsinstansene som har hatt merknader, støtter forslaget i høringsnotatet om å ikke videreføre reglene om ektefellers solidaransvar i skattebetalingsloven § 37 nr. 1. NKK og KS tar imidlertid opp de vanskelighetene som proformaoverføringer av formuesgoder mellom ektefellene skaper for tvangsinnfordningen.

Etter gjeldende rett vil slike illojale disposisjoner kunne omstøtes ved konkurs etter reglene i dekningsloven kapittel 5, men proformadisposisjonen kan også ses bort ifra i forbindelse med enkeltforfølging. Er debitor reell eier kan utlegg tas i formuesgjenstanden, selv om tredjemann står som formell eier. Tvangsfullbyrdelsesloven § 7-13 har dessuten regler om at utlegg kan tas i ideell andel av felles bolig som ektefellene har ervervet under samlivet, selv om bare den ene står som formell eier. En eventuell utvidelse eller lovfesting av adgangen til gjennomskjæring slik de to høringsinstansene ønsker vurdert, må etter departementets mening skje som ledd i en gjennomgang av reglene i tvangsfullbyrdelsesloven og/eller konkursloven. Departementet ser det som lite aktuelt med en særskilt regulering for skatte- og avgiftskrav, og har derfor ikke foretatt en nærmere vurdering av forslaget i denne sammenheng.

Departementet foreslår, i samsvar med forslaget i høringsnotatet, å ikke videreføre bestemmelsen i skattebetalingsloven § 37 nr. 1.

20.1.4 Arvingers og gavemottakeres ansvar for skatt

Departementet er enig med Skattedirektoratet i at det bør fremgå klarere at arvingene er solidarisk ansvarlige. Departementet foreslår at dette gjøres ved at ordet ansvar i høringsutkastet § 12-5 første punktum (lovutkastet § 16-14 første punktum) endres til solidaransvar.

For øvrig foreslår departementet at skattebetalingsloven § 37 nr. 10 videreføres. Departementet viser til utkastet § 16-14 og merknadene til bestemmelsen i proposisjonens kapittel 27.

20.1.5 Ansvar for forskuddstrekk og utleggstrekk

Departementet foreslår å videreføre skattebetalingsloven § 49 i lovutkastet § 16-20. Departementet er enig med NHO i at reglene om forskuddstrekk, som er den praktisk viktigste delen av bestemmelsen, bør komme først. I lovutkastet § 16-20 første ledd har derfor første og annet punktum byttet plass. Tilsvarende endring er gjort i utkastet § 16-20 annet ledd.

I forhold til forslaget i høringsnotatet (§ 12-6) er det gjort redaksjonelle endringer i bestemmelsen som følge av at reglene om forskudd på skatt skal videreføres i den nye skattebetalingsloven. I høringsnotatet var reglene om forskudd på skatt foreslått plassert i ligningsloven, som nytt kapittel 11.

20.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 16.

21. LOVENS KAPITTEL 17: RETTERGANG

21.1 Sammendrag

21.1.1 Innledning

Departementet foreslår i dette kapitlet enkelte endringer i reglene om utøvelse av statens partsstilling i skatte- og avgiftssaker. Blant annet foreslås at reglene om rettslig prøving av ligningsavgjørelser, som etter gjeldende rett hovedsakelig reguleres i skattebetalingsloven § 48, tas inn i ligningsloven § 11-1. Videre foreslås en opprydding ved at skattefogdkontorenes og tollregionenes utøvelse av statens partsstilling, som i dag i stor grad reguleres ved fullmakter, lovfestes. Det foreslås også enkelte andre presiseringer som vil bidra til klarhet om hvilken myndighet som utøver statens partsstilling ved rettslig prøving av skatte- og avgiftskrav.

21.1.2 Forholdet mellom skattebetalingsloven og ligningsloven

Viktige bestemmelser om fremgangsmåten ved rettslig prøving av ligningsavgjørelser etter krav fra

skattyteren er ved en henvisning i ligningsloven § 11-1 i hovedsak tatt inn i skattebetalingsloven § 48. Bestemmelser om rettslig prøving av ligningsavgjørelser etter krav fra det offentlige er tatt inn i ligningsloven § 11-2.

Da den nye skattebetalingsloven skal være en generell lov om betaling av ulike skatte- og avgiftskrav foreslår departementet at bestemmelsene i skattebetalingsloven som regulerer søksmål om riktigheten av ligningsavgjørelser, flyttes over til ligningsloven. Dette vil omfatte skattebetalingsloven § 48 nr. 3 til nr. 6 første og siste punktum. Det foreslås ingen endringer med hensyn til hvem som skal utøve partsstillingen. Departementet viser til forslag til § 11-1 i ligningsloven. Krav som nevnt i ligningsloven §§ 10-6 til 10-8 er i utkastet til ligningsloven § 11-1 nevnt særskilt slik at det ikke skal være tvil om at bestemmelsen gjelder for slike krav. Det samme gjelder for avgjørelser som nevnt i ligningsloven § 8-6 nr. 5.

Flyttingen får konsekvenser også for en del andre krav som via henvisning, gir skattebetalingsloven § 48 tilsvarende anvendelse. Dette gjelder svalsbardekkeloven § 5-4 annet ledd og folketrygdloven § 24-4 sjette ledd.

21.1.3 Partsrepresentasjon i innfordringssakene

Manglende lovfesting av skattefogdkontorenes og distriktstollstedenes utøvelse av statens partsstilling i innfordringssakene, har i enkelte tilfeller medført at, domstolene har reist spørsmål om innkrevingsmyndighetenes kompetanse. Etter departementets oppfatning kan dette unngås ved en klarere lovregulering på dette området. Departementet foreslår derfor å lovfeste at innkrevingsmyndigheten for kravet utøver partsstillingen i innfordringssakene slik som dette er regulert for skatteoppkreveren i skattebetalingsloven § 48 nr. 2 første og annet punktum. Etter departementets oppfatning vil dette være i samsvar med dagens praksis på området. Det vises til utkastet § 17-1.

Departementet legger til grunn at det ikke er behov for å regulere nærmere hvor søksmål skal reises. Det vises til uttalelsen i Ot.prp. nr. 17 (1993-1994) om endringer i skattelovgivningen og merverdiavgiftsloven side 9, hvor det uttales følgende:

"Domstolsvalget i innfordringssaker følger av lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring, som trådte i kraft 1. januar 1993. Særskilt regulering av dette i skattebetalingsloven anses dermed ikke påkrevet."

Skattebetalingsloven § 48 nr. 2 tredje punktum om overføring av tvist til søksmålsformer etter tvangsfullbyrdelsesloven, foreslås også videreført og gjort generell slik at den gjelder tilsvarende for alle skatte- og avgiftskrav. Det kan i praksis ikke henvi-

ses presist til hvilke regler som skal gjelde ved overføring av saker til søksmåls former, slik det i dag er gjort for skattesakene. Departementet foreslår at det for skattekravene vises til utkast til endring av ligningsloven § 11-1. For de øvrige skatte- og avgiftskrav vises det til at reglene om utøvelse av partsstillingen i saker om kravets grunnlag gjelder tilsvarende. Dette innebærer at det er den myndigheten som har fastsatt kravet, som vil utøve partsstillingen. Bestemmelser om dette er inntatt i utkast til ligningsloven § 11-1 annet ledd.

Det følger av skattebetalingsloven § 48 nr. 1 annet og tredje punktum at departementet kan gi instruks om utøvelsen av partsstillingen, og at departementet kan overta utøvelsen eller overføre den til annen myndighet. Departementet foreslår at denne bestemmelsen gjøres generell. Den vil da gjelde for alle skatte- og avgiftskrav som omfattes av den nye skattebetalingsloven, jf. utkastet § 17-1 tredje ledd.

Også skattebetalingsloven § 48 nr. 6 annet punktum om fastsettelse av nytt skattebeløp etter rettslig prøving, bør gjøres generell slik at den gjelder for alle skatte- og avgiftskrav. Det vises til forslaget § 17-1 fjerde ledd. Skattebetalingsloven § 48 nr. 7 om renter av skatt som pliktes betalt etter ny ligning, foreslås også videreført i forslaget § 11-7 første ledd.

Skattebetalingsloven § 48 nr. 8 om fordeling av utgifter mellom skattekreditorene ved rettslig prøving av saker, foreslås videreført i lovutkastet kapittel 8 om fordeling av skatt mellom skattekreditorene, jf. omtalen av dette ovenfor i kapittel 12.

21.1.4 Partsstillingen i saker hvor kravets grunnlag er hjemlet i skattebetalingsloven

Innkrevingsmyndighetene treffer avgjørelser i medhold av loven som vil kunne prøves ved ordinært søksmål. Uten særreguleringene, vil de alminnelige reglene om partsstilling mv. komme til anvendelse. Det vil si at søksmål skal rettes mot staten, og at partsstillingen utøves av Finansdepartementet. Dette vil for de fleste krav være i samsvar med det som er gjeldende praksis, med unntak for de krav som etter gjeldende rett reguleres av skattebetalingsloven § 48.

Slike avgjørelser vil for eksempel gjelde spørsmål om riktigheten av renteberegning.

Departementet antar at antall saker av denne typen er begrenset, noe som taler for at man bør følge de alminnelige regler. På den andre siden er det lite hensiktsmessig at partsstillingen utøves av Finansdepartementet. Departementet foreslår derfor at dette reguleres særskilt, slik at partsstillingen skal utøves av innkrevingsmyndigheten. Det vises til utkastet § 17-2.

Departementet mener det er hensiktsmessig å gjøre unntak for avgjørelser om renter i medhold av ny skattebetalingslov § 11-2, særlig av hensyn til de

krav hvor innkrevingsmyndigheten og fastsettelsesmyndigheten ligger til to ulike organer. Slike renter vil normalt fastsettes i forbindelse med, og av det organ, som treffer endringsvedtaket. Det er hensiktsmessig at partsstillingen i slike tilfeller utøves av det organet som har truffet vedtaket om beregning av renter. Dette foreslås løst ved et unntak fra hovedregelen i utkastet § 17-2 annet ledd.

21.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 17.

22. LOVENS KAPITTEL 18: STRAFF

22.1 Sammendrag

I dette kapitlet foreslår departementet regler om straff ved overtredelse av opplysningsplikten etter loven, og ved manglende gjennomføring av forskuddstrekk.

I det lovutkastet som departementet legger frem, er det foreslått at reglene om forskudd på skatt skal videreføres i den nye skattebetalingsloven, og ikke flyttes til ligningsloven slik det ble foreslått i høringsnotatet. Det er da ikke behov for å fordele straffebestemmelsene mellom ligningsloven og skattebetalingsloven. Forslaget som nå legges frem, svarer i hovedsak til de gjeldende bestemmelser i skattebetalingsloven, med enkelte endringer av redaksjonell og språklig karakter. Videre foreslås det enkelte materielle endringer i bestemmelsene. Disse endringene er i hovedsak i samsvar med de forslagene som ble lagt frem i høringsnotatet.

Lovutkastet § 18-1 er i forhold til reglene om forskuddstrekk i det vesentlige en videreføring av skattebetalingsloven § 51, men det er foretatt enkelte redaksjonelle endringer. I ordlyden er det presisert at bestemmelsen også omfatter brudd på plikten til å holde midler atskilt på egen skattetrekkskonto (separeringsplikten) etter utkastet § 9-61. Dette er i samsvar med gjeldende rett. Som foreslått i høringsnotatet, omfatter bestemmelsen ikke brudd på reglene i kapittel 13 om utleggstrekk (påleggstrekk).

KS har i sin høringsuttalelse uttalt at det bør innføres en adgang for skatteoppkreverne til å ilegge gebyr dersom det avdekkes at de trukne beløp ikke blir satt inn på egen konto (separert). I og med at manglende separering ikke er straffbart dersom skattekullet likevel blir innbetalt til rett tid, (jf. gjeldende skattebetalingslov § 51 nr. 3 og utkastet § 18-1 annet ledd), vil man stå uten sanksjoner i de tilfeller hvor man avdekker brudd på separeringsplikten uten at det samtidig skjer et betalingsmislighold. Departementet ser enkelte fordeler med en slik ordning, og etter departementets vurdering bør dette spørsmålet utredes nærmere. Departementet vil ta problemstillingen opp

ved en passende anledning, jf. også Sanksjonsutvalgets innstilling, NOU 2003:15 Fra bot til bedring.

Lovutkastet § 18-2 første ledd viderefører skattebetalingsloven § 50 nr. 1 bokstav b om straff for å hindre eller vanskeliggjøre innkrevingen mv. ved å gi uriktige eller mangelfulle opplysninger. Departementet foreslår å utvide bestemmelsen fra bare å gjelde skattekrav etter gjeldende skattebetalingslov til å gjelde alle krav som omfattes av den nye loven. Dette er isolert sett en utvidelse av anvendelsesområdet for bestemmelsen, fordi det utenfor skattebetalingsloven ikke er gitt tilsvarende bestemmelser. De fleste lover på skatte- og avgiftsområdet har imidlertid generelle bestemmelser om straffansvar ved brudd på opplysningsplikter.

Departementet foreslår at skattebetalingsloven § 50 nr. 1 bokstav a, om unnlatt forskuddstrekk mv. som følge av uriktige eller ufullstendige opplysninger, ikke blir videreført i den nye loven. Dette er i overensstemmelse med forslaget i høringsnotatet. Slike handlinger vil imidlertid bli rammet av utkastet § 18-2 annet ledd.

Lovutkastet § 18-2 annet ledd er en generell bestemmelse som retter seg mot andre overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av den nye skattebetalingsloven enn de som er nevnt i § 18-1 og § 18-2 første ledd. Forslaget tilsvarer i hovedsak gjeldende skattebetalingslov § 52. Ordlyden i den gjeldende bestemmelsen rammer også betalingsmislighold av egen skatteforpliktelse. I utkastet § 18-2 annet ledd tredje punktum er det presisert at rene betalingsmislighold ikke medfører straffansvar. Dette er en presisering av det som er alminnelig antatt å følge av gjeldende rett.

Departementet foreslår i denne omgang ingen endring av særavgiftsloven § 2 annet ledd, men forutsetter at bestemmelsen fortsatt ikke brukes på rent betalingsmislighold. En revisjon av bestemmelsen bør utstå til en fremtidig gjennomgang av straffebestemmelsene på særavgiftsområdet.

Lovutkastet § 18-3 samsvarer med skattebetalingsloven § 53, om at overtredelser etter skattebetalingsloven skal anses som forseelser, og at minste foreldelsestid er tre år. Ingen av høringsinstansene har hatt merknader til forslaget om å videreføre disse bestemmelsene.

Bare KS går imot forslaget om ikke å videreføre skattebetalingsloven § 54 om at bøter tilfaller kommunekassen. Departementet viser til at slike inntekter er svært tilfeldige, og ikke utgjør store beløp. Departementet antar derfor at kommunenes økonomiske tap som følge av en slik endring vil være ubetydelig. Den nye skattebetalingsloven vil også regulere innkrevingen av en rekke skatter og avgifter som har lite med kommunenes virksomhet å gjøre. Det er ikke naturlig at bøter for overtredelser med tilknytning til

innkreving av rene statlige krav skal tilfalle kommunekassen. Etter departementets vurdering foreligger det ingen reelle grunner for en særregel om at bøter skal tilfalle kommunen. Argumentet fra KS om å se bøkene som vederlag for kommunenes utførelse av fellesinnkrevingen er lite relevant, særlig på grunn av skattesystemets mer generelle fordeling av forvaltningsoppgaver, kostnader og proveny mellom staten og kommunene. Motstykket til kommunenes kostnader i skattesystemet er en andel av provenyet, ikke noen særskilt godtgjørelse.

Departementet foreslår derfor at denne bestemmelsen ikke videreføres i den nye loven. Konsekvensen blir at straffelovens generelle bestemmelse om at bøter tilfaller staten, jf. straffeloven § 27 annet ledd, også vil gjelde for bøter etter den nye skattebetalingsloven.

22.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 18.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Kystpartiet viser til at gjeldende rett er at bøter ilagt ved forelegg eller straffedom etter skattebetalingsloven tilfaller kommunekassen. Dette er hjemlet i nåværende skattebetalingslov § 54. I lovforslaget som nå er fremlagt foreslås det at inntektene fra bøter som har sammenheng med skattebetaling ikke lenger skal gå til kommunene, men til staten. Disse medlemmer vil påpeke at disse beskjedne boteinntektene utgjør omtrent den eneste direkte godtgjørelse kommunene mottar for utførelse av fellesinnkrevingen.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Skattebetalingsloven ny § 18-4 skal lyde:

Bøter som blir ilagt ved forelegg eller straffedom etter denne lov tilfaller kommunekassen."

23. RETTSGEBYR VED FORRETNING FOR UTLEGGSPANT AVHOLDT AV SKATTEOPPKREVERNE OG SKATTEFOGDKONTORENE

23.1 Sammendrag

Rettsgebyrloven av 17. desember 1982 nr. 86 inneholder bestemmelser om behandlingsgebyr som skal betales for ulike sakstyper.

Det fremgår ikke klart av loven på hvilket tidspunkt gebyrplikten inntreffer, når skatteoppkreverne og skattefogdkontorene bruker sin særnamskompetanse og holder forretning for utleggspant. I slike tilfeller fremsettes det ingen begjæring i lovens forstand.

Som særnamsmenn er skatteoppkreverne og skattefogdkontorene både saksøker og namsmyndighet på samme tid. Bestemmelsen om at gebyrplikten inntre når saken "er ført inn i sakslisten" hos namsmannen, jf. rettsgebyrloven § 4, er derfor mindre treffende i slike situasjoner. I forvaltningspraksis er det imidlertid lagt til grunn at gebyrplikten inntre når forretningen berammes, det vil si når tid og sted for forretningen fastsettes.

Departementet foreslo i høringsnotatet kapittel 15 å endre rettsgebyrloven § 14 første ledd slik at det fremgår av lovteksten når gebyrplikten inntre. Forslaget var ikke ment å innebære realitetsendringer i forhold til dagens praksis. Kun Statens innkrevingsentral (SI) har merknader til den foreslåtte lovendringen. SI støtter forslaget, og foreslår at presiseringen skal gjelde for alle særnamsmenn og ikke bare for særnamskompetanse etter "skatteinnkrevingslovens kapittel 8".

Justisdepartementet har i brev til Finansdepartementet av 14. februar 2002 reist spørsmål om det bør fastsettes felles regler for alle utlegg som besluttes av særnamsmenn. På bakgrunn av dette innspillet og SI's merknad i høringsrunden finner departementet det ikke hensiktsmessig å foreslå en endring som bare omfatter særnamskompetanse etter den nye skattebetalingsloven. Departementet vil derimot ved en senere anledning vurdere å ta saken opp med sikte på en endring som omfatter alle særnamsmenn. En slik vurdering bør skje i nært samarbeid med Justisdepartementet.

Departementet foreslo i høringsnotatet også å endre rettsgebyrloven § 14 femte ledd annet punktum slik at det fremgår direkte av loven at behandlingsgebyret tilfaller den enkelte kommune når skatteoppkreverne holder forretning for utleggspant. Som nevnt ovenfor reguleres dette i dag av rettsgebyrfor-skriften.

I NOU 2004:12 Bedre skatteoppkreving fremmes det forslag om statliggjøring av skatteinnkrevingen. Dersom utvalgets forslag vedtas, må bestemmelsen i rettsgebyrloven § 14 femte ledd som ble foreslått endret i høringsnotatet, endres på nytt. Departementet finner dette lite hensiktsmessig, og vil derfor avvende eventuelle endringer på dette området til spørsmålet om skatteoppkrevernes status er ferdigbehandlet.

23.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

24. SIKRING AV KRAV I HASTESAKER

24.1 Sammendrag

Etter tvangsfullbyrdsloven § 14-1 kan den som har et pengekrav mot en annen, begjære sikring av kravet ved arrest dersom det foreligger en sik-

ringsgrunn. Begjæring om arrest settes fram for tingretten, og retten treffer avgjørelse om arrest ved kjennelse, normalt etter at partene har vært innkalt til muntlig forhandling. Dersom det er fare ved opphold, kan kjennelse som beslutter arrest treffes uten muntlig forhandling. Arrest skal gjennomføres straks, jf. § 14-9. Etter det departementet kjenner til har begjæring om arrest høy prioritet hos namsmyndighetene, og arrestinstituttet synes å fungere godt i skatte- og avgiftssaker.

Etter KS' syn bør skatteoppkreverne kunne beslutte arrest og sikre rettsvern uten å forelegge saken for skyldneren og tingretten. Etter departementets oppfatning kan det reises prinsipielle innvendinger mot en slik ordning. Som påpekt i høringsnotatet skal namsmyndighetenes behandling sikre at skyldnerens sak får en mest mulig uhildet behandling. Av hensyn til skyldnerens rettssikkerhet vil det derfor kunne være uheldig å gi fastsettings-, avgifts- og innkrevingsmyndighetene myndighet til å iverksette midlertidig sikring i hastesaker. Departementet kan heller ikke se at det er noe stort praktisk behov for en slik særordning i tillegg til arrest etter tvangsfullbyrdsloven kapittel 14. På denne bakgrunn fastholder departementet vurderingene i høringsnotatet, og finner ikke grunn til å foreslå en særskilt arrestordning for verken fastsettings- og kontrollmyndighetene eller for innkrevingsmyndighetene.

24.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

25. IKRAFTTREDELSE, OVERGANGSBESTEMMELSER OG ENDRINGER I ANDRE LOVER

25.1 Sammendrag

Departementet foreslår at loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Loven bør tre i kraft fra et årsskifte og tidligste tidspunkt for ikrafttredelse vil være 1. januar 2007. Det vil være behov for departementet og direktorene til å gjennomgå og revidere forskriftene på området med sikte på samleforskrifter på linje med forskriftene til ny skattelov. Departementet har behov for å se an fremdriften i dette arbeidet før ikrafttredelsestidspunktet endelig fastsettes.

Skattedirektoratet har meldt at arbeidet med nytt skatteregnskap som er planlagt innført for fullt i løpet av 2007, gjør det ønskelig å utsette ikrafttredelsen av rentereglene i den nye loven til 1. januar 2008. Det nye skatteregnskapet omfatter krav på skatt og arbeidsgiveravgift. Departementet har derfor utformet overgangsbestemmelser i lovutkastet § 19-2 som gjør det mulig å gi loven anvendelse uten at de nye reglene om renter gis anvendelse for disse kravene.

Lovforslaget innebærer også behov for betydelige endringer i andre lover. I kapittel 28 i proposisjonen er det inntatt merknader til endringsforslagene i andre lover.

25.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven kapittel 19, med unntak av forslaget til § 19-3 om opphevelse av embetsverkloven § 5.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag til skattebetalingsloven § 19-3.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet går imot Regjeringens forslag til opphevelse av embetsverkloven § 5 og viser til sin merknad under punkt 8.2 om dette.

26. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

26.1 Sammendrag

Generelt

Forslaget til ny skattebetalingslov innebærer i all hovedsak en videreføring av gjeldende regler om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav, og har derfor få administrative og økonomiske konsekvenser. En mer harmonisert lovgivning medfører imidlertid enkelte materielle endringer for noen av skatte- og avgiftartene. De fleste av disse vil være så små at de ikke vil ha provenymessige virkninger av betydning, og kan dermed håndteres innenfor dagens budsjettammer. Slike mindre endringer vil i begrenset grad bli omtalt nedenfor.

Departementet legger for øvrig til grunn at en mer ensartet lovgivning på området vil innebære administrative besparelser for både innkreivingsmyndighetene og skatte- og avgiftsbetalerne.

Økonomiske og administrative konsekvenser for toll- og avgiftsetaten

Som følge av lovutkastet vil det være nødvendig å gjennomgå og revidere forskriftsverket på området. Departementet forutsetter imidlertid at Toll- og avgiftdirektoratet vil kunne gjennomføre dette arbeidet uten tilførsel av ekstra ressurser.

Forslagene til endringer i rentereglene vil kunne medføre enkelte engangsutgifter i forbindelse med endringer i toll- og avgiftsetatens datasystemer. Endringene er imidlertid ikke vesentlige og vil kunne dekkes innenfor etatens budsjetter.

I dag kan de avgiftskravene som tollregionene krever inn bare motregnes etter de alminnelige, ulovfestede motregningsreglene. Departementet foreslår i lovutkastet kapittel 13 at disse kravene skal være omfattet av den utvidede motregningsretten som i dag fremgår av skattebetalingsloven § 32. Hvilken økonomisk effekt en motregningsadgang overfor tilgodebeløp som skyldnerne har på kommune, fylkeskommune og folketrygden vil ha, er avhengig av hvilke samarbeidsrutiner tollregionene og skatteoppkreverne etablerer på området. De provenymessige konsekvensene er derfor vanskelig å anslå i dag. Departementet antar at forslaget ikke vil ha betydelige administrative konsekvenser utover et samarbeid mellom toll- og avgiftsetaten og skatteetaten om motregning og opplæring av de ansatte ved tollregionene.

Lovutkastet § 15-1 om en adgang for innkreivingsmyndighetene, herunder tollregionene, til å nedsette skatte- og avgiftskrav dersom særlige forhold gjør det uforholdsmessig tyngende å innkreve kravet, er ny sammenlignet med gjeldende rett. Bestemmelsen forutsetter at det utarbeides fullmakter og retningslinjer for tollregionenes kompetanse. Også behandlingen av slike saker vil kreve ressurser, men det er usikkert hvor mange søknader som kan forventes. De aller fleste privatpersoner skal i utgangspunktet betale innførselsavgiftene på innførselstidspunktet, slik at det ikke oppstår utestående krav. For innenlands særavgift vil de fleste betalerne være virksomheter. Departementet legger derfor til grunn at toll- og avgiftsetaten kan håndtere søknadene innenfor dagens budsjettammer.

Lovutkastet § 10-3 om at proklama som utstedes i dødsbo er uten innflytelse på skatte- og avgiftskrav, innebærer en utvidelse for toll og særavgifter. Departementet antar imidlertid at forslaget ikke vil medføre administrative besparelser for tollregionene, men at den økonomiske gevinsten ved at kravene ikke kan prekluderes, vil kunne gi noe provenymessig gevinst.

Lovutkastet § 12-1 om foreldelse av forsinkelsesrenter er ny for toll og særavgifter. Bestemmelsen vil gi administrative besparelser for tollregionene siden de i dag må begjære utleggsforretning innen tre år for å forhindre at krav på forsinkelsesrenter foreldes. Regelen vil også være arbeidsbesparende for namsmyndighetene. I tillegg vil den kunne gi provenymessige konsekvenser ved at man i stor grad vil unngå foreldelse av rentekrav, selv om det neppe vil være snakk om store beløp.

Økonomiske og administrative konsekvenser for skatteetaten og skatteoppkreverne

Som følge av lovutkastet vil det være nødvendig å gjennomgå og revidere forskriftsverket på området. Departementet forutsetter imidlertid at Skattedirek-

toratet vil kunne gjennomføre dette arbeidet uten tilførsel av ekstra ressurser.

Utkastet til ny skattebetalingslov inneholder enkelte endringer i saksbehandlingsreglene ved at forvaltningsloven gis anvendelse også ved innkrevingen av skatt og arbeidsgiveravgift, jf. utkastet § 3-1. Dette vil medføre en utvidelse av klageadgangen i saker om ettergivelse av skatt av hensyn til skyldneren. Klageorgan i disse sakene vil være skattefogdkontorene og Skattedirektoratet. Det forutsettes at merutgifter til dette dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

Forslagene til endringer i rentereglene vil kunne medføre enkelte engangsutgifter i forbindelse med endringer i skatteetatens datasystemer. Kostnader knyttet til endringene av rentereglene for merverdiavgift og arveavgift forutsettes dekket innenfor gjeldende budsjettammer.

For skattekrav og arbeidsgiveravgift vil kostnadene avhenge av tidspunktet for ikrafttredelse av reglene om renter for skattekrav. Som redegjort for i kapittelet nedenfor, jf. proposisjonens kapittel 26, vil endringene for slike krav trolig ikke kunne iverksettes før 1. januar 2008. Det tas da sikte på at innføringen av de nye rentereglene kun vil skje i det nye skatteregnskapet som først vil være i løpet av 2007. Skattedirektoratet har anslått kostnadene til 10 mill. kroner. Eventuelle forslag til ekstra midler til dette arbeidet vil bli tatt med i den ordinære budsjettprosessen for året 2007.

Departementet foreslår i utkastet § 14-3 at skatteoppkrevernes adgang til å holde utleggsforretninger gjøres ubetinget, det vil si at det ikke lenger skal være nødvendig å innhente Skattedirektoratets samtykke for å kunne utøve slik særnamskompetanse. Som en konsekvens av forslaget antar departementet at flere skatteoppkrevere vil holde utleggsforretninger for krav som de har innkrevingsansvaret for. Dette vil kunne gi en verdiorientert og raskere tvangsinnfordring, noe som vil kunne gi provenymessige fordeler. For at skatteoppkreverne i større grad skal benytte seg av adgangen til å holde utleggsforretninger, vil det trolig være nødvendig å styrke kompetansen på skatteoppkreverkontorene, særlig hos de skatteoppkreverne som i dag ikke er bemyndiget etter skattebetalingsloven § 36. Dette vil kreve ressurser til opplæring, men vil imidlertid kunne gi avkastning på sikt.

Departementet foreslår at skattebetalingsloven § 34 nr. 1 om avtalt utleggstrekk i salgsvederlag ikke videreføres i den nye loven. Skyldneres adgang til å inngå avtale med skatteoppkreverne om trekk etter denne bestemmelsen har så vidt departementet kjenner til vært lite brukt. Skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan ta utleggspant i hele skyldnerens krav på vederlag etter lovutkastet § 14-3, og departe-

mentet kan derfor ikke se at forslaget vil få negative provenymessige konsekvenser. De ressurser som tidligere er brukt på å administrere trekk i salgsvederlag kan brukes til å holde utleggsforretninger i de samme vederlagene. For skattefogdkontorene og de skatteoppkreverne som i dag har kompetanse til å holde utleggsforretninger og bruker denne, vil forslaget derfor ikke innebære noen merbelastning. De skatteoppkreverne som hittil ikke har hatt slik kompetanse eller ikke bruker denne, vil måtte bruke noen ressurser på å sette seg inn i reglene om gjennomføring av utleggsforretninger.

Departementet foreslår videre å ikke videreføre skattebetalingsloven § 34 nr. 2 om avtalt utleggstrekk i transporttjenester og lignende. Dersom godtgjørelsen inneholder en lønnsdel, kan skatteoppkreverne og skattefogdkontorene ta utleggstrekk i inntil 20 prosent av godtgjørelsen etter utkastet § 14-4 annet ledd bokstav b. Dersom godtgjørelsen ikke inneholder noen slik lønnsdel, kan de ta utleggspant i hele vederlaget etter utkastet § 14-3. Forslaget antas derfor ikke å ha nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

For skattefogdkontorene vil lovutkastet § 14-5 tredje ledd kunne innebære en provenymessig gevinst ved at beløp som er trukket men ikke innbetalt til skattefogdkontoret, ikke trekkes inn i boet ved en eventuell konkurs.

Lovutkastet § 15-1 om adgang for skattemyndighetene til å nedsette skatte- og avgiftskrav, innebærer i stor utstrekning en videreføring av gjeldende rett for de kravene skattefogdkontorene og skatteoppkreverne innkrever, og vil derfor i utgangspunktet ikke medføre vesentlige administrative eller økonomiske konsekvenser. En klageadgang over slike avgjørelser vil ha administrative konsekvenser. Det vises her til omtalen av dette ovenfor i tilknytning til økonomiske og administrative konsekvenser av at forvaltningsloven kommer til anvendelse.

For krav på merverdiavgift vil likevel utkastet § 15-1 første ledd være en utvidelse. Dette innebærer at det må utarbeides retningslinjer for skattefogdkontorenes kompetanse. Departementet antar at dagens fullmakter for betalingsutsettelse og lempning av rimelighet av arbeidsgiveravgift i stor utstrekning vil være veiledende. Skattefogdkontorene har også erfaring med behandling av tilsvarende søknader etter skattebetalingsloven § 41. Det at bare fysiske personer er omfattet av § 15-1 første ledd, og at gjelden heller ikke kan være knyttet til en løpende virksomhet, vil begrense antallet saker. Departementet legger til grunn at forslaget vil ha administrative konsekvenser for skattefogdkontorene, men at kontorene vil kunne håndtere søknadene innenfor dagens budsjettammer. Departementet antar at kompetansen vil innebære mindre konsekvenser for provenyet da

mange av de som vil få innvilget betalingsutsettelse eller betalingsnedsettelse, under enhver omstendighet ikke er i stand til å innfri kravet i sin helhet.

Departementet foreslår å ikke videreføre skattebetalingsloven § 37 nr. 1 om ektefellers solidaransvar, jf. punkt 20.3 i proposisjonen. Bestemmelsen har ikke vært brukt de siste årene, og departementet legger derfor til grunn at en oppheving verken vil ha administrative eller økonomiske virkninger.

Økonomiske og administrative konsekvenser for næringslivet

Lovutkastet vil få enkelte administrative konsekvenser for næringslivet. Hovedsakelig antas konsekvensene å være gevinster som et resultat av forenklinger i regelverket. Forslaget antas å ikke medføre økte kostnader for næringslivet. Det pålegges ingen nye oppgaveplikter eller andre plikter som ikke følger av dagens regelverk. Forslaget om samordning av regelverket vil legge til rette for enklere og bedre tekniske løsninger for næringslivet i fremtiden.

26.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

27. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSENE I LOVFORSLAGET

27.1 Sammendrag

Kapittel 27 og 28 i proposisjonen inneholder merknader til de enkelte bestemmelser det fremmes forslag om.

27.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

28. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 1

Skattebetalingsloven § 15-1 nytt tredje ledd skal lyde:

I skattesaker treffes avgjørelser etter første ledd av formannskapet etter innstilling fra et utvalg på minst tre medlemmer som velges av kommunestyret (formannskapet). Likningssjefen og - etter nærmere bestemmelse av kommunestyret (formannskapet) - skatteoppkreveren kan tiltre utvalget, dog uten stemmerett. Formannskapet kan overlate sin myndighet til skatteutvalget i saker som gjelder beløp på inntil kr 50 000. Vedkommende departement kan etter søknad fra formannskapet samtykke i at også saker som gjelder større beløp avgjøres av skatteutvalget. I saker som gjelder ettergivelse av skatt på over kr 200 000 eller nedsettelse med mer enn dette beløp,

blir dog avgjørelsen å treffe av vedkommende departement etter forslag fra det utvalg som er nevnt i første punktum. Kommunestyret (formannskapet) kan oppnevne flere utvalg som nevnt i første punktum når det finnes nødvendig. Kommunestyret kan bestemme at skatteutvalgets gjøremål skal legges til en annen kommunal nemnd. Annet punktum gjelder i så fall tilsvarende for denne nemnds behandling av saker etter denne lov. Kommunestyret avgjør hvem som skal være leder og nestleder i utvalget. Departementet kan fastsette regler om utgiftsføring av skattebeløp som ikke lar seg inndrive. For skattytere som utelukkende skal betale statsskatt, kan vedkommende departement bestemme at innstilling og avgjørelse som nevnt i første til femte punktum legges til andre organer.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 2

Skattebetalingsloven ny § 2-1 i skal lyde:

§ 2-1 Skatteoppkreverne for kommunene - formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift

(1) Formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift betales til og innkreves av den kommunale skatteoppkreveren:

(2) Forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift skal betales til den kommunale skatteoppkreveren for den kommunen hvor arbeidsgiveren er hjemmehørende eller har sitt hovedkontor. Forskuddstrekk fra selskaper og innlånere skal betales til den kommunale skatteoppkreveren for den kommunen der selskapet eller innlåneren har sitt hovedkontor eller styret har sitt sete.

(3) Forskuddsskatt og restskatt skal betales til den kommunale skatteoppkreveren for den kommunen skatten er skrevet ut for.

(4) Første til tredje ledd gjelder ikke krav som omhandlet i § 2-3.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om hvem som skal innkreve forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift fra utenlandske arbeidsgivere og selskaper, og om hvem slike krav skal betales til.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 3

Skattebetalingsloven § 14-3 Forretning for utleggspant skal lyde:

(1) Skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan holde forretning for utleggspant i sitt distrikt for skatte- og avgiftskrav som de har innkrevingsansvaret for. Innkrevingsdistriktet er hele landet for skatte-

og avgiftskrav fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a.

(2) En skatteoppkrever kan på anmodning holde forretning for utleggspant for skatte- og avgiftskrav som en annen skatteoppkrever eller skattefogdkontor har innkrevingsansvaret for. På tilsvarende måte kan et skattefogdkontor *på anmodning* holde utleggsforretninger for andre skattefogdkontorer eller skatteoppkrevere.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 4

Skattebetalingsloven ny § 15-1 tredje ledd skal lyde:

(3) I skattesaker treffes avgjørelser etter første ledd av skatteutvalget etter innstilling fra skatteoppkreveren. I saker som gjelder ettergivelse av skatt for mer enn kr 200 000, blir likevel avgjørelsen å treffe av departementet etter forslag fra skatteutvalget. Det skal være ett skatteutvalg for hvert ligningskontor. Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om den enkelte kommunes representasjon i det skatteutvalg kommunen hører under. For skattytere som utelukkende skal betale statskatt, kan departementet bestemme at avgjørelse som nevnt i dette ledd kan legges til andre organer.

Forslag fra Senterpartiet og Kystpartiet:

Forslag 5

Skattebetalingsloven ny § 2-7 Overføring av myndighet til Statens innkrevingsentral skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at Statens innkrevingsentral skal innkreve krav nevnt i § 1-1 med unntak av kravene i § 1-1 nr. 2 a), b), c), d) og krav i § 1-1 nr. 3 som knytter seg til disse unntakene.

I slike tilfeller kan departementet bestemme at deler av loven skal gjelde tilsvarende for Statens innkrevingsentral, likevel slik at utleggspant kan stiftes dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5. Dette gjelder når utleggsforretningen kan holdes på innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

Forslag 6

Skattebetalingsloven § 5-13 Kontroll av arbeidsgivere skal lyde:

Den kommunale skatteoppkreveren skal føre kontroll med at arbeidsgivere og andre som etter denne loven har plikt til å foreta trekk, sender meldinger og foretar forskuddstrekk og utleggstrekk i samsvar med reglene og de pålegg som er gitt.

Skatteoppkreveren eller den offentlige myndighet som har fullmakt fra han, kan foreta bokettersyn hos den som plikter å foreta trekk, og kan herunder kreve fremlagt skattekort, trekkpålegg og andre dokumenter og regnskapsmateriale som har betydning for kontrollen. Også skattefogdkontoret eller Riksrevisjonen, kan foreta slike ettersyn og kreve fremlagt dokumenter som nevnt.

Forslag 7

Skattebetalingsloven ny § 18-4 skal lyde:

Bøter som blir ilagt ved forelegg eller straffedom etter denne lov tilfaller kommunekassen.

29. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råar Odelstinget til å gjøre slike

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)

Del I Innledende bestemmelser

Kapittel 1 Lovens virkeområde

§ 1-1 Virkeområde

(1) Loven gjelder betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav.

(2) Med skatte- og avgiftskrav menes:

- a) skatt på formue og inntekt og tonnasjeavgift etter skatteloven (formues- og inntektsskatt), skatt på formue og inntekt etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard (svalbardskatt) og trygdeavgift etter folketrygdloven kapittel 23, herunder forskuddstrekk, forskuddsskatt og restskatt etter kapitlene 5 til 7 i loven her
- b) skatt på inntekt etter lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. (artistskatt)
- c) skatt på formue og inntekt etter lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. (petroleumsskatt), herunder terminskatt og restskatt etter nevnte lov
- d) arbeidsgiveravgift etter folketrygdloven kapittel 23
- e) arveavgift etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver
- f) merverdiavgift etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift
- g) særavgifter omfattet av lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter

- h) særavgifter omfattet av lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter
- i) toll etter tolltariffen, herunder de innledende bestemmelsene, og tolloven.

(3) Med mindre annet er særskilt bestemt gjelder reglene om skatte- og avgiftskrav tilsvarende så langt de passer for:

- a) renter etter kapittel 11, omkostninger og gebyrer fastsatt i medhold av ligningsloven og lover som nevnt i annet ledd bokstavene a til i
- b) tilleggsskatt, tilleggsavgift og tilleggstoll fastsatt i medhold av ligningsloven eller lover som nevnt i annet ledd bokstavene a til i
- c) tvangsmulkt etter § 5-16, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 43 og ligningsloven § 10-6
- d) ansvarsbeløp etter ligningsloven § 10-7.

§ 1-2 Andre offentlige krav

Departementet kan i forskrift bestemme at hele eller deler av loven skal gjelde for andre krav som tilkommer staten når kravet har tvangsgrunnlag.

§ 1-3 Tilbakesøkningskrav

Når det ved forhøyelse av et skatte- og avgiftskrav eller ved enhver retting av et gjennomført oppgjør oppstår krav på tilbakebetaling av et beløp som tidligere er utbetalt skyldneren, skal beløpet, herunder rentegodtgjørelse, anses som et skatte- og avgiftskrav. Innkrevingsmyndighetene kan innkreve beløpet uavhengig av om mottakeren har vært i god tro. Reglene om forfall i § 10-53 gjelder tilsvarende.

Kapittel 2 Innkrevingsmyndigheter og betalingsmottakere

§ 2-1 Skatteoppkreverne for kommunene - formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift

(1) Formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift innkreves av den kommunale skatteoppkreveren.

(2) Forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift skal betales til skatteoppkreveren for den kommunen hvor arbeidsgiveren er hjemmehørende eller har sitt hovedkontor. Forskuddstrekk fra selskaper og innlånere skal betales til skatteoppkreveren for den kommunen der selskapet eller innlåneren har sitt hovedkontor eller styret har sitt sete.

(3) Forskuddsskatt og restskatt skal betales til skatteoppkreveren for den kommunen skatten er skrevet ut for.

(4) Første til tredje ledd gjelder ikke krav som omhandlet i § 2-3.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om hvem som skal innkreve forskuddstrekk og arbeids-

giveravgift fra utenlandske arbeidsgivere og selskaper, og om hvem slike krav skal betales til.

§ 2-2 Skattefogdkontorene for fylkene - merverdiavgift og arveavgift

(1) Merverdiavgift skal betales til og innkreves av skattefogdkontoret for det fylket hvor den avgiftspliktige skal registreres. Se likevel § 2-4 første ledd om merverdiavgift som oppstår ved innførsel.

(2) Arveavgift skal betales til skattefogdkontoret for det fylket hvor kravet er fastsatt. Ved offentlig skifte skal arveavgift som ikke blir tilbakeholdt av tingretten, innkreves av og betales til skattefogdkontoret for det fylket hvor kravet ville blitt fastsatt etter lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 24 annet og tredje ledd.

§ 2-3 Skatteoppkrever for formues- og inntektsskatt fastsatt ved sentral ligning, artistskatt, petroleumsskatt og svalbardskatt

(1) Formues- og inntektsskatt fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a skal betales til og innkreves av Rogaland skattefutfkontor.

(2) Artistskatt skal betales til og innkreves av Rogaland skattefutfkontor.

(3) Petroleumsskatt skal betales til og innkreves av Oslo og Akershus skattefogdkontor.

(4) Formues- og inntektsskatt til Svalbard og lønnstrekk av inntekt på Svalbard skal betales til og innkreves av Troms skattefogdkontor.

§ 2-4 Tollregionene - toll og særavgifter samt merverdiavgift som oppstår ved innførsel

(1) Toll samt særavgifter og merverdiavgift som oppstår ved innførsel, innkreves av tollregionene. Betaling skal skje til tollstedet i tollregionen hvor fortolling etter tolloven skal foretas. Krav som er belastet tollkreditten, skal likevel betales til den tollregionen som har innvilget tollkreditten.

(2) Innenlands særavgifter skal betales til og innkreves av tollregionen hvor den avgiftspliktige skal registreres som særavgiftspliktig virksomhet. Dette gjelder likevel ikke krav som omfattes av § 2-5.

(3) Engangsavgift fra avgiftspliktige som ikke er registrert skal betales til og innkreves av tollregionene.

§ 2-5 Tollregion Oslo og Akershus og tollregion Midt-Norge - årsavgift, vektårsavgift og omregistreringsavgift

(1) Årsavgiften og omregistreringsavgiften skal betales til og innkreves av tollregion Oslo og Akershus.

(2) Vektårsavgiften skal betales til og innkreves av tollregion Midt-Norge.

§ 2-6 Andre skatte- og avgiftskrav

(1) Krav som nevnt i § 1-1 tredje ledd bokstav a og b skal, med mindre annet er bestemt, betales til og innkreves av den innkrevingsmyndighet som innkrever de skatte- eller avgiftskrav slike krav er knyttet til.

(2) Når skyldneren har fått melding om at kravet er overført Statens innkrevingsentral til innkreving etter § 2-7, skal betaling skje til Statens innkrevingsentral.

(3) Departementet kan i forskrift gi regler til utfylling og gjennomføring av dette kapitlet, og gi regler om hvilket organ som innkrever krav som nevnt i § 1-1 tredje ledd bokstav c og d.

§ 2-7 Overføring av myndighet til Statens innkrevingsentral

Departementet kan i forskrift bestemme at Statens innkrevingsentral skal innkreve nærmere bestemte skatte- og avgiftskrav, med unntak for krav som innkreves av skatteoppkreverne for kommunene. I slike tilfeller kan departementet bestemme at deler av loven skal gjelde tilsvarende for Statens innkrevingsentral, likevel slik at utleggspant kan stiftes dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5. Dette gjelder når utleggsforretningen kan holdes på innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd.

§ 2-8 Departementets instruksjonsmyndighet over skatteoppkreverne og om delegering av myndighet til skatteoppkreverne

(1) Departementet kan gi instruks for skatteoppkrevernes utøving av den myndighet de har etter loven. Departementet kan også gi instruks for skatteoppkrevernes økonomiforvaltning. Myndighet innenfor skatteoppkreverens virksomhetsområde som i loven er lagt til departementet eller Skattedirektoratet, kan delegeres til skatteoppkreverne.

(2) Departementet kan gi kommunene instruks om nødvendig utbygging av skatteoppkreverkontorene. Departementet kan også gi instruks om teknisk og arbeidsmessig samordning av skatteoppkrevernes, ligningskontorenes og folkeregistrenes oppgaver.

Kapittel 3 Saksbehandling

§ 3-1 Forholdet til forvaltningsloven og tvangsfullbyrdsloven

(1) Forvaltningsloven gjelder med de særlige bestemmelser som er gitt i denne loven.

(2) Forholdet til tvangsfullbyrdsloven er regulert i §§ 13-5, 14-2, 14-5 og 14-10.

(3) For forskuddsutskrivningen er det gitt særlige saksbehandlingsregler i § 4-3.

§ 3-2 Taushetsplikt

(1) De regler om taushetsplikt som gjelder ved fastsetting av de enkelte skatte- og avgiftskrav, gjelder ved innkreving av slike krav tilsvarende for enhver som har verv, stilling eller oppdrag knyttet til denne loven.

(2) Restanselister eller utdrag av slike lister skal ikke på noen måte gjøres offentlig tilgjengelig.

§ 3-3 Unntak fra forvaltningslovens regler om begrunnelse, klageadgang, utsatt iverksetting mv.

(1) Begrunnelsen for vedtak etter § 15-2 kan begrenses til å omfatte opplysninger som nevnt i forvaltningsloven § 25 første og annet ledd dersom begrunnelse etter forvaltningsloven § 25 tredje ledd antas å kunne svekke muligheten for fremtidig dekning av skatte- og avgiftskravet. Vedtak etter § 15-1 tredje ledd første punktum og § 15-2 kan ikke påklages.

(2) Forvaltningsloven §§ 16, 24 og 25 gjelder ikke for vedtak som treffes under avregningen.

(3) Forvaltningsloven kapittel IV til VI om enkeltvedtak gjelder ikke for vedtak etter § 16-20.

(4) Forvaltningsloven § 42 gjelder ikke for vedtak som treffes under avregningen og vedtak om årsavgift for motorvogn.

Del II Forskudd på skatt og avregning

Kapittel 4 Forskudd på skatt

§ 4-1 Definisjoner

(1) I denne loven menes med:

- a) upersonlig skattyter: Norsk og utenlandsk selskap og innretning som er selvstendig skattesubjekt, konkurs- og administrasjonsbo for slikt subjekt, staten, fylkeskommunene og kommunene.
- b) personlig skattyter: Enhver skattyter, herunder konkurs- og administrasjonsbo for slike skattytere, som ikke faller inn under bokstav a. Dødsbo likestilles med personlig skattyter ved anvendelsen av bestemmelsene i kapittel 4 til 6.
- c) arbeidsgiver: Den som selv eller ved fullmektig utbetaler lønn eller annen godtgjørelse eller ytelse som det skal foretas forskuddstrekk i.

(2) Når arbeidstakere stilles til rådighet for andre, svarer både oppdragsgiver og oppdragstaker for at pliktene og ansvaret etter denne lov oppfylles. Plikten og ansvaret påhviler også den som oppgir å være arbeidsgiver i saker etter utlendingsloven § 10. De ansvarlige kan avtale at en av dem skal utføre pliktene etter denne loven. Slik avtale fritar likevel bare for disse pliktene når og så langt dette bestemmes av skatteoppkreveren.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling av denne paragrafen, herunder om hvem som skal anses som arbeidsgiver.

§ 4-2 Utgangspunkter for forskuddsutrivningen

(1) Forskudd på formues- og inntektsskatt (skatt) og trygdeavgift som skal betales før ligning finner sted, utskrives og beregnes etter bestemmelsene i denne del av loven.

(2) For personlige skattytere som skal betale forskudd på skatt og trygdeavgift i løpet av inntektsåret, utskrives og beregnes

- a) forskuddstrekk etter bestemmelsene i kapittel 5, og
- b) forskuddsskatt etter bestemmelsene i kapittel 6.

(3) For upersonlige skattytere som skal betale forskudd på skatt i løpet av året etter inntektsåret, utskrives forskuddsskatt etter bestemmelsene i kapittel 6.

(4) Naturressursskatt etter skatteloven kapittel 18 skal for personlige skattytere utskrives etter de regler som gjelder for utskriving av forskuddsskatt for upersonlige skattytere.

§ 4-3 Særlige saksbehandlingsregler for forskuddsutrivningen

Forvaltningslovens regler gjelder ikke for utskriving av forskuddstrekk og forskuddsskatt etter kapitlene 4 til 6. Ligningslovens saksbehandlingsregler gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 4-4 Opplysningsplikt

(1) Skattyter plikter å sende de meldinger og å gi de opplysninger som er nødvendige for at ligningskontoret skal få fastsatt og regulert forskuddstrekk og forskuddsskatt i samsvar med bestemmelsene i denne del av loven. Departementet gir nærmere regler om meldeplikten.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende for arbeidsgiver.

(3) Skattyter som ikke etterkommer plikten til å sende melding eller pålegg om å gi opplysninger, eller som gir uriktige eller ufullstendige opplysninger, har ikke krav på å få endret ligningskontorets avgjørelse vedrørende forskuddstrekk eller forskuddsskatt.

§ 4-5 Stedet for forskuddsutrivning

(1) For personlige skattytere foretas forskuddsutrivningen av ligningskontoret for den kommunen som skattyteren skal skatte til etter reglene i skatteloven § 3-1. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3-3.

(2) For upersonlige skattytere foretas forskuddsutrivningen av ligningskontoret for den kommunen

hvor skattepliktig formue og inntekt skal fastsettes, jf. skatteloven § 3-2. Her medtas også forskudd på skatt av formue og inntekt som nevnt i skatteloven § 3-3.

(3) Forskudd på skatt for skattytere som skal svare naturressursskatt til en annen kommune enn konorkommunen, skrives ut særskilt av ligningskontoret for vedkommende kommune.

(4) For personlige skattytere som ikke er bosatt i riket, og upersonlige skattytere som ikke er hjemmehørende i riket, foretas forskuddsutrivningen av ligningskontoret for den kommunen som er angitt i skatteloven § 3-4.

(5) For personlige skattytere som ikke er bosatt i riket, men som mottar lønn fra den norske stat, jf. skatteloven § 2-3 første ledd bokstav g, foretas forskuddsutrivningen av Oslo likningskontor.

(6) Skattedirektoratet kan utøve de funksjoner som tilligger ligningskontoret eller bestemme at utskrivingen skal skje ved et annet ligningskontor enn det som følger av denne paragrafen.

§ 4-6 Særregler for forskuddstrekk og forskuddsskatt

(1) Endres skattereglene etter at forskuddsutrivningen er foretatt, og dette medfører at de beløp som trekkes eller betales i løpet av inntektsåret ikke kommer til å svare til den skatt som ventes utskrevet, kan departementet, for alle skattytere eller enkelte grupper, bestemme at forskuddstrekk eller forskuddsskatt skal skje etter andre satser eller med andre beløp enn som er fastsatt ved forskuddsutrivningen.

(2) Departementet kan i forskrift gi regler om differensiering av forskuddstrekk og forskuddsskatt i løpet av inntektsåret.

§ 4-7 Fullmakt under krig o.l.

(1) Når riket er i krig, eller krig truer eller rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare, kan bestemmelsene i denne del av loven og gjeldende vedtak om forskudd på og endelig utskriving av trygdeavgift, skatt til staten, fylkeskommunene og kommunene fravikes ved beslutning av Kongen, når det finnes nødvendig for å lette gjennomføringen av utskriving, betaling, innkreving eller fordeling av forskudd på skatt og trygdeavgift. Kongen kan herunder fastsette særlige regler for enkelte grupper av skattytere og gi regler om at visse skattebeløp skal overføres til staten inntil avgjørelse om den endelige fordeling blir truffet.

(2) Når et område er avskåret fra forbindelse med regjeringen eller det av andre grunner finnes nødvendig, kan Kongen gi fylkesmannen eller andre lokale forvaltningsorganer, herunder militære myndigheter, fullmakt til å utferdige slike bestemmelser som nevnt

i første ledd. Fullmakt kan gis uten hensyn til den gjeldende administrative inndeling. Dersom det er strengt nødvendig, kan fylkesmannen utferdige bestemmelsene selv om fullmakt fra Kongen ennå ikke foreligger.

(3) De bestemmelser som blir gitt i medhold av første og annet ledd, kunngjøres på den måten som finnes hensiktsmessig og skal snarest mulig meddeles Stortinget.

Kapittel 5 Forskuddstrekk

§ 5-1 Skattekort

(1) Før inntektsårets begynnelse skal ligningskontoret skrive ut skattekort som angir forskuddstrekkets størrelse og hvordan forskuddstrekk skal gjennomføres, for alle skattytere som må forutsettes å få trekkpliktig inntekt av betydning. Ligningskontoret kan når som helst i løpet av inntektsåret skrive ut nytt skattekort når det er gjort feil ved utskrivningen, eller når andre særlige grunner gjør det urimelig å ikke skrive ut nytt skattekort.

(2) Ligningskontoret kan kreve at skattekort som kontoret har skrevet ut, skal leveres tilbake.

(3) Trekkstabeller og skjema for skattekort fastsettes av Skattedirektoratet.

§ 5-2 Fastsetting av forskuddstrekkets størrelse

(1) Forskuddstrekket fastsettes slik at de beløp som trekkes i løpet av året, sammen med eventuell forskuddsskatt, så vidt mulig kommer til å svare til det beløp som skatten og trygdeavgiften ventes å villegjøre etter de satser og regler som gjelder for vedkommende år.

(2) Forskuddstrekket kan fastsettes slik at trekket alene skal svare til den forventede utlignede skatt og trygdeavgift.

(3) Ved fastsetting av forskuddstrekkets størrelse og ved andre avgjørelser som treffes på forskuddsstatiet, tas det ikke hensyn til et beløp som svarer til 12 prosent av minstefradraget etter skatteloven §§ 6-30 til 6-32.

§ 5-3 Fritak for forskuddstrekk og tilbakebetaling av innbetalt forskuddstrekk

(1) Skattyter som åpenbart ikke vil få utlignet skatt, kan fritas for forskuddstrekk.

(2) Skattyteren kan fritas for trekk resten av året når ligningskontoret finner det overveiende sannsynlig at det som allerede er innbetalt, er tilstrekkelig til dekning av den skatt og trygdeavgift som vil bli utlignet for inntektsåret. Er inntekten falt bort eller foreligger det andre særlige forhold som gjør det overveiende sannsynlig at det som er innbetalt som

forskuddstrekk er vesentlig mer enn den skatt og trygdeavgift som vil bli utlignet for inntektsåret, kan ligningskontoret bestemme at det overskytende skal betales tilbake til skattyteren. Slik bestemmelse skal bare treffes når det vil virke urimelig å utsette tilbakebetalingen til avregning er foretatt.

§ 5-4 Plikt til å foreta forskuddstrekk

(1) Arbeidsgiver plikter av eget tiltak å foreta forskuddstrekk i henhold til skattekortet og reglene i dette kapitlet.

(2) Aksjeselskap, allmennaksjeselskap samt likestilt selskap og sammenslutning som utbetaler utbytte som er skattepliktig etter skatteloven § 10-13, plikter å foreta forskuddstrekk til dekning av inntektskatt av slikt utbytte. Innlåner som etter avtale om verdipapirlån, jf. skatteloven § 9-11, utbetaler utbyttekompensasjon som nevnt i skatteloven § 10-11 tredje ledd til kontraktspart hjemmehørende i utlandet, plikter å foreta forskuddstrekk til dekning av inntektsskatt av slikt kompensasjon.

(3) Forsikringsselskap plikter å foreta forskuddstrekk til dekning av forsikringstakerens inntektsskatt av skattepliktig årsavkastning av sparedelen av en livsforsikring, jf. skatteloven § 5-20 annet ledd, når forsikringstager som er personlig skattyter ber om det.

§ 5-5 Forskuddstrekkets størrelse

(1) Når skattyter ikke legger fram skattekort, og arbeidsgiver heller ikke på annen måte har fått de opplysninger som fremgår av skattekortet, skal det foretas forskuddstrekk med 50 prosent. Det samme gjelder når det skal foretas forskuddstrekk i ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8 til 11 og 14. Forskuddstrekk i andre trekkpliktige trygdeytelser, pensjoner, vartpenger, livrenter og lignende stønader og ytelser foretas med 30 prosent.

(2) Arbeidsgiver plikter å foreta forskuddstrekk med høyere beløp enn det som følger av skattekortet eller første ledd, når skattyteren reiser krav om det i god tid før trekket skal foretas.

(3) Forskuddstrekk etter § 5-6 første ledd bokstav d og e beregnes av selskapet eller innlåner til det beløp skatten vil utgjøre etter Stortingets vedtak om skatt for det aktuelle året.

(4) Forskuddstrekk etter § 5-6 første ledd bokstav f beregnes av selskapet etter samlet skattesats for alminnelig inntekt.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om at forskuddstrekk skal foretas etter tabell i en del av den trekkpliktige inntekten og med en bestemt prosent-sats i den øvrige inntekten.

(6) Når det for en skattyter er skrevet ut skattekort i flere kommuner, skal arbeidsgiveren foreta forskuddstrekk etter skattekortet fra den kommunen

som skattyteren mener han skal svare skatt til. Er skattekort utstedt av Sentralskattekontoret for utenlandssaker skal arbeidsgiver foreta forskuddstrekk etter dette skattekortet.

(7) Den som er pliktig til å foreta forskuddstrekk etter bestemmelsene i dette kapitlet, men som godtgjør at det betales forskuddstrekk eller tilsvarende i utlandet av den enkelte skattyters inntekt, kan av skatteoppkreveren bli fritatt for trekkplikten etter dette kapitlet dersom det stilles betryggende sikkerhet for trekkbeløpet.

§ 5-6 Ytelser som det skal foretas forskuddstrekk i

(1) Med mindre annet er bestemt, skal det foretas forskuddstrekk i skattepliktig:

- lønn og andre ytelser som omfattes av skatteloven § 5-10, se likevel annet ledd,
- pensjon, livrente, understøttelse og andre ytelser som omfattes av skatteloven §§ 5-40 til 5-42,
- lott eller part som utbetales til aktiv deltaker i fiske- og fangstvirksomhet - herunder hovedsmann - og som er vederlag for arbeid eller bruken av redskap som deltakeren holder. Det skal også foretas forskuddstrekk i skattepliktige trygdeytelser som utbetales til erstatning for lott eller part som nevnt,
- utbytte til utenlandsk aksjonær, jf. skatteloven § 10-13,
- utbyttekompensasjon til utenlandsk kontraktsmotpart etter avtale om verdipapirlån, jf. skatteloven § 10-11 tredje ledd,
- avkastning av sparedelen av en livsforsikring (kapitalforsikring) når skattyter som er personlig skattyter ber om det.

(2) Godtgjørelse til dekning av kostnader i forbindelse med utførelse av arbeid, oppdrag eller verv er trekkpliktig selv om den ikke er skattepliktig, jf. skatteloven § 5-11 annet ledd.

(3) Departementet kan i forskrift begrense trekkplikten etter første og annet ledd. Departementet kan også bestemme at trekk skal foretas i andre ytelser enn nevnt i første ledd.

§ 5-7 Ytelser som det ikke skal foretas forskuddstrekk i

(1) Det skal ikke foretas forskuddstrekk i:

- lovbestemt feriegodtgjørelse og vanlig lønn i ferien. Skattytere med månedsbetaling kan fritas for trekk for en måned i ferietiden om sommeren og for en halv måned før jul. Skattytere med uke-, dag- eller timebetaling kan fritas for trekk i 4 uker i ferietiden om sommeren og 2 uker før jul. Departementet kan i forskrift bestemme at det for skattytere som har kortvarig tilknytning til riket, skal foretas forskuddstrekk gjennom hele året uten noen trekkfrie perioder,

- livrente, pensjon og vartpenger for desember måned. Fritaket gjelder ikke beløp som først kan heves etter årets utgang,
- føderåd og underholdsbidrag.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av trekkfritak etter første ledd, herunder at andre ytelser skal unntas fra trekkplikt eller at fritak i visse tilfelle skal gis for andre tidsrom enn nevnt i første ledd bokstav a.

§ 5-8 Nærmere om beregningsgrunnlaget for forskuddstrekk

(1) Kontantytelser medregnes i beregningsgrunnlaget for forskuddstrekk med sitt bruttobeløp.

(2) Naturalytelser medregnes i den utstrekning og med de beløp som fremgår av departementets forskrifter. Departementet kan i forskrift gi regler om individuell verdsetting av naturalytelser.

(3) Departementet kan i forskrift gi regler om at godtgjørelse som nevnt i § 5-6 annet ledd skal regnes som trekkpliktig med det beløp som fremkommer etter at godtgjørelsen er redusert med fradragbeløp etter fastsatte satser.

(4) Departementet kan i forskrift gi regler om beregning av den lott eller part som etter § 5-6 første ledd bokstav c skal legges til grunn for forskuddstrekket.

§ 5-9 Fradrag i beregningsgrunnlaget for forskuddstrekk

(1) Det skal gjøres fradrag i beregningsgrunnlaget for:

- pensjonsinnskudd som arbeidsgiver avkorter i lønnen, og som skattyter vil ha krav på fradrag for ved ligningen etter skatteloven § 6-47 første ledd bokstav a og b, unntatt premie til pensjonstrygden for skogsarbeidere,
- underholdsbidrag som arbeidsgiveren trekker i lønnen etter pålegg fra Trygdeetatens innkrevingssentral, og som skattyter vil ha krav på fradrag for ved ligningen etter skatteloven § 6-41, jf. § 14-3 tredje ledd,
- fagforeningskontingent som arbeidsgiver avkorter i lønnen, og som skattyter vil ha krav på fradrag for ved ligningen etter skatteloven § 6-20,
- fradrag etter skatteloven § 6-61 for sjøfolk bosatt i Norge. Fradraget skal være 29 prosent begrenset oppad til det beløp departementet fastsetter.

(2) Departementet kan i forskrift bestemme at det ved trekkberegningen skal gjøres andre fradrag i beregningsgrunnlaget for forskuddstrekk enn nevnt ovenfor.

§ 5-10 Gjennomføring av forskuddstrekk

(1) Forskuddstrekket gjennomføres ved at arbeidsgiveren, eller selskapet eller innlåneren som

nevnt i § 5-4 annet og tredje ledd beregner trekkbeløpet og holder dette tilbake i oppgjøret med skattyteren. Forskuddstrekket gjennomføres når det oppstår adgang for skattyteren til å få godtgjørelsen utbetalt, selv om oppgjør for denne først finner sted på et senere tidspunkt.

(2) Arbeidsgiveren har plikt til å sørge for at det blir gjennomført forskuddstrekk også i tilfeller der skattyteren selv innkrever sin godtgjørelse. Skattyteren plikter da å innbetale forskuddstrekket til arbeidsgiveren.

(3) Når skattyteren mottar naturalytelser, skal arbeidsgiveren gjennomføre forskuddstrekk så langt de kontante ytelser rekker. Er det ikke dekning for det samlede beregnede trekk i de kontante ytelsene, plikter arbeidsgiveren straks å melde fra om forholdet til ligningskontoret for den kommunen hvor skattekortet er utskrevet.

§ 5-11 Oppgave over forskuddstrekk

(1) Hver 15. januar, 15. mars, 15. mai, 15. juli, 15. september og 15. november skal arbeidsgiver og selskap mv. som er trekkpliktig etter § 5-4 annet og tredje ledd, sende terminoppgave som viser forskuddstrekket i de to foregående måneder, og ved årets slutt sende oppgave over samlet trekk i året. Terminoppgave skal sendes selv om det ikke er foretatt trekk i terminen (0-oppgave). Skatteoppkreveren kan fritta den enkelte arbeidsgiver for å sende 0-oppgave.

(2) Oppgave etter første ledd skal vise fordelingen av forskuddstrekket til den enkelte kommune (kommunevis spesifisering) for hvert terminoppgjør. Skattedirektoratet kan kreve at slik spesifisering skal gis på et tidligere tidspunkt enn forfallstidspunktet for trekkbeløpet.

(3) Arbeidsgiver mv. som benytter maskinelle lønnsrutiner, skal levere spesifiseringene på et maskinlesbart medium og med den standard som Skattedirektoratet bestemmer.

(4) Departementet kan i forskrift gi regler om arbeidsgivers plikt til å føre lønningsregnskap, og om de opplysninger om lønn og andre ytelser, trekkbeløp mv. som skal sendes inn. Departementet kan herunder gi regler om skjerpet oppgjør for arbeidsgiver som har vist vesentlig forsømmelse av sine plikter etter denne loven.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler som fraviker reglene i denne paragrafen.

§ 5-12 Skattetrekkskonto

(1) Forskuddstrekk etter § 5-4 tilhører skatte- og avgiftskreditorene. Den som foretar trekket skal sette beløpet inn på særskilt bankkonto (skattetrekkskonto).

(2) Holdes saldo på skattetrekkskontoen så høyt at den til enhver tid dekker løpende trekkansvar, kan løpende overføring til kontoen unnlates. I stedet for skattetrekkskonto kan det stilles bankgaranti for trekket. Når foretatt trekk overstiger saldo på skattetrekkskonto eller bankgarantien, skal manglende beløp straks settes inn på kontoen.

(3) Betaling til skattetrekkskonto skal skje senest første virkedag etter lønnsutbetaling. Bankgaranti eller oppfylt skattetrekkskonto som treer i stedet for innskudd, skal foreligge ved lønnsutbetaling. Uten skatteoppkreverens samtykke, kan kontohaver ikke disponere over skattetrekkskonto på annen måte enn ved overføring til skatteoppkreveren eller ved å overføre midlene til tilsvarende konto i annen bank. Eventuell renteavkastning på slik bankkonto tilfaller den som foretar trekket (kontohaver).

(4) Bankene plikter å hindre ulovlig disponering av skattetrekkskonto.

§ 5-13 Kontroll av arbeidsgivere

Skatteoppkreveren skal føre kontroll med at arbeidsgivere og andre som etter denne loven har plikt til å foreta trekk, sender meldinger og foretar forskuddstrekk og utleggstrekk i samsvar med reglene og de pålegg som er gitt. Skatteoppkreveren eller den offentlige myndighet som har fullmakt fra han, kan foreta bokettersyn hos den som plikter å foreta trekk, og kan herunder kreve fremlagt skattekort, trekkpålegg og andre dokumenter og regnskapsmateriale som har betydning for kontrollen. Også skattefogdkontoret eller Riksrevisjonen kan foreta slike ettersyn og kreve fremlagt dokumenter som nevnt.

§ 5-14 Kontrollopplysninger fra tredjemann

(1) Ved utførelsen av arbeidsgiverkontrollen etter § 5-13, plikter banker etter krav fra skatteoppkreveren, å gi opplysninger om navngitt arbeidsgivers skattetrekkskonto, samt eventuell bankgaranti etter § 5-12. På samme vilkår har

- a) finansinstitusjoner (jf. lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet § 1-3) og andre som driver utlånsvirksomhet eller låneformidling som næring,
 - b) verdipapirforetak (jf. lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel § 1-3) og andre som har penger til forvaltning, og
 - c) pensjonskasser
- plikt til å gi opplysninger om innskudds- og gjeldskonti som navngitt person, bo, selskap eller innretning har eller disponerer i vedkommende institusjon. Ved innhenting av opplysninger etter første og annet punktum plikter de å gi opplysninger om underbilag og transaksjoner, herunder om hvem som er parter i transaksjonene.

(2) Enhver som utfører eller har utført arbeid eller oppdrag for arbeidsgiveren, plikter på samme vilkår som i første ledd første punktum å gi opplysninger om sitt tjenesteforhold eller oppdrag knyttet til arbeidsgiveren.

(3) Næringsdrivende plikter på samme vilkår som i første ledd første punktum å gi opplysninger om ethvert økonomisk mellomværende som vedkommende har eller har hatt med arbeidsgiveren, når opplysningene knytter seg til begge parter virksomhet. Det kan kreves opplysning om og spesifisert oppgave over varelevering og -kjøp, tjenester, vederlag og andre forhold som knytter seg til mellomværendet og oppgjøret for dette. Dette gjelder også omsetning som er skjedd gjennom mellommann.

(4) Også skattefogdkontoret og den som har fått fullmakt fra skattefogdkontoret eller skatteoppkreveren til å foreta bokettersyn etter § 5-13, kan kreve opplysninger etter første til tredje ledd.

§ 5-15 Klage over pålegg

(1) Den som får pålegg om å gi opplysninger etter § 5-14, kan klage over pålegget dersom vedkommende mener at han ikke har plikt eller lovlig adgang til å etterkomme pålegget.

(2) Klage, som kan være muntlig, må fremsettes straks når den pålegget angår er til stede og ellers innen tre dager.

(3) Den som har gitt pålegget, skal enten omgjøre det, eller snarest mulig legge klagen fram for nærmeste overordnede forvaltningsorgan til avgjørelse.

§ 5-16 Tvangsmulkt

(1) Skattedirektoratet og skattefogdkontoret kan pålegge den som ikke har etterkommet plikten til å gi opplysninger etter § 5-14, å oppfylle sin plikt under en daglig løpende tvangsmulkt.

(2) Pålegg om tvangsmulkt til selskap, forening, innretning eller organisasjon rettes til styret, og sendes hvert medlem.

(3) Pålegg om tvangsmulkt kan påklages til Skattedirektoratet innen 3 uker.

(4) Mulkten tilfaller statskassen.

Kapittel 6 Forskuddsskatt - personlige og upersonlige skattytere

§ 6-1 Forskuddsskatt - personlige skattytere

(1) Personlige skattytere skal svare forskuddsskatt av formue og inntekt som det ikke blir foretatt forskuddstrekk i. Av formue og inntekt som er regnet med ved fastsetting av forskuddstrekkets størrelse etter § 5-2 annet ledd, skal det likevel ikke svares forskuddsskatt. Departementet kan i forskrift bestemme at enkelte grupper av skattytere skal svare forskuddsskatt også av inntekt som det etter denne loven skal foretas forskuddstrekk i.

(2) Forskuddsskatt skal svares fra det tidspunktet formuen erverves eller inntekten begynne å løpe.

§ 6-2 Forskuddsskatt - upersonlige skattytere

Upersonlige skattytere skal betale skatten i løpet av året etter inntektsåret.

§ 6-3 Fastsetting av forskuddsskatt for personlige skattytere

(1) Forskuddsskatten fastsettes til det beløp som skatten og trygdeavgiften ventes å ville utgjøre etter de satser og regler som gjelder for vedkommende år.

(2) Forskuddsskatt utskrives på grunnlag av formue og inntekt ved siste ligning. Ved fastsetting av forskuddsskatten skal det gjøres fradrag for beløp som må ventes dekket gjennom forskuddstrekk etter reglene i kapittel 5. Slikt fradrag skal likevel ikke gjøres når lønnsinntekten ikke ventes å ville overstige 10 prosent av den samlede inntekt ved ligningen.

(3) Når en skattyter ber om å få fastsatt forskuddsskatten etter et høyere grunnlag enn det som følger av reglene i dette kapitlet, skal anmodningen i alminnelighet tas til følge.

(4) Ligningskontoret kan til enhver tid forhøye eller sette ned forskuddsskatten når det er begått feil ved den opprinnelige utskrivningen.

(5) Utskrevet forskuddsskatt kan endres når det er overveiende sannsynlig at skattyteren, med den opprinnelige fastsatte forskuddsskatt, vil få en restskatt eller en tilgodesum ved avregningen for vedkommende år som tilsvarer minst en femtedel av det utskrevne forskuddsbeløpet.

(6) Ligningskontoret kan fritta skattyter fra plikten til å innbetale gjenstående terminer av forskuddsskatt eller treffe bestemmelse om tilbakebetaling av forskuddsskatt, når vilkårene i § 5-3 annet ledd foreligger.

§ 6-4 Fastsetting av 14 forskuddsskatt ved skjønn for personlige skattytere

(1) For personlige skattytere fastsettes forskuddsskatten i alminnelighet ved skjønn:

- når skattyter ikke tidligere har vært tatt opp til skattlegging ved ligningskontoret, eller
- når skattyters samlede årsinntekt ved siste ligning er gått opp eller ned med minst en fjerdedel i forhold til nest siste ligning.

(2) Utenom de tilfeller som er nevnt i første ledd, kan forskuddsskatten fastsettes ved skjønn:

- når skattyters inntekts- eller formuesforhold har endret seg vesentlig siden det inntektsåret som ligger til grunn for utskrivningen,
- når grunnlaget for utskrivningen i vesentlig grad er påvirket av ekstraordinære tap eller tilfeldige inntekter, eller

c) når det av andre særlige grunner må antas at forskuddsskatt utskrevet etter reglene i § 6-1 vil bli vesentlig høyere eller lavere enn den skatt og trygdeavgift som ventes utlignet.

(3) Forskuddsskatt av inntekt av fiske kan alltid fastsettes ved skjønn på grunnlag av den inntekt som skattyter under vanlige forhold kan påregnes å innvinne i løpet av året.

§ 6-5 Fastsetting av forskuddsskatt for upersonlige skattytere

(1) For upersonlige skattytere fastsettes forskuddsskatten slik at det beløp som innbetales før ligningen finner sted, svarer til to tredjedeler av den utlignede skatt ved siste ligning.

(2) Det skrives ikke ut forskuddsskatt når den utlignede skatt for vedkommende inntektsår ventes å bli mindre enn 2 000 kroner.

(3) Ligningskontoret kan forhøye eller sette ned den utskrevne forskuddsskatten når det er gjort feil ved utskrivningen.

(4) Ligningskontoret kan etter krav fra skattyteren frafalle eller redusere forskuddsskatten, når det er overveiende sannsynlig at det ikke vil bli utlignet skatt for vedkommende inntektsår, eller den utskrevne forskuddsskatten vil overstige to tredjedeler av utlignet skatt med mer enn 20 prosent eller 2 000 kroner.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om utskrivning av forskuddsskatt for bestemte grupper skattytere som avviker fra bestemmelsen i denne paragraf, herunder at det ikke skal utskrives forskuddsskatt.

§ 6-6 Nærmere om beregningsgrunnlaget for forskuddsskatt

(1) Departementet kan treffe vedtak om at beregningsgrunnlaget for forskuddsskatten skal forhøyes eller reduseres med en prosentsats som fastsettes for det enkelte år.

(2) Fylkesskattekontoret kan beslutte at beregningsgrunnlaget for forskuddsskatten skal forhøyes eller reduseres med et prosentvis tillegg eller fradrag for bestemte grupper skattytere, når det som følge av konjunkturutviklingen eller av andre grunner må ventes en alminnelig stigning eller nedgang i inntekten for denne gruppen i forhold til inntekten ved siste ligning.

§ 6-7 Tidspunktet for utskrivning av forskuddsskatt

(1) For personlige skattytere utskrives forskuddsskatten før inntektsårets begynnelse. For nye skatte-

pliktige skal forskuddsskatten utskrives snarest mulig etter det tidspunktet da plikten til å svare forskuddsskatt er inntrådt, jf. § 6-1 annet ledd.

(2) For upersonlige skattytere utskrives forskuddsskatten før utgangen av inntektsåret.

Kapittel 7 Avregning

§ 7-1 Gjennomføring av avregningen

(1) Når ligningen er gjennomført, skal forskuddstrekk, utskrevet forskuddsskatt og tilleggsforskudd innbetalt innen 30. april i ligningsåret gå til fradrag i utlignet skatt. Avregningen foretas av skatteoppreveren for den kommunen hvor ligningen skal skje, jf. ligningsloven § 8-6.

(2) Når utlignet skatt utgjør et større beløp enn det forskuddet som godskrives skattyteren, blir det manglende beløpet å innbetale som restskatt.

(3) Når utlignet skatt utgjør et mindre beløp enn det forskuddet som skal godskrives skattyteren, skal den overskytende del av forskuddsbeløpet frafalles. Den del av det frafalte beløpet som er innbetalt, skal betales tilbake til skattyteren.

(4) Departementet kan i forskrift gi regler om at også andre forskuddsbeløp skal inngå i avregningen, og om godskriving av forskuddstrekk som ikke er innbetalt av arbeidsgiver.

§ 7-2 Ny avregning

(1) Blir utlignet skatt endret etter ligningsloven kapittel 9, skal det foretas ny avregning.

(2) Departementet kan i forskrift gi regler om ny avregning i andre tilfeller enn etter første ledd.

§ 7-3 Tilbakebetaling av forskuddstrekk mv.

(1) Tilgodebeløp som er lavere enn et fastsatt grensebeløp etter § 10-4, kan godskrives skattyter ved avregningen for det løpende inntektsåret.

(2) Skattyter som har fått utbetalt lønn eller annen godtgjørelse som det er foretatt forskuddstrekk i, men som ikke blir tatt opp til skattlegging i vedkommende kommune for det inntektsåret trekket gjelder, kan bare kreve det trukne beløpet tilbake i følgende tilfeller:

- a) når ligningsmyndighetene for kommunen anser skattyter for ikke å være skattepliktig her i landet for vedkommende inntektsår
- b) når skattyter godtgjør å ha betalt skatt av lønnsinntekten for samme inntektsår til en annen kommune her i landet
- c) når skatt ikke er ilignet skattyter fordi inntekten ikke har nådd opp i skattepliktig størrelse.

§ 7-4 Avsluttende bestemmelser

(1) Bestemmelsene i dette kapitlet er uten betydning for plikten til å svare renter av utskrevet forskuddsskatt som ikke fratregges etter § 7-1 tredje ledd. Rettslige forføyninger til inndrivning av forskuddsskatt beholder sin virkning også etter at ligning og avregning er foretatt.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av dette kapitlet.

Kapittel 8 Fordeling av skatt mellom skattekreditorene

§ 8-1 Grunnlaget for fordeling

(1) Innbetalt formues- og inntektsskatt (skatt) og trygdeavgift fra personlige skattytere for et inntektsår skal fordeles mellom staten, fylkeskommunen, kommunen og folketrygden på grunnlag av den samlede utligning av skatt til staten, skatt til fylkeskommunen, skatt til kommunen og trygdeavgift til folketrygden for vedkommende inntektsår.

(2) Innbetalt skatt fra upersonlige skattytere for et inntektsår blir å fordele mellom staten, det felleskommunale skattefondet, fylkeskommunen og kommunen på grunnlag av den samlede utligning av skatt til staten, skatt til det felleskommunale skattefondet, skatt til fylkeskommunen og skatt til kommunen for vedkommende år. Stortinget fastsetter fordelingen mellom kommunene av den skatt som er tilført det felleskommunale skattefondet.

(3) Fradrag for utenlandsk skatt etter intern norsk rett eller skatteavtale skal for personlige skattytere fordeles forholdsmessig mellom skatt til staten, fylkeskommunen og kommunen. For upersonlige skattytere skal tilsvarende fradrag fordeles forholdsmessig mellom skatt til staten og skatt til det felleskommunale skattefondet.

(4) Skattedirektoratet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av denne paragrafen, herunder om hvordan endringer i ligningen skal inngå i fordelingen.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om fordeling mellom skattekreditorene av renter, inntordringsutgifter og gebyr, herunder utgifter ved tvister som nevnt i kapittel 17 og ligningsloven § 11-1.

§ 8-2 Særskilte fordelingsregler for personlige skattytere

(1) Tilskudd til folketrygden fra kommunen og fylkeskommunen etter folketrygdloven § 23-9 skal redusere det beløpet som tilkommer kommunen og fylkeskommunen ved fordeling etter § 8-1 første ledd.

(2) Skattefradrag etter skatteloven § 16-10 og nedsatt skatt etter skattebegrensingsregelen i skatteloven § 17-10 skal i sin helhet belastes staten. Fra-

drag som nevnt i § 8-1 tredje ledd skal fordeles før fordeling av fradrag som nevnt i første punktum, fradrag som nevnt i tredje ledd og nedsatt skatt etter skatteloven § 17-10.

(3) Inntektsfradrag etter skatteloven § 15-5 om særskilt fradrag i alminnelig inntekt i Finnmark og Nord-Troms skal bare belastes staten.

(4) Forskuddstrekk som ikke tilbakebetales skattyter etter § 7-3 annet ledd, og forskuddstrekk for lønnstakere som er ukjent i kommunen, skal overføres til staten. Slik overføring skal skje når det er gått 3 år etter utløpet av det inntektsår trekket ble foretatt.

(5) Skattedirektoratet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av denne paragrafen.

§ 8-3 Foreløpig fordeling

(1) Inntil endelig fordeling etter §§ 8-1 og 8-2 kan foretas, skal innbetalt skatt og trygdeavgift fordeles foreløpig mellom staten, det felleskommunale skattefondet, fylkeskommunen, kommunen og folketrygden.

(2) Ved foreløpig fordeling gjelder følgende bestemmelser:

- a) Den foreløpige fordelingen skal skje på grunnlag av den samlede utligning av skatt til staten, skatt til det felleskommunale skattefondet, skatt til fylkeskommunen, skatt til kommunen og trygdeavgift til folketrygden ved siste ligning før inntektsåret.
- b) Hvis forholdet mellom den samlede utligningen av de forskjellige skatter må antas å bli vesentlig forskjøvet på grunn av endring i skattesatser eller av andre årsaker, kan Skattedirektoratet ved skjønn fastsette forholdstall til bruk ved den foreløpige fordelingen.

(3) Skattedirektoratet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av denne paragrafen, herunder gjøre unntak fra bestemmelsen i annet ledd bokstav a.

§ 8-4 Deponering av skatt og trygdeavgift

(1) Beløp som er trukket eller innbetalt i tilfeller som nevnt i § 5-5 sjette ledd og § 14-6 første ledd, skal anses som deponert inntil spørsmålet om skatteplikten er avgjort. Den skatteoppkrever som mottar slik betaling, skal straks melde fra om det til skatteoppkreverne for de berørte kommuner.

(2) Søksmål fra en kommune om slike beløp eller deler av beløp som nevnt i første ledd, må reises innen 6 måneder fra kommunens skatteoppkrever fikk underretting om at det er foretatt innbetaling eller pålagt trekk for beløpet. Fristen utløper likevel tidligst 6 måneder etter at utlegging av skattemålingene for vedkommende år er kunngjort.

§ 8-5 Overføring av skatt og trygdeavgift til fremmed stat

Når det er inngått avtale med fremmed stat, kan forskudd på skatt og annen betalt skatt overføres til skattemyndighetene i avtalestaten. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av denne paragrafen.

Del III Alminnelige oppgjørsbestemmelser mv.

Kapittel 9 Betaling

§ 9-1 Betalingsmåte

(1) Skatte- og avgiftskrav kan betales med tvungne betalingsmidler eller ved overføring av beløpet til innkrevingsmyndighetenes konto, med mindre innkrevingsmyndighetene har bedt om betaling med kontanter.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om betalingsordningen for skatte- og avgiftskrav, herunder om finansinstitusjoners plikt til å avvise betalingsoppdrag med manglende opplysninger.

§ 9-2 Tid og sted for betaling

(1) Betaling av skatte- og avgiftskrav anses for å være skjedd når beløpet er kommet fram til rett innkrevingsmyndighet. Ved betaling via bank anses betaling for å være skjedd når beløpet er godskrevet innkrevingsmyndighetenes bank. Ved overføring innen samme bank anses betaling for å være skjedd når beløpet er godskrevet mottakerens konto. Når oppgjør skjer ved utbetaling i kontanter, anses betalingen for å være skjedd når beløpet er stilt til innkrevingsmyndighetenes disposisjon gjennom bank på mottakerens sted, og melding om dette er kommet fram til mottakeren.

(2) En fastsatt betalingsfrist anses dessuten for å være avbrutt

- a) når betalerens oppdrag er mottatt av en bank
- b) når innkrevingsmyndighetene mottar og aksepterer sjekk eller annet betalingsinstrument.

(3) Finansavtaleloven § 39 tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende.

§ 9-3 Betaling av petroleumsskatt

(1) Petroleumsskatt skal betales ved overføring av beløpet til Oslo og Akershus skattefogdkontors konto for petroleumsskatt. Bestemmelsene i § 9-1 gjelder ikke.

(2) Betaling anses for å være skjedd når beløpet er godskrevet skattefogdkontorets bank. Ved overføring innen samme bank anses betaling for å være skjedd når beløpet er godskrevet skattefogdkontorets konto. En fastsatt betalingsfrist anses for å være avbrutt når beløpet er godskrevet skattefogdkontorets konto. Bestemmelsene i § 9-2 gjelder ikke.

Kapittel 10 Forfall

Alminnelige bestemmelser

§ 10-1 Ubetinget betalingsplikt og forbud mot overdragelse av tilgodebeløp

(1) Skatte- og avgiftskrav skal betales ved forfall og med de beløp som opprinnelig er fastsatt, selv om fastsetningen er påklaget eller brakt inn for domstolene.

(2) Krav på tilbakebetaling av skatt og avgift kan ikke pantsettes eller overdras.

§ 10-2 Utsatt forfall

Utløper betalingsfristen på en lørdag, søndag eller helligdag eller lovfestet høytidsdag, utskytes fristen til nærmeste virkedag.

§ 10-3 Proklama i dødsbo

Proklama som utstedes i dødsbo etter lov 21. februar 1930 om skifte kapittel 12, har ingen virkning for skatte- og avgiftskrav.

§ 10-4 Forskrifter

Departementet kan i forskrift gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i dette kapitlet, og herunder bestemme at skatte- og avgiftskrav som er lavere enn en nærmere fastsatt beløpsgrense, ikke skal betales eller tilbakebetales.

Forskuddstrekk, arbeidsgiveravgift, lønnstrekk til Svalbard og artistskatt

§ 10-10 Forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift

(1) Forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres oppgave over skatte- og avgiftsplikten. Tidspunktet for innlevering av oppgave følger for forskuddstrekk av § 5-11 og for arbeidsgiveravgift av folketrygdloven § 24-3.

(2) Departementet kan i forskrift gi regler om avvikende forfallstidspunkt for enkelte skattytere eller situasjoner.

§ 10-11 Lønnstrekk til Svalbard

Lønnstrekk av inntekt på Svalbard for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres oppgave over skatteplikten etter lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard § 5-2.

§ 10-12 Artistskatt

Artistskatt for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres oppgave over skatteplikten. Tidspunktet for innlevering av oppgave

følger av lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. § 11.

Forskuddsskatt og restskatt

§ 10-20 Forskuddsskatt

(1) Forskuddsskatt for personlige skattytere forfaller til betaling i fire like store terminer 15. mars, 15. mai, 15. september og 15. november i inntektsåret. Er forskuddsskatten under 2 000 kroner, forfaller den i sin helhet til betaling 15. mai. Forfall er likevel tidligst tre uker fra den dag melding om forskuddsskatten ble sendt skattyter. Blir forskuddsskatten utskrevet så sent at en eller flere terminer er passert, fordeles forskuddsskatten med like stort beløp på de resterende terminer. Dette gjelder likevel ikke forskuddsskatt under 2 000 kroner, som forfaller til betaling ved neste termin. Er alle terminer passert, forfaller forskuddsskatten til betaling tre uker etter at melding om forskuddsskatten ble sendt skattyter.

(2) Skatteoppkreverne kan fastsette forfallsterminene når inntekten fordeler seg på en særlig ujevn måte. Det samme gjelder når skattyter i henhold til skatteavtale skal betale forskuddsskatt av inntekt opptjent i utlandet, og inntekten er gjenstand for forskuddstrekk etter interne regler.

(3) Forskuddsskatt for upersonlige skattytere forfaller til betaling i to like store terminer 15. februar og 15. april i året etter inntektsåret. Forfall er likevel tidligst tre uker fra den dag da melding om forskuddsskatten ble sendt skattyter.

(4) Blir en termin ikke betalt ved forfall, forfaller samtidig de etterfølgende terminer til betaling.

(5) Departementet kan i forskrift gi regler om forfall når det skjer endringer i utskrivningen av forskuddsskatt.

(6) Stortinget kan gi regler om differensiering av terminene for forskuddsskatt i løpet av inntektsåret, eller overlate til departementet å gi slike regler.

§ 10-21 Restskatt

(1) Restskatt for personlige skattytere forfaller til betaling tre uker etter at det ferdige skatteoppgjøret eller utlegging av skattelisten er kunngjort, likevel tidligst 20. august i ligningsåret. Er restskatten 1 000 kroner eller mer, forfaller den til betaling i to like store terminer. Første termin forfaller som etter første punktum, mens annen termin forfaller fem uker senere.

(2) Blir første termin av restskatten ikke betalt ved forfall, forfaller annen termin til betaling samtidig med første termin.

(3) Restskatt for upersonlige skattytere forfaller til betaling tre uker etter at utlegging av skattelisten er kunngjort.

§ 10-22 Petroleumsskatt

(1) Terminskatt forfaller til betaling i to like store terminer 1. oktober i inntektsåret og 1. april i ligningsåret. Forfall er likevel tidligst tre uker fra den dag da melding om terminskatten ble sendt skattyter.

(2) Restskatten forfaller til betaling tre uker etter at utlegging av skattelisten er kunngjort.

(3) Departementet kan i forskrift gi avvikende regler om forfall når det skjer endringer i utskrivningen av terminskatt.

Innenlands merverdiavgift og arveavgift

§ 10-30 Innenlands merverdiavgift

Innenlands merverdiavgift for en periode forfaller til betaling samme dag som det skal leveres omsetningsoppgave til avgiftsmyndighetene etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift §§ 31, 33 og 40.

§ 10-31 Arveavgift

(1) Med de unntak som følger av annet til fjerde ledd, forfaller arveavgift til betaling med følgende frister, regnet fra det tidspunkt da rådigheten over midlene i henhold til lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver §§ 9 og 10 anses ervervet:

- a) tolv måneder når midlene utlegges ved privat skifte av dødsbo. Som dødsbo anses også bo etter en forsvunnet person, men ikke uskiftet bo så lenge gjenlevende ektefelle er i live,
- b) straks når midlene skiftes av tingretten,
- c) for øvrig tre måneder.

(2) Når avgiftsplikt for gaver først kan fastslås ved giverens død, jf. lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 2 annet ledd, forfaller avgiften til betaling først tre måneder etter dødsfallet. Tar gavemottaker også arv etter giveren, forfaller avgift av slik gave samtidig med avgift av arven.

(3) Overstiger arveavgift av kapitalverdien av en inntektsnytelse halvparten av det inntektsnyttelsen utgjør for ett år, kan den avgiftspliktige kreve henstand med betaling av det overskytende, slik at det hvert år betales avdrag med halvparten av inntektsnyttelsens årlige beløp inntil avgiften er betalt. Reglene i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 21 får tilsvarende anvendelse. Mulige uforfalte terminer av avgiften bortfaller når inntektsnyttelsen opphører. § 10-20 fjerde ledd gjelder tilsvarende.

(4) Arveavgift fastsatt etter reglene i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 21 kan, unntatt i tilfeller som nevnt i første ledd bokstav b, likevel ikke kreves betalt tidligere enn en måned etter at foreløpig eller endelig fastsetting er meddelt den avgiftspliktige.

Innenlands særavgifter, toll og merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel

§ 10-40 Innenlands særavgifter

(1) Innenlands særavgifter forfaller til betaling samtidig med at avgiftsplikten oppstår. Dette gjelder likevel ikke:

- a) årsavgift for kjøretøyer som 1. januar er registrert i motorvognregistret, som forfaller til betaling 15. mars
- b) vektårsavgiften for kjøretøyer som er registrert i motorvognregistret, som forfaller til betaling i to like store terminer henholdsvis 20. februar og 20. august
- c) engangsavgiften for registrerte virksomheter, som forfaller til betaling den 18. i måneden etter at avgiftsplikten oppstod.

(2) For virksomheter som er registrert som særavgiftspliktige hos tollregionene, forfaller særavgiften for en periode til betaling samme dag som det skal leveres oppgave over avgiftsplikten.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om forfallstidspunktene for krav som omhandlet i første ledd.

§ 10-41 Toll, merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel

(1) Toll og avgifter som oppstår ved innførsel, og som ikke belastes tollkreditten eller dagsoppgjørsordningen, jf. § 14-20, skal betales ved fortolling.

(2) Krav som belastes tollkreditten en kalendermåned, forfaller til betaling den 18. i neste måned.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om forfall for krav som belastes dagsoppgjørsordningen, og om forfall for krav hvor det er gitt midlertidig toll- og avgiftsfritak.

Andre krav

§ 10-50 Utleggstrekk

For utleggstrekk gjelder, med unntak for tilfeller som omhandlet i § 14-5 annet ledd, reglene om forfall i tvangsfullbyrdsloven § 7-22 første ledd.

§ 10-51 Andre skatte- og avgiftskrav

Følgende skatte- og avgiftskrav forfaller til betaling tre uker etter at melding om kravet er sendt:

- a) tvangsmulkt etter ligningsloven § 10-6
- b) ansvarskrav etter ligningsloven § 10-7
- c) gebyr etter ligningsloven § 10-8
- d) skatt fastsatt ved forhåndsligning etter ligningsloven § 8-10
- e) krav fastsatt ved summarisk fellesoppgjør etter ligningsloven § 9-5 nr. 8
- f) tilleggs-skatt etter ligningsloven § 10-2, tilleggsavgift etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdi-

avgift § 73, lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver § 44 og lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 4 første ledd, og tilleggsstoll etter tolloven § 69.

§ 10-52 Ansvarskrav

Ansvarskrav etter kapittel 16 og ansvarskrav etter lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. § 8 fjerde ledd skal betales senest to uker etter at melding om kravet er sendt, jf. tvangsfullbyrdsloven § 4-18.

§ 10-53 Skatte- og avgiftskrav ved vedtak om endring mv.

(1) Treffer skatte- eller avgiftsmyndighetene vedtak om endring mv. som medfører økning av skatte- eller avgiftsplikten for krav som ordinært forfaller etter §§ 10-10 til 10-12, § 10-21, § 10-22 annet ledd eller §§ 10-30 til 10-41, skal økningen og renter etter § 11-2 betales senest tre uker etter at melding om vedtaket er sendt. Dette gjelder likevel bare dersom fristen for betaling kommer senere enn det ordinære forfallstidspunkt for kravet. Skyldes økningen at den skatte- eller avgiftspliktige selv endrer en tidligere levert oppgave, regnes fristen fra melding om endringen er kommet fram til skatte- eller avgiftsmyndighetene.

(2) Ved økning av restskatt som følge av endring etter reglene i ligningsloven kapittel 9, regnes fristen fra melding om ny avregning er sendt skyldneren. Restskatt for personlige skattytere skal betales tidligst sammen med annen termin.

Tilgodebeløp

§ 10-60 Tilgodebeløp

(1) Når det er betalt for mye skatt eller avgift, skal beløpet og renter etter § 11-4 tilbakebetales den skatte- eller avgiftspliktige så snart som mulig, og senest tre uker etter at vedtaket som medførte tilbakebetaling ble truffet, når ikke annet er bestemt i lov eller forskrift. Tilbakebetalingen skal også omfatte forsinkelsesrenter som er betalt av refusjonsbeløpet. Forsinkelsesrenter som er påløpt, men ikke betalt, bortfaller.

(2) For tilgodebeløp som oppstår etter ordinær avregning, jf. § 7-1, regnes fristen fra skatteoppgjøret er ferdig eller utlegging av skatelistene er kunngjort. I andre tilfeller regnes fristen fra det tidspunktet avregningen ble foretatt.

(3) For krav på tilbakebetaling av merverdiavgift til registrerte næringsdrivende etter lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 24 regnes fristen fra omsetningsoppgaven er mottatt av avgiftsmyndigheten.

Kapittel 11 Renter

§ 11-1 Renter ved forsinket betaling

(1) Det skal beregnes rente av skatte- og avgifts-krav som ikke betales innen forfallstidspunktet etter kapittel 10. Renten beregnes på grunnlag av kravet tillagt eventuell rente etter §§ 11-2 eller 11-5. Renten løper fra forfallstidspunktet fram til betaling skjer. For krav etter § 10-52 løper renten fra forfallstidspunktet for det skatte- eller avgiftskravet som ansvarskravet skal dekke, fram til betaling skjer.

(2) Reglene om fremskyndet forfall i § 10-20 fjerde ledd og § 10-21 annet ledd er uten betydning for renteberegningen etter første ledd.

§ 11-2 Renter ved vedtak om endring mv.

(1) Det skal beregnes rente av økning i skatt og avgift som fastsettes ved vedtak om endring mv. Det skal ikke beregnes rente ved summarisk endring etter ligningsloven § 9-9.

(2) Renten beregnes fra forfallstidspunktet for kravene etter §§ 10-1 til 10-41, fram til det treffes vedtak om endring mv., med de unntak som følger av tredje til sjette ledd.

(3) Av økning i skatt etter ny avregning, jf. § 7-2, beregnes renten fra 1. januar i året etter ligningsåret.

(4) Av petroleumsskatt etter ny avregning, jf. § 7-2, beregnes renten fra 1. januar i året etter inntekts-året.

(5) Av for meget utbetalt avgift i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 24 beregnes renten fra beløpet ble utbetalt og fram til det treffes vedtak om endring mv.

(6) Er det foretatt innbetalinger til dekning av skatte- og avgiftskravet før det er truffet vedtak om endring mv., beregnes renten fram til betalingsstidspunktet.

§ 11-3 Rentegodtgjørelse ved forsinket tilbakebetaling

(1) Ved tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift senere enn forfallstidspunktet i § 10-60, skal det ytes rentegodtgjørelse for tiden fra forfallstidspunktet fram til tilbakebetaling skjer.

(2) Rentegodtgjørelse etter første ledd ytes ikke dersom forsinkelsen skyldes forhold som kan legges den skatte- eller avgiftspliktige til last, eller som han er nærmest til å bære ansvaret for.

§ 11-4 Rentegodtgjørelse ved tilbakebetaling etter vedtak om endring mv.

(1) Ved tilbakebetaling av for mye betalt skatt eller avgift som følge av vedtak om endring mv., skal det ytes rentegodtgjørelse fra betaling fant sted fram til forfallstidspunktet i § 10-60.

(2) Ved tilbakebetaling etter ny avregning beregnes renten fra det ferdige skatteoppgjøret eller utlegg av skattelisten er kunngjort.

(3) Ved tilbakebetaling i andre tilfeller enn omhandlet i første ledd kan det ytes rentegodtgjørelse når særlige forhold tilsier det. Departementet kan i forskrift bestemme at rentegodtgjørelse skal ytes i andre tilfeller selv om det ikke foreligger særlige forhold.

§ 11-5 Rentetillegg og rentegodtgjørelse ved skatteavregningen

(1) Restskatt for personlige skattytere etter § 7-1 annet ledd tillegges rentetillegg. For skattytere som får skatten begrenset etter skatteloven § 17-1, skal det ikke beregnes rentetillegg av restskatten. Skattytere som får tilbakebetalt skatt etter § 7-1 tredje ledd, har krav på rentegodtgjørelse.

(2) Når restskatt for upersonlige skattytere etter § 7-1 annet ledd overstiger en tredjedel av utlignet skatt, skal skattyter svare rentetillegg av differansen. Er det innbetalte forskuddsbeløpet større enn to tredjedeler av utlignet skatt, har skattyter krav på rentegodtgjørelse.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om rentetillegg og rentegodtgjørelse ved skatteavregningen.

§ 11-6 Rentesatser

(1) Rentesatsen for rente etter §§ 11-1 og 11-3 skal tilsvare satsen fastsatt i medhold av lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd første punktum. Er det innvilget betalingsordning for arveavgift fordi arven eller gaven vesentlig omfatter næringsvirksomhet, skal renten være halvparten av satsen etter første punktum.

(2) Rentesatsen for rente etter § 11-2 skal tilsvare den pengepolitiske styringsrenten slik denne er fastsatt av Norges Bank per 1. januar det aktuelle året tillagt ett prosentpoeng. Rentesatsen for rente etter § 11-4 skal tilsvare den pengepolitiske styringsrenten slik denne er fastsatt av Norges Bank per 1. januar det aktuelle året.

(3) Endring i rentens størrelse får virkning fra tidspunktet endringen trer i kraft, også for skatte- og avgiftskrav hvor det løper rente før ikrafttredelsen.

§ 11-7 Forskrifter

(1) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om at renter av skatte- og avgiftskrav som fastsettes på grunnlag av domstolsavgjørelse, skal svares fra forfallstidspunktet for det opprinnelige skatte- og avgiftskravet.

(2) Departementet kan i forskrift gi regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i §§ 11-1 til 11-4, herunder nærmere regler om grunnlaget for renteberegningen og unntak fra plikten til å svare renter og yte rentegodtgjørelse.

Kapittel 12 Foreldelse

§ 12-1 Foreldelse

(1) Foreldelsesloven gjelder med de unntak som følger av annet til femte ledd.

(2) For skatte- og avgiftskrav løper foreldelsesfristen fra utgangen av det kalenderåret da kravene, eller i tilfelle siste termin av kravene, forfaller til betaling.

(3) For forskuddsskatt løper foreldelsesfristen først fra utgangen av det kalenderåret da ligningen ble foretatt. For krav på arveavgift løper foreldelsesfristen fra det tidspunktet kravet forfaller til betaling etter § 10-31. For krav på avgift av gaver og utdelinger fra uskiftebo begynner fristen likevel ikke i noe tilfelle å løpe før det beviselig er gitt melding til avgiftsmyndigheten om gaven eller utdelingen i samsvare med arveavgiftsloven § 25 annet ledd.

(4) For arveavgift er foreldelsesfristens lengde ti år.

(5) Er foreldelsen avbrutt etter lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer § 17, foreldes ikke senere forfalte forsinkelsesrenter av skatte- eller avgiftskravet før hovedstolen foreldes.

Del IV Særlige oppgjørsbestemmelser

Kapittel 13 Motregning

§ 13-1 Utvidet motregningsadgang for skatte- og avgiftskrav

(1) Skatte- og avgiftskrav kan motregnes i ethvert annet tilgodebeløp på skatt og avgift skyldneren har.

(2) Formues- og inntektsskatt og trygdeavgift kan uoppdelt motregnes i andre krav enn skatt og avgift skyldneren har på staten, fylkeskommunen eller kommunen. Motregningsadgangen i konkurs er da begrenset til den andel som etter fordelingsreglene i kapittel 8 faller på den av skattekreditorene som konkursboets krav er rettet mot.

(3) Annet ledd gjelder tilsvarende for andre krav som er gjenstand for deling etter lovens kapittel 8.

§ 13-2 Skyldnerens motregningsadgang

Skyldneren kan kreve at innkrevingsmyndighetene motregner når vilkårene i § 13-1 er til stede, jf. likevel begrensningene i kommuneloven § 53.

§ 13-3 Beslagsfrihet

Bestemmelsene om beslagsfrihet i dekningsloven kapittel 2 gjelder ved motregning etter denne loven, med unntak for motregning mellom samme type krav, jf. § 1-1. Trygdeavgift regnes i denne sammenheng som samme type krav som skatt.

§ 13-4 Gjennomføring av motregningen

Når innkrevingsmyndighetene sender pålegg om motregning til det organet som skal utbetale hovedkravet, plikter organet å overføre beløpet til innkrevingsmyndighetene. I de tilfeller det sendes pålegg om motregning, skal det samtidig sendes motregningserklæring til skyldneren.

§ 13-5 Klageadgang

Motregning etter § 13-1 kan påklages etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-16. Motregningserklæringen kan ikke påklages senere enn én måned etter at den ble mottatt.

§ 13-6 Dekningsrekkefølge

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om dekningsrekkefølgen ved motregning av skatte- og avgiftskrav.

Kapittel 14 Tvangsfullbyrdelse og sikkerhetsstillelse

Utlegg

§ 14-1 Tvangsgrunnlag for utlegg

Skatte- og avgiftskrav er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 14-2 Forholdet til tvangsfullbyrdelsesloven

Tvangsfullbyrdelsesloven gjelder tilsvarende så langt den passer ved innkrevingsmyndighetenes gjennomføring av utleggsforretninger. Dette gjelder likevel ikke kapittel 3, §§ 5-1 til 5-5 og §§ 7-1 til 7-8.

§ 14-3 Forretning for utleggspant

(1) Skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan holde forretning for utleggspant i sitt distrikt for skatte- og avgiftskrav som de har innkrevingsansvaret for. Innkrevingsdistriktet er hele landet for skatte- og avgiftskrav fastsatt ved sentral ligning etter ligningsloven § 2-4 nr. 1 bokstav a.

(2) En skatteoppkrever kan på anmodning holde forretning for utleggspant for skatte- og avgiftskrav som en annen skatteoppkrever eller et skattefogdkontor har innkrevingsansvaret for. På tilsvarende måte

kan et skattefogdkontor holde utleggsforretninger for andre skattefogdkontorer eller skatteoppkrevere.

§ 14-4 Utleggstrekk

(1) Skatteoppkreverne og skattefogdkontorene kan nedlegge utleggstrekk i hele landet for skatte- og avgiftskrav som de har innkrevingsansvaret for.

(2) Det kan tas utleggstrekk i følgende ytelser:

- a) lønn mv. etter dekningsloven § 2-7. Dette gjelder også der lønnstakeren selv innkrever lønnen. Lønnstakeren plikter da å innbetale trekkbeløpet til arbeidsgiveren,
- b) godtgjørelse for arbeid eller oppdrag utført som ledd i selvstendig næringsvirksomhet. Hvis ikke skyldneren samtykker i en høyere trekkprosent, kan innkrevingsmyndighetene bare ta utleggstrekk i inntil 20 prosent av godtgjørelsen. Begrensningene i adgangen til å ta utleggstrekk i dekningsloven § 2-7 første ledd første punktum gjelder tilsvarende.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om beregning av trekkgrunnlaget.

§ 14-5 Gjennomføring av utleggstrekk

(1) Utleggstrekk nedlagt av skatteoppkreverne og skattefogdkontorene gjelder også for det organet som utbetaler dagpenger under arbeidsløshet etter folketrygdloven kapittel 4 og sykepenger etter folketrygdloven kapittel 8. § 5-10 annet ledd gjelder tilsvarende for utleggstrekk.

(2) Ved utleggstrekk nedlagt av skatteoppkreverne skal trekkpliktige som har plikt til å ha skatte-trekkkonto, følge de reglene som gjelder for oppgjør mv. for forskuddstrekk, jf. kapittel 5. Beløpene skal betales til den skatteoppkreveren som har nedlagt trekket.

(3) Det beløpet som er trukket går ikke inn i den trekkpliktiges konkursbo, og er heller ikke gjenstand for utlegg eller andre tvangsforføyninger fra enkeltforfølgende fordringshaveres side.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføringen av utleggstrekk etter denne paragrafen.

§ 14-6 Begrensninger i utleggsadgangen for skatt og trygdeavgift

(1) Skattyter som har fått utskrevet eller utlignet skatt og trygdeavgift av samme formue og inntekt i flere kommuner, kan unngå tvangsinnfordring ved å innbetale den høyeste utskrevne skatt og trygdeavgift etter hvert som den forfaller, til skatteoppkreveren for den kommunen han mener kravene skal utskrives i, jf. ligningsloven § 8-6. Er deler av kravet betalt, kommer det betalte beløpet til fradrag.

(2) Første ledd fritar ikke forplikten til å betale naturressursskatt som ikke er medregnet ved utligning av den skatt som blir betalt. Skattyteren kan kreve at ligningskontoret beregner størrelsen på det beløpet som skal betales.

(3) Personlige skattytere kan i tilfeller som nevnt i første ledd, kreve at skatteberegningen foretas på nytt. Den nye beregningen skal foretas som om formue og inntekt bare blir lignet i én kommune, og formue og inntekt fastsettes til det høyeste beløp.

(4) Har en av skatteoppkreverne satt i verk utleggstrekk etter § 14-4, kan en annen skatteoppkrever ikke iverksette tvangsinnfordring til dekning av skatt og trygdeavgift av samme formue og inntekt.

(5) Første til fjerde ledd gjelder også for den som er ansvarlig etter kapittel 16.

Annen tvangsfullbyrdelse

§ 14-10 Tvangssalg av varer mv. etter tolloven

(1) Salg av varer mv. etter tolloven §§ 30, 47, 53, 72 og 74 skal skje gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8 så langt de passer.

(2) Tollregionen kan begjære varen solgt 14 dager etter at skriftlig varsel er sendt vareeieren. Ved salg etter tolloven § 47 tredje ledd og § 74 skal vareeieren om mulig varsles. Har vareeieren ukjent adresse, kan salget skje 14 dager etter at varene er hentet inn eller tilbakeholdt etter tolloven §§ 30 og 72, eller når fristen tollregionen har satt for tollekspedisjon av varene er utløpt.

(3) Tollregionen kan velge mellom å selge varene i fortollet eller ufortollet stand.

(4) Salget avsluttes ved at salgssummen utbetales til de berettigede. Kostnadene ved tvangssalget dekkes forlods av salgssummen. Deretter dekkes kravet på toll, særavgifter og merverdiavgift før omkostningene ved lagerholdet. Panthavere og andre innehavere av begrensede rettigheter skal deretter ha dekning etter prioritet. Ved salg etter tolloven § 72 skal inndragningsbeløpet eller boten dekkes før krav etter tredje og fjerde punktum. Rettigheter som er rettsgyldig sikret i varen, skal likevel dekkes før de beløp tilbakeholdelsen gjelder, hvis ikke rettighetshaveren forsto eller burde forstått at varen skulle brukes til en overtredelse som nevnt i tolloven kapittel X.

(5) Etter at samtlige krav er dekket, skal vareeieren ha et eventuelt overskytende beløp dersom han melder seg innen tre måneder etter at salget fant sted. Etter utløpet av denne fristen tilfaller beløpet statskassen.

§ 14-11 Stansning av kjøretøy

(1) Dersom krav på årsavgift, vektårsavgift, engangsavgift, omregistreringsavgift eller avgift for

urettmessig bruk av merket mineralolje ikke betales til rett tid, kan tollregionen bestemme at bruken av det motorkjøretøyet som kravene knytter seg til, skal stanses inntil avgiftene er betalt. Det samme gjelder dersom påbud eller bestemmelser gitt i medhold av lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 1, ikke etterkommes.

(2) Dersom krav som nevnt i første ledd ikke betales til rett tid, kan registreringsmyndigheten nekte på- eller omregistrering i Statens vegvesens motorvognregister.

(3) Kjøretøy som er bestemt stanset i medhold av første ledd, kan avskiltes. Tollregionen kan be politi, lensmann eller annen offentlig myndighet om å gjennomføre avskiltingen.

(4) Tollregionens stansningsrett kan bortfalle ved rettsvinning etter lov 2. juni 1978 nr. 37 om godtroervert av løsøre. Dette gjelder likevel ikke overfor personer som er ansvarlige for avgiften etter lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 4 annet ledd eller lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter § 6 annet ledd.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om betaling av gebyr til dekning av utgifter påløpt ved avskiltingen, og om fremgangsmåten for stansning.

Kreditt og sikkerhetsstillelse - merverdiavgift, særavgifter og toll

§ 14-20 Tollkreditt og dagsoppgjørsordningen

(1) Tollregionen kan innvilge kreditt for toll og merverdiavgift og særavgifter som oppstår ved innførsel.

(2) Speditører som forestår fortolling på vegne av andre, kan innvilges kreditt for fortollinger som foretas i løpet av samme dag (dagsoppgjør).

(3) Tollregionen kan stille vilkår om sikkerhet før kreditt innvilges, eller senere.

(4) For bruk av tollkreditt skal det betales en særskilt godtgjørelse til statskassen. Departementet gir forskrift om gebyrets størrelse.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne paragrafen, herunder om vilkår for kreditt, opphør av kreditt og vilkår for sikkerhetsstillelse.

§ 14-21 Sikkerhetsstillelse for særavgiftene

(1) Tollregionen skal ved registrering av avgiftspliktige kreve at det stilles sikkerhet for skyldig engangsavgift på motorvogn. De nærmere kravene til sikkerheten, herunder sikkerhetens omfang, fastsettes av tollregionen ved registrering, og kan senere endres.

(2) Tollregionen kan kreve at virksomheter som er registrert som avgiftspliktige etter særavgiftsloven, stiller sikkerhet for fremtidig skyldig avgift.

Krav om sikkerhetsstillelse kan stilles ved registrering av virksomheten eller senere. De nærmere kravene til sikkerhet, herunder sikkerhetens omfang, fastsettes av tollregionen i det enkelte tilfellet.

(3) Departementet kan i forskrift sette nærmere vilkår for sikkerhetsstillelsen og angi hvilke momenter som skal vektlegges ved vurderingen av om sikkerhet skal kreves.

Kapittel 15 Betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse - lempning

§ 15-1 Betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse av hensyn til skyldneren

(1) Når noen på grunn av dødsfall, særlig alvorlig sykdom eller lignende årsaker er midlertidig ute av stand til å innfri sine skatte- og avgiftsforpliktelser, og det vil være uforholdsmessig tyngende å fortsette innkrevingen, kan det gis utsettelse med betalingen. Er betalingsevnen varig svekket, kan skatte- og avgiftskravet settes ned eller frafalles. For skatte- og avgiftskrav som nevnt i § 1-1 annet ledd bokstav a kan endelig avgjørelse om å sette ned eller frafalle skatte- eller avgiftkravet først treffes når ligning er foretatt.

(2) Avgjørelser som nevnt i første ledd treffes av innkrevingsmyndighetene. Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet fastsetter nærmere regler om innkrevingsmyndighetens kompetanse.

(3) I skattesaker treffes avgjørelser etter første ledd av skatteutvalget etter innstilling fra skatteoppkreveren. I saker som gjelder ettergivelse av skatt for mer enn kr 200 000, blir likevel avgjørelsen å treffe av departementet etter forslag fra skatteutvalget. Det skal være ett skatteutvalg for hvert ligningskontor. Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om den enkelte kommunes representasjon i det skatteutvalg kommunen hører under. For skattytere som utelukkende skal betale statsskatt, kan departementet bestemme at avgjørelse som nevnt i dette ledd kan legges til andre organer.

§ 15-2 Betalingsutsettelse og betalingsnedsettelse av hensyn til det offentlige som kreditor

(1) Fremsetter skyldneren et betalingstilbud, kan et skatte- og avgiftskrav settes ned, eller det kan gis utsettelse med betalingen. Det er et vilkår at skyldneren ikke er i stand til å innfri kravet på vanlig måte, og at betalingstilbudet antas å gi bedre dekning enn fortsatt innfordring. Betalingstilbudet må være det beste skyldneren kan tilby, og avgjørelsen må ikke virke støtende eller være egnet til å svekke den alminnelige betalingsmoral.

(2) Det kan settes ytterligere vilkår for å få innvilget en betalingsordning etter første ledd.

(3) Avgjørelser etter denne paragraf treffes av innkrevingsmyndighetene. Skattedirektoratet og

Toll- og avgiftsdirektoratet fastsetter nærmere regler om innkrevingsmyndighetens kompetanse.

Del V Forskjellige bestemmelser

Kapittel 16 Ansvarsregler

Innledende bestemmelse

§ 16-1 Tvangsinnfordring av ansvarskrav

(1) Reglene i dette kapitlet kommer til anvendelse når skatte- og avgiftskrav ikke er betalt av den skatte- og avgiftspliktige ved forfall. Ansvarer omfatter også renter, omkostninger, tilleggsskatt og tilleggsavgift.

(2) Ansvarskravene kan innkreves etter reglene i lovens del IV om motregning og tvangsfullbyrdelse. Lovens øvrige regler gjelder tilsvarende for ansvarskrav så langt de passer.

(3) Den som betaler skatte- og avgiftskrav som følge av ansvar etter §§ 16-11 til 16-13, kan kreve beløpet tilbake av den skatte- og avgiftspliktige.

Ansvar for skatt og trygdeavgift

§ 16-10 Foreldres ansvar

Foreldre er ansvarlig for formues- og inntektsskatt og trygdeavgift ilagt hjemmeværende barn som arbeider i foreldrenes bedrift.

§ 16-11 Selskapers ansvar

(1) Ved ligning av deltaker i selskap som nevnt i skatteloven § 2-2 annet ledd bokstavene a til e, er selskapet ansvarlig for formues- og inntektsskatt og trygdeavgift som ikke kan innkreves hos deltakeren. Lignes en deltaker også av formue og inntekt utenfor selskapet, omfatter ansvaret bare en så stor del av skatte- og avgiftskravet som etter en forholdsmessig fordeling faller på formue i og inntekt fra selskapet.

(2) Selskap og innretning hjemmehørende i riket er ansvarlig for inntektsskatt og trygdeavgift av godtgjørelse, tantieme, gratiale eller lignende som ytes til person bosatt i utlandet og selskap og innretning hjemmehørende i utlandet, jf. skatteloven § 2-3 første ledd bokstavene a til g og annet ledd og § 3-4 første til tredje ledd.

§ 16-12 Fullmektigers ansvar

Fullmektig for personer bosatt i utlandet eller for utenlandsk selskap eller innretning hjemmehørende i utlandet, er ansvarlig for ilignet formues- og inntektsskatt og trygdeavgift av fullmaktsgiverens virksomhet i Norge.

§ 16-13 Skifteforvaltere og styremedlemmers ansvar

(1) Skifteforvaltere er ansvarlig for at tilstrekkelige av boets midler holdes tilbake til dekning av for-

mues- og inntektsskatt og trygdeavgift som ilignes eller som må forutsettes ilignet boet eller arvelater, etter at boet er tatt under skiftebehandling. Det samme gjelder konkursskyldners formues- og inntektsskatt og trygdeavgift når boet er ansvarlig for skatte- og avgiftskravet.

(2) Tilsvarende ansvar påhviler hvert enkelt medlem av styre og ledelse i selskap og annen skattepliktig innretning, når dette oppløses og foretakets midler fordeles mellom eierne.

(3) Er midlene utloddet eller fordelt i tilfelle som nevnt i første og annet ledd, uten at det er holdt tilbake midler til dekning av skatte- og avgiftskrav, kan ubetalt skatt og avgift innkreves hos konkurskreditorene, arvingene eller parthaverne, som er ansvarlig hver for sin andel av skatte- og avgiftskravet.

§ 16-14 Arvingers ansvar

Selvskiftende arvingers solidaransvar for formues- og inntektsskatt og trygdeavgift som er ilignet etter dødstidspunktet, er begrenset til det den enkelte har mottatt i arv. Gjenlevende ektefelle i uskiftet bo er ikke ansvarlig for slike skatte- og avgiftskrav utover verdien av avdødes andel i boet.

Ansvar for forskuddstrekk og utleggstrekk

§ 16-20 Ansvar for forskuddstrekk og utleggstrekk

(1) Dersom forskuddstrekk ikke blir foretatt i samsvar med reglene i kapittel 5 eller trukket beløp ikke blir betalt i samsvar med § 10-10, er de som har plikt til å foreta forskuddstrekk ansvarlig for beløpet. Det samme gjelder dersom et utleggstrekk etter § 14-4 ikke blir foretatt og oppgjør ikke blir gitt i samsvar med §§ 10-50 og 14-5. Unnlattelse av å foreta trekk medfører likevel ikke ansvar når det godtgjøres at forholdet ikke skyldes forsømmelse eller mangel på tilbørlig aktsomhet fra arbeidsgiver eller noen i hans tjeneste.

(2) Arbeidsgiver som unnlater å sende pliktig melding om ansettelse, eller som gir uriktige eller ufullstendige opplysninger i melding eller på annen måte, er ansvarlig for de beløp som kunne være trukket etter § 14-4 dersom melding eller opplysning var gitt på riktig måte. Bestemmelsen i første ledd første punktum gjelder tilsvarende. Ved fastsetting av ansvaret skal det legges til grunn at trekk ville blitt satt i verk 14 dager etter tjenesteforholdets begynnelse, med 10 prosent av trekkgrunnlaget.

(3) Felles ansvarskrav fra flere kommuner kan ved motregning, jf. § 16-1 annet ledd, motregnes i krav som den trekkansvarlige har på hver enkelt av skattekreditorene.

(4) Foreldelsesloven §§ 9 og 11 gjelder tilsvarende for ansvarskravet.

Ansvar for merverdiavgift og arveavgift**§ 16-30 Ansvar for merverdiavgift ved unnlatt registrering**

Departementet kan i forskrift bestemme at den som har mottatt varen eller tjenesten, er ansvarlig for merverdiavgift av varer og tjenester fra utenlandsk næringsdrivende som ikke er registrert ved representant etter reglene i lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift § 10 tredje ledd.

§ 16-31 Ansvar for arveavgift for arvinger mv. og gavemottakere

(1) Når boet skiftes privat, er arvinger og gjenlevende ektefelle, hvis denne er loddeier i boet, solidarisk ansvarlig for arveavgiften. Dette gjelder likevel ikke arvinger som bare er tillagt en bestemt gjenstand eller sum eller en viss inntekt.

(2) Giveren er ansvarlig for arveavgift av gaver. Samme ansvar har gjenlevende ektefelle i uskiftet bo av midler som gjenlevende ektefelle deler ut.

(3) I tilfeller som nevnt i § 3 annet ledd i lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver, er også de personer som regnes å ha ervervet midlene, ansvarlig for arveavgiften.

Ansvar for særavgifter**§ 16-40 Ansvar for erverver av motorkjøretøy og båter**

Ved overdragelse av motorkjøretøy og båter og tilhenger til motorkjøretøy og båter er erverver ansvarlig for siste termin av særavgifter etter lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøy og båter § 6 første ledd, og for slike særavgifter påløpt etter utløpet av siste termin fram til overdragsesetidspunktet.

§ 16-41 Ansvar for bruker av motorkjøretøy

Den som ved urettmessig bruk av merket mineralolje har disposisjonsrett over motorkjøretøy, er ansvarlig for avgift ved slik bruk, jf. lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter § 4, når han har fordel av den urettmessige bruken.

§ 16-42 Ansvar ved avgiftsfri levering av varer og tjenester

Departementet kan i forskrift bestemme at mottakeren av avgiftsfrie varer og tjenester som ellers er avgiftspliktige etter lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter, er ansvarlig for avgiften dersom vedkommende ikke oppfyller vilkårene for avgiftsfrihet. I slike tilfeller er også leverandøren ansvarlig for avgif-

ten dersom han visste eller burde ha visst at vilkårene for avgiftsfritak ikke var oppfylt.

Kapittel 17 Rettergang**§ 17-1 Prosessordningen i innfordringsaker**

(1) Staten er saksøker ved tvangsfullbyrdelse, midlertidig sikring, konkursbegjæring mv. i forbindelse med innkreving og sikring av skatte- og avgiftskrav etter denne loven. Statens partsstilling utøves av innkrevingsmyndigheten for kravet, jf. kapittel 2.

(2) Ved overføring av tvist til søksmåls former med avgjørelse av grunnlaget for skatte- eller avgiftskravet etter tvangsfullbyrdsloven § 6-6 tredje ledd, gjelder de alminnelige reglene i ligningsloven § 11-1 for ligningsavgjørelser. For de øvrige skatte- og avgiftskrav gjelder reglene om utøvelsen av partsstillingen i saker om kravets grunnlag tilsvarende.

(3) Departementet kan gi instruks om utøvelsen av statens partsstilling generelt og i enkeltsak. Departementet kan i enkeltsaker eller i grupper av saker overta utøvelsen av statens partsstilling eller overføre den til et annet organ i skatteetaten eller toll- og avgiftsetaten.

(4) Når domstolen i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring finner at skyldneren bare skal betale en del av det skatte- eller avgiftskravet som er fastsatt ved ligningsavgjørelse eller forvaltningsvedtak, skal forføyningen stadfestes for det beløpet som vil fremgå av en ny fastsetting i samsvar med kjennelsen eller dommen.

(5) Etter utløpet av fristen i ligningsloven § 11-1 fjerde ledd kan ligningsavgjørelsen ikke bringes inn til prøving ved tingretten i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring. Slik prøving skal likevel alltid kunne kreves inntil tre måneder etter den forføyning som det klages over. Det kan gis oppreisning mot oversittelse av fristen på de vilkår som følger av domstolloven § 153 og § 154 første ledd.

(6) Endelig rettsavgjørelse og forlik er bindende for alle skattekreditorene.

§ 17-2 Prosessordningen i andre saker

(1) Rettslig prøving av andre avgjørelser etter skattebetalingsloven rettes mot staten som saksøkt. Søksmålet anlegges for retten i det distriktet hvor det angrepne vedtaket er truffet i første instans. Statens partsstilling utøves av innkrevingsmyndigheten for kravet. Bestemmelsene i § 17-1 tredje og sjette ledd gjelder tilsvarende.

(2) Første ledd gjelder ikke avgjørelser om rente ved endring, jf. § 11-2. I slike saker gjelder de alminnelige regler i ligningsloven § 11-1 og prosesslovgivningen.

Kapittel 18 Straff

§ 18-1 Straff ved unnlatt gjennomføring av forskuddstrekk

(1) Den som er pliktig til å foreta forskuddstrekk etter kapittel 5, og som forsettlig eller grovt uaktsomt unnlater å foreta eller sørge for at det blir foretatt beregning og trekk, herunder separering etter § 5-12, straffes med bøter eller fengsel inntil seks måneder. For gjentakelse av forsettlig handling som nevnt i første punktum, er straffen bøter eller fengsel inntil ett år.

(2) Straff kommer ikke til anvendelse på handling som nevnt i første ledd hvis de beløp som er eller skulle vært trukket, likevel blir innbetalt til rett tid.

(3) Medvirkning straffes på samme måte.

§ 18-2 Straff ved brudd på opplysningsplikten mv.

(1) Den som forsettlig eller grovt uaktsomt bevirker eller søker å bevirke at innkrevingen av skatte- og avgiftskrav blir hindret eller vesentlig vanskeliggjort, ved å unnlate å gi opplysninger eller ved å gi uriktige opplysninger til fastsettings- eller innkrevingsmyndighetene, straffes med bøter. I gjentakelsestilfelle er straffen bøter eller fengsel inntil seks måneder.

(2) Den som på annen måte enn nevnt i § 18-1 eller denne paragrafs første ledd forsettlig eller grovt uaktsomt overtrer bestemmelser i denne loven eller forskrifter gitt med hjemmel i loven, straffes med bøter dersom forholdet ikke rammes av noen strengere straffebestemmelse. Medvirkning straffes på samme måte. Brudd på plikten til å betale skatte- og avgiftskrav ved forfall er likevel ikke straffbart.

§ 18-3 Forfølgning av straffbart forhold

(1) Den korteste foreldelsesfrist for adgangen til å reise straffesak eller avsi straffedom etter denne loven er tre år.

(2) Overtredelse av denne loven anses som forseelse uavhengig av straffens størrelse.

Kapittel 19 Ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og endringer i andre lover

§ 19-1 Ikrafttredelse

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

(2) Fra samme tidspunkt oppheves lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt.

§ 19-2 Overgangsbestemmelser

(1) Kongen kan bestemme at hele eller deler av kapittel 10 og 11 ikke skal gjelde for formues- og inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift, samt bestemme at tilsvarende regler i lov 21. november

1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt og folketrygdloven som oppheves som følge av § 19-1 annet ledd og § 19-3 nr. 15, fortsatt skal gjelde.

§ 19-3 Endringer i andre lover

1. Lov 21. juli 1894 nr. 5 om delvis Omordning af det civile Embedsværk § 5 oppheves.
2. I lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

Når Stortinget med henvisning til denne loven vedtar særavgifter til statskassen som ikke omhandles i andre lover, fastsetter departementet nærmere bestemmelser om *beregning og kontroll*.

§ 4 første ledd skal lyde:

Ved urettmessig bruk av merket olje ilegges *registrert eier av kjøretøyet* en avgift som beregnes etter nærmere regler fastsatt av departementet. Ved gjentakelse kan departementet bestemme at det skal ilegges dobbel avgift. *Når det av grunner knyttet til fastsettelsen vil virke særlig urimelig å fastholde hele kravet, kan departementet overfor en eller flere av dem som er ansvarlige for avgiften, nedsette eller frafalle kravet.*

§ 4 annet og tredje ledd og § 5 oppheves.

Nåværende §§ 6 til 8 blir §§ 5 til 7.

3. I lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak for å fremme sysselsetting skal § 35 første ledd lyde:

Dersom noen har mottatt stønad i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. Feil utbetalt stønad kan også kreves tilbakebetalt dersom mottakeren eller noen som har handlet på dennes vegne, utaktsomt har gitt feilaktige, mangelfulle eller misvisende opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra Aetat eller annet organ som foretar utbetaling på Aetats vegne, og mottakeren burde ha forstått dette. Beløpet kan trekkes i framtidige ytelser eller inndrives etter bestemmelse i *bidragsinnkrevingsloven § 8*. I de tilfelle som er nevnt i første punktum kan det beregnes renter med 0,5 prosent pr. måned fra utbetaling fant sted.

4. I lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

For så vidt det til statskassen besluttes pålagt avgifter vedrørende motorkjøretøyer, tilhengere til motorkjøretøyer eller båter, *kan Kongen i forskrift gi nærmere regler om beregning og kontroll*.

§ 5, § 5a og § 6 annet ledd oppheves.

§ 7 fjerde ledd siste punktum oppheves.

5. I lov 19. juni 1964 nr. 14 om avgift på arv og visse gaver gjøres følgende endringer:

§ 20 oppheves.

§ 19A blir § 20.

§ 20 tredje ledd første punktum blir § 21, flyttes til kapittel III og skal lyde:

§ 21 Foreløpig fastsettelse og utsettelse med avgiftsberegningen

Hvis en sak ikke er tilstrekkelig opplyst til at endelig avgiftsfastsettelse kan foretas innen den forfallstid som følger av *skattebetalingsloven § 10-31*, kan avgiftsmyndigheten enten foreta en foreløpig beregning eller utsette avgiftsfastsettelsen.

§ 22 oppheves.

Kapittel V. Avgiftsmyndigheten blir kapittel IV med samme overskrift.

§ 23 første ledd skal lyde:

Avgiftsmyndigheten påser at avgiftsplikten overholdes, fastsetter avgiftsgrunnlaget, beregner *avgiften* og håndhever ellers de regler som følger av denne lov.

Kapittel VI. Meldings- og opplysningsplikt. Fastsettelse av avgift ved skjønn blir kapittel V med samme overskrift.

Kapittel VII. Betaling av avgiften blir kapittel VI med overskrift *Underretning om avgiftsfastsettelsen*.

§ 33 blir § 32 og skal lyde:

Ved utbetaling eller utlevering av avgiftspliktige midler plikter tingretten å holde tilbake det nødvendige for å dekke vedkommende avgift for så vidt forfallstiden ikke er utsatt i henhold til *skattebetalingsloven § 10-31 tredje ledd*.

Er forfallstidstiden utsatt eller erverves rådigheten over midlene først på et senere tidspunkt enn utlodningen, plikter retten etter anmodning fra skattefogden å holde tilbake avgiftspliktige midler som sikkerhet for avgiften.

§ 33a oppheves.

Kapittel VIII. Endring av avgiftsfastsettelsen blir kapittel VII med samme overskrift.

Kapittel IX. Ansvarsbestemmelser blir kapittel VIII med samme overskrift.

§ 43 første ledd skal lyde:

Når noen unnlater å oppfylle sin melde- og opplysningsplikt etter *kapittel V*, kan avgiftsmyndigheten pålegge ham å oppfylle plikten under en mulkt på inntil kr 100 for hver dag en ny frist blir oversett. *Mulkten* tilfaller statskassen.

Kapittel X. Nedsettelse av avgiften m.v. blir kapittel IX med samme overskrift.

§ 46 annet ledd skal lyde:

Når det *av særlige grunner knyttet til fastsettelsen vil virke særlig urimelig å fastholde hele kravet*, kan *departementet* overfor en eller flere av dem som er ansvarlige for avgiften, nedsette eller frafalle kravet.

§ 46 tredje ledd oppheves.

Kapittel XI blir kapittel X.

6. I lov 18. juni 1965 nr. 4 vegtrafikklov skal § 38 annet ledd lyde:

Tilleggsavgift og gebyrer etter § 31 er tvangsgrunnlag for utlegg hos den skyldige og hos den som på tiden for overtredelsen var registrert som eier av kjøretøyet, med mindre dette da var fravendt denne ved en forbrytelse. Gebyr etter § 36 a er tvangsgrunnlag for utlegg hos den som på tiden for overlasting var eier eller registrert som eier av kjøretøyet. Ved kommunal håndheving etter § 8 første ledd og § 31 a annet ledd *kan skatteoppkreveren for kommunen kreve inn tilleggsavgift og gebyrer etter de regler som gjelder for skatt, jf. skattebetalingsloven kapittel 13 og §§ 14-2 til 14-5*. Når Statens innkrevingsentral er pålagt å innkreve tilleggsavgift og gebyrer som nevnt i paragrafen her, kan den inndrive avgiftene og gebyrene ved trekk i lønn eller andre lignende ytelser som nevnt i dekningsloven § 2-7.

7. I lov 10. juni 1966 nr. 5 om toll (tolloven) gjøres følgende endringer:

§ 9 skal lyde:

Tollvesenet *er avgiftsmyndighet og beregner og fastsetter* toll i samsvar med tolltariffens innledende bestemmelser og tolltariffen for øvrig, slik den hvert år blir fastsatt av Stortinget.

Tollvesenet skal videre føre kontroll med at gjeldende bestemmelser om vareførsel til og fra tollområdet blir overholdt og *beregne og fastsette* andre of-

fentlige avgifter i den utstrekning tollvesenet måtte bli pålagt slik plikt.

§ 9 tredje til sjette ledd oppheves.

§ 30 annet ledd skal lyde:

Vare som er tilbakeholdt eller innhentet etter første ledd, kan selges *etter skattebetalingsloven § 14-10*.

§ 30 nytt tredje ledd skal lyde:

Tollvesenets innhentings- og salgsrett etter paragrafen her kan bortfalle ved rettsvinning etter lov 2. juni 1978 nr. 37 om godtroerverv av løsøre.

§ 35 skal lyde:

Departementet kan i forskrift fastsette regler om prosedyrer for belastning av tollkreditten og dagsoppgjørordningen for speditører, jf. skattebetalingsloven § 14-20. Det kan fastsettes gebyr for hver deklarasjon som belastes tollkreditten.

Tollkreditten må ikke benyttes i strid med kredittvilkårene, herunder ved innførsel av varer til, eller utførsel av varer fra, andre enn den som er innvilget slik kreditt.

§ 47 annet og tredje ledd skal lyde:

Er varen ikke tatt ut innen utløpet av den fastsatte frist, eller er skyldig lagerleie ikke betalt ved forfall, kan varen selges *etter reglene i skattebetalingsloven § 14-10*.

Tollvesenet kan på tilsvarende måte selge lite holdbare varer eller varer som holder på å bli ødelagt. Hvis det finnes nødvendig, kan varen i stedet *tilintetgjøres*. Ved salg etter denne paragraf gjelder § 33 annet ledd tilsvarende.

§ 53 skal lyde:

Tollvesenet kan fastsette hvor lenge en vare kan bli liggende på lagringsplass som nevnt i § 48. Er varen ikke tatt ut innen fristens utløp, kan tollvesenet selge varen *etter reglene i skattebetalingsloven § 14-10*.

§ 58 skal lyde:

Når det ved innførsel av en vare er beregnet for lite eller ikke er beregnet toll, kan tollvesenet treffe avgjørelse om endring i inntil tre år etter fortolling. Krav fastsatt i medhold av denne bestemmelse kan gjøres gjeldende overfor vareeier eller den som har

opptrådt på hans vegne og som fremdeles har varen i sin besittelse.

Er det ved uaktsomhet eller forsett hos vareeieren eller noen som representerer ham gitt uriktige eller mangelfulle opplysninger, eller er varen innført uten at fortolling har funnet sted, er fristen tre år fra det tidspunkt tollvesenet oppdaget feilen. *Vedtaket om endring* må i alle tilfelle treffes innen ti år etter innførselstidspunktet.

§ 59 skal lyde:

Når det ved *innførsel* av en vare er beregnet for meget toll, kan tollvesenet treffe avgjørelse om endring inntil tre år etter fortolling.

Det som er fastsatt i første ledd, skal likevel ikke være til hinder for at tollvesenet av rimelighetsgrunner treffer avgjørelse om endring også i andre tilfeller det er beregnet for meget toll på grunn av feil som skyldes tollvesenet.

§ 72 annet ledd skal lyde:

Ting som er tilbakeholdt med hjemmel i denne paragraf, kan selges til dekning av det beløp tilbakeholdelsen gjelder og påløpne omkostninger, dersom beløpet ikke er betalt eller sikret på annen måte innen 1 måned etter at fastsettelsen av kravet er blitt endelig. Salget kan skje etter reglene i skattebetalingsloven § 14-10.

§ 74 annet ledd skal lyde:

Ting som er utsatt for hurtig bedervelse og levende dyr kan straks utleveres eieren mot betaling av toll og offentlige avgifter samt deponering av et beløp som svarer til tingens verdi eller mot annen sikkerhet. Såfremt eieren ikke vil overta tingen eller han ikke kjennes, kan tingen selges *etter reglene i skattebetalingsloven § 14-10*.

8. I lov 19. juni 1969 nr. 66 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 24 tredje ledd, § 27 annet ledd tredje punktum, §§ 34 til 38, § 59 og § 59a oppheves.

§ 61 første ledd skal lyde:

Når en domstol finner at den avgiftspliktige bare skal betale en del av et omtvistet avgiftsbeløp eller bare skal ha tilbake en del av et tilbakebetalingskrav, og det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger til å fastslå det riktige beløp, skal det i domsslutningen angis hvorledes ny fastsettelse blir å utføre.

§§ 60 og 61a oppheves.

§ 65 første punktum oppheves.

§ 66 skal lyde:

Departementet gir nærmere forskrift om *beregning* og kontroll.

§ 69 skal lyde:

Departementet kan sette ned eller ettergi avgift *fastsatt etter kapittel XIII dersom det av særlige grunner knyttet til fastsettelsen virker særlig urimelig* å fastholde hele avgiften. Det samme *gjelder tilleggsavgift* som er ilagt noen etter denne lov.

§§ 71 og 75a oppheves.

9. I lov 6. juni 1975 nr. 29 om eideomsskatt til kommunane gjøres følgende endringer:

§ 23 skal lyde:

Føresegnene i *ligningsloven § 11-1 nr. 4 og 5 og skattebetalingsloven § 17-1 fjerde og femte ledd* gjeld på tilsvarende vis for søksmål og tvistar for tingretten i sak om tvangsfullføring og mellombels sikring om eideomsskatt. Kommunen er part i saker om eideomsskatt.

§ 27 annet ledd og § 28 annet ledd oppheves.

10. I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v. gjøres følgende endringer:

§ 7 nr. 2 annet og tredje ledd oppheves.

§ 7 nr. 5 og nr. 7 oppheves.

§ 7 nr. 6 blir nr. 5.

§ 7 ny nr. 6 annet ledd skal lyde:

Når ligningen foreligger blir utskrevet terminskatt å avregne i den utlignede skatt. I tilfeller som nevnt i petroleumsskatteloven § 7-4 avregnes innbetalt terminskatt i utlignet skatt. Skattebetalingsloven § 7-1 annet og tredje ledd og § 7-2 første ledd gjelder tilsvarende. Departementet kan i forskrift gi regler om gjennomføring og utfylling av denne bestemmelse.

11. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-5 bokstav b skal lyde:

b. skattefogder og skatteoppkrevere samt tjenestemenn ved deres kontorer, jf. skattebetalingsloven §§ 2-1 og 2-3.

§ 6-14 nr. 2 skal lyde:

Oppgaveplikten etter § 6-2 nr. 1 i påligger reder og fører (hovedsmann, notbas) for fiske- og fangstfartøy og plikten etter § 6-2 nr. 1 j formannen for arbeidslaget. Når det foreligger forhold som nevnt i *skattebetalingsloven § 4-1 annet ledd*, påhviler oppgaveplikten den som har plikt til å foreta forskuddstrekk. Oppgaveplikten etter § 6-3 nr. 4 påligger fondsstyret.

§ 9-10 oppheves.

§ 9-12 skal lyde:

§ 9-12 Skattelempning

1. *Departementet kan sette ned eller ettergi utlignet skatt og trygdeavgift dersom det av særlige grunner knyttet til fastsettingen virker særlig urimelig å fastholde hele kravet.*

2. *Avgjørelse som nevnt under 1 kan i alminnelighet først treffes når ligning er foretatt. I inntektsåret kan det av årsaker som nevnt under 1 gis utsettelse med innbetaling av utskrevet forskuddsskatt og det kan samtykkes i fritak for forskuddstrekk eller tilbakebetaling av trekk. Endelig avgjørelse om nedsettelse eller ettergivelse blir også i disse tilfellene å treffe etter at ligning er foretatt.*

§ 10-6 nr. 1 annet punktum oppheves.

§ 11-1 Søksmål fra skattyter skal lyde:

1. *Rettslig prøving av ligningsavgjørelse etter krav fra skattyteren, rettes mot staten som saksøkt. Tilsvarende gjelder avgjørelser som nevnt i § 8-6 nr. 5 etter krav fra selskapet, avgjørelser som nevnt i §§ 10-6 og 10-8 etter krav fra den oppgavepliktige og avgjørelser som nevnt i § 10-7.*

2. *Søksmålet anlegges for retten i det distriktet hvor det angrepne forvaltningsvedtaket er truffet i første instans etter § 8-6. Statens partsstilling utøves av fylkesskattekontoret i dette distriktet. I Oslo utøves partsstillingen av ligningskontoret. Søksmål om vedtak truffet av Sentralskattekontoret for utenlandssaker anlegges ved Stavanger tingrett. Søksmål om vedtak truffet av Sentralskattekontoret for storbedrifter anlegges ved Oslo tingrett. Statens partsstilling utøves i disse tilfeller av vedkommende sentralskattekontor.*

3. *Endelig rettsavgjørelse og forlik er bindende for alle skattekreditorer. Departementet kan gi instruks om utøvelsen av statens partsstilling generelt og i enkeltsaker. Departementet kan i enkeltsaker eller i grupper av saker overta utøvelsen eller overføre den til annen skattemyndighet.*

4. *Søksmål fra en skattepliktig til prøving av en ligningsavgjørelse må reises innen 6 måneder regnet*

fra utleggingen av skattelisten er kunngjort eller fra melding om vedtak i endringssak ble sendt skattyteren. Når den skattepliktige har levert forhåndsutfylt selvangivelse og får tilsendt skatteoppgjør i juni, er søksmålsfristen 6 måneder fra det ferdige skatteoppgjøret ble kunngjort eller vedtak i endringssak ble sendt skattyteren. Det kan gis oppreisning mot oversittelsen av fristen på de vilkår som er fastsatt i domstoloven § 153 og § 154 første ledd. Etter utløpet av denne fristen gjelder likevel fristen i skattebetalingsloven § 12-1 nr. 5 i sak om tvangsfullbyrdelse eller midlertidig sikring.

5. Når domstolen finner at den skattepliktige bare skal betale en del av den ilignede skatten, og det ikke foreligger tilstrekkelige opplysninger til å fastslå det riktige skattebeløpet, skal den i domsslutningen angi hvordan ny ligning blir å utføre. Finner domstolen at en ligningsavgjørelse ikke kan opprettholdes på grunn av formelle mangler, henvises avgjørelsen til ny behandling av vedkommende ligningsmyndighet.

12. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) § 9-4 annet ledd skal lyde:

Fordringenes ordinære forfallstid må likevel ikke ligge lenger tilbake enn seks måneder før frisdagen. Fordring på refusjon etter skatteloven § 16-50 regnes i denne sammenheng som forfalt ved utligningen av den skatt som gir grunnlag for kravet. For forskuddsskatt for personlige skattytere, jf. skattebetalingsloven kapittel 5 og 6, er fristen to år. For forskuddsskatt for upersonlige skattytere, jf. skattebetalingsloven kapittel 6, er fristen ett år. Fortrinnsretten omfatter ikke skatt som er eller kunne vært fastsatt ved etterlikning.

13. I lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard gjøres følgende endringer:

§ 5-1 skal lyde:

Skattebetalingsloven kapitlene 4, 6 og 7 om forskudd på skatt og avregning får tilsvarende anvendelse for skattytere som skattlegges etter § 3-1.

De funksjoner som etter skattebetalingsloven tilligger fylkesskattekontoret eller ligningskontoret skal tilligge ligningskontoret for Svalbard. De funksjoner som tilligger skatteoppkreveren for kommunen skal tilligge skatteoppkreveren for Svalbard.

§ 5-2 tredje ledd skal lyde:

Skattebetalingsloven § 5-12 gjelder tilsvarende.

§ 5-2 fjerde ledd skal lyde:

Arbeidsgiveren skal levere terminvis oppgave over foretatt lønnstrekk til skatteoppkreveren for

Svalbard senest en måned etter utløpet av terminen. Hver termin omfatter seks kalendermåneder og starter henholdsvis 1. januar og 1. juli.

§ 5-2 sjette ledd oppheves.

§ 5-2 syvende ledd blir sjette ledd.

§ 5-3 oppheves.

§ 5-4 blir § 5-3 og skal lyde:

Departementet kan nedsette eller frafalle skatt etter reglene i ligningsloven § 9-12 som gjelder tilsvarende.

Ved rettslig prøving av avgjørelser etter denne lov gjelder ligningsloven § 11-1 tilsvarende.

14. I lov 13. desember 1996 nr. 87 om skatt på honorar til utenlandske artister m.v. gjøres følgende endringer:

§ 9 oppheves.

§ 10 blir § 9 og skal lyde:

Skatten og eventuelle renter har samme fortrinnsrett ved insolvensbehandling av boer som formues- og inntektsskatt til staten etter skatteloven.

§ 11 blir § 10.

Ny § 11 skal lyde:

(1) På bakgrunn av meldepliktiges opplysninger mv. utsteder Sentralskattekontoret for utenlandssaker en oppgjørsblankett for den som er trekkpliktig etter § 7. Den trekkpliktige skal gi opplysninger om samtlige skattepliktige ytelser som er utbetalt til artisten i forbindelse med arrangementet, og eventuelle fradragsberettigede utgifter, samt beregne skatte-trekkets størrelse.

(2) Fullstendig utfylt oppgjørsblankett sendes Rogaland skattefuskontor senest syv dager etter at trekk er foretatt. Artisten skal ha gjenpart av oppgjørsblanketten som kvittering for foretatt trekk.

(3) Oppgjørsblanketten erstatter lønnsoppgave etter ligningsloven § 6-2, men har for øvrig samme virkning.

15. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 24-3 første ledd skal lyde:

Arbeidsgiver skal av eget tiltak beregne arbeidsgiveravgiften etter § 23-2. Oppgave over beregnet avgift leveres sammen med og til samme tid som oppgave over foretatt forskuddstrekk etter skattebetalingsloven § 5-11 første ledd. Oppgaven skal leveres

til skatteoppkreveren for den kommune arbeidsgiveren er bosatt eller har sitt hovedkontor.

§ 24-3 fjerde ledd oppheves.

§ 24-3 femte ledd blir fjerde ledd.

§ 24-3 sjette ledd oppheves.

§ 24-4 fjerde ledd skal lyde:

Ved rettslig prøving av avgjørelser etter annet og tredje ledd gjelder ligningsloven § 11-1 tilsvarende.

§ 24-4 sjette ledd skal lyde:

Departementet kan sette ned eller ettergi arbeidsgiveravgift dersom det av særlige grunner knyttet til fastsettelsen virker særlig urimelig å fastholde hele kravet.

16. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 1-3 bokstav c skal lyde:

c. nedsette eller frafalle lovlig utlignet skatt, uten særlig hjemmel i denne lov.

§ 5-11 tredje ledd skal lyde:

(3) Departementet kan gi forskrift til utfylling av første ledd og om i hvilken utstrekning reglene for forskuddstrekk i utgiftsgodtgjørelser skal gis tilsvarende anvendelse ved ligningen, jf. skattebetalingsloven § 5-8 tredje ledd.

§ 5-12 tredje ledd skal lyde:

(3) Ved helt eller delvis fri kost og losji settes for- delen til den verdien som er fastsatt for beregning av forskuddstrekk etter skattebetalingsloven § 5-8 annet ledd.

§ 6-40 femte ledd skal lyde:

(5) Det gis ikke fradrag for

- a. renter som sparebank og gjensidige forsikrings- selskap, kreditt- og hypotekforening og selveien- de finansieringsforetak har utbetalt på grunn- fondsbevis, jf. lov om sparebanker § 2 annet ledd, lov om forsikringsvirksomhet § 4-2 annet ledd og lov om finansieringsvirksomhet og finansinstitu- sjoner,
- b. rentetillegg som omfattes av skattebetalingslo- ven § 11-5 ved for lite innbetalt skatt,
- c. renter som omfattes av skattebetalingsloven § 11-2.

§ 15-3 første ledd skal lyde:

(1) Kommunestyret og fylkesting skal i forbin- delse med budsjettet vedta satser for inntektsskatt til kommune og fylkeskommune. Disse satsene skal gjelde ved utskrivning av forskuddstrekk og for- skuddsskatt for personlige skattytere for det kom- mende inntektsåret for skattytere som plikter å betale forskudd på skatt etter skattebetalingsloven kapitlene 4 til 6. Vedtak må gjøres senest 1. november i året før inntektsåret. Departementet kan i forskrift forlenge denne fristen og gi nærmere regler om gjennomførin- gen av fristforlengelsen.

§ 15-5 fjerde ledd skal lyde:

(4) Ved beregningen av skatter får reglene om personfradrag tilsvarende anvendelse for fradrag et- ter denne paragraf, jf. likevel skattebetalingsloven § 8-2 tredje ledd.

B.

Stortinget ber Regjeringen vurdere om rentebe- regning med hjemmel skattebetalingsloven § 11-1 og § 11-2 bør unnlates dersom den forsinkede innkre- vingen eller innbetalingen skyldes forhold som skat- te- og avgiftsmyndighetene er nærmest til å bære an- svaret for. Stortinget ber om at en slik vurdering blir lagt frem for Stortinget innen utgangen av 2005.

Oslo, i finanskomiteen, den 8. juni 2005

Siv Jensen

leder

Gjermund Hagesæter

ordfører